

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Ústav radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva

Diplomová práce

Terorismus v Evropě

Vypracoval: Bc. Karel Řezníček
Vedoucí práce: Ing. Lenka Brehovská, Ph.D.

České Budějovice 2016

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o jevu v dnešní době mediálně nejsledovanějším a odborníky, politiky, ale i většinou obyvatelstva považovaným za největší hrozbu současnosti ve vztahu k bezpečnosti a to o terorismu. Pojem terorismus se používá již několik století v různých oblastech života společnosti a vědních oborech, a samozřejmě, že i v různém významu. Každý takový přístup lze zařadit do jiné kategorie. Z tohoto pohledu např. rozlišuje terorismus jako pojem obecný, který je používán a vnímán širokou laickou veřejností, mediální sférou a dalšími veřejnými subjekty. Terorismus, který se vyskytuje zejména v právní literatuře, je pojem právní. Jde především o zákony, mezinárodní smlouvy a řady jiných souvisejících norem. Terorismus a jeho význam se objevuje i v oficiálních dokumentech institucí, tudíž lze označit toto používání pojmu terorismu, jako pojem úřední. V odborných textech, výzkumných pracích a výsledcích odborných úvah a analýz, se setkáváme s terorismem jako pojmem akademickým.

Cílem diplomové práce je analýza vývoje terorismu na území Evropy s ohledem na budoucí bezpečnostní hrozby.

Pro zpracování diplomové práce bylo využito řady metod vědeckého poznání. V rámci zpracování diplomové práce byl aplikován kvalitativní výzkum, který se zaměřuje na to, jak se nahlíží, chápe a interpretují jednotlivé problematiky vědeckého problému. Všechny vybrané země měly anebo aktivně mají problémy s terorismem ať historicky, či v přenesené působnosti.

Španělsko: ETA má za dobu své existence na svém kontě téměř 40 atentátů a rozlišuje celkem 4 taktiky boje: atentáty a vraždy, dále anonymní hrozby, vyhrožování bombovými útoky a únosy. Mezi hlavní oběti patří novináři, právníci a soudci, obchodníci a podnikatelé, univerzitní profesori, příslušníci vojenských a policejních ozbrojených složek, politici a sympatizanti jiným politických stran, ale i nevinní lidé včetně dětí.

Velká Británie a Irsko: IRA je jednou z nejslavnějších evropských revolucionářských skupin. Její historie je velice bohatá a sahá až do roku 1913 k organizaci Irských dobrovolníků. Tato organizace měla na svědomí Velikonoční

povstání roku 1916. Jednalo se o první militantní pokus o získání nezávislosti na Velké Británii. Roku 1919 vznikla po té oficiálně organizace IRA. Tato organizace měla velkou prioritu osvobodit a osamostatnit Severní Irsko od Velké Británie, které bylo její stálou kolonií. Díky tomu měla IRA velkou podporu u obyvatelstva.

Během studené války byl na území Evropy státem podporovaný terorismus, reprezentovaný převážně ultralevicovými skupinami, které se postupně rozšířily po celém světě. Sovětský svaz školil a zbrojil levicově orientované skupiny. Zlom nastal v roce 1991, kdy došlo k rozpadu Sovětského svazu a Moskva již neměla zájem dále podporovat skupiny v bývalém západním bloku a došlo k oslabení marxistické ideologie. Postupně začaly slábnout extrémistické tendence a státy přenášely svou pozornost k jiným problémům. Zlomové období nastalo v roce 2001. Teroristické útoky v New Yorku ukázaly, jakým způsobem jsou teroristé schopni zaútočit a jak brutální silou. USA i EU začaly vytvářet protiteroristické politiky. V roce 2004, kdy došlo k teroristickým útokům v Madridu, se změnila i podoba terorismu v Evropě. Mnoho doposud působících teroristických skupin ukončilo svou činnost. Některé se nově zakládají. Převážně se dá konstatovat, že marxistická a nacionalistická ideologie, která byla populární do roku 2004, je spíše minulostí. Do popředí se v Evropě dostává islámská ideologie a různá teroristická hnutí, která se objevují v souvislosti s nespokojeností s postojem EU a migrační politikou států. Světové statistky ukazují klesající tendenci teroristických útoků v Evropě ale vzrůstající tendenci mrtvých a zabitých během jednotlivých útocích.

Abstract

The master thesis deals with the today's phenomenon in this time in media most watched and by experts, politicians, but also the majority of the population considered to be the greatest threat in relationship to security, terrorism. The concept of terrorism has been used for several centuries in different areas of life of society and scientific fields, and of course, even in a different meaning. Each access can be classified into the other categories. From this point of view, e.g., distinguishes between terrorism as a term generic, which is used by and perceived by the general lay public, media sector and other public bodies. Terrorism which is particular occurs in the legal literature is concept of law. It goes mainly about laws, international treaties and a number of other related standards. Terrorism and its meaning is appears in the official documents of the institutions, therefore, can be described this use of the concept of terrorism, like the concept of the authentic. In specialized texts, research works and results of the technical considerations and analysis, we are faced with terrorism as a term academic.

The aim of the master thesis is the analysis of terrorism evolution in the territory of Europe with regard to future security threats.

For the thesis processing has been used a number of methods of scientific knowledge. In the framework of the processing of the thesis has applied qualitative research, which focuses on understanding and interpreting each issue of the scientific problem. All the selected countries had or actively have problems with terrorism, whether historically, or in the delegated powers.

Spain: ETA for her time of existence has on his account almost 40 bombers and distinguishes a total of 4 battle tactics: assassinations and murders, further anonymous threats, threats of bomb attack and kidnapping. Among the main victims include journalists, lawyers and judges, merchants and businessmen, university professors, members of the military and police of the armed forces, politicians, and sympathizers other political parties, but also innocent people including children.

Great Britain and Ireland: the IRA is one of the most famous European revolutionary groups. Its history is very rich and dates back to the year 1913 the organization of the Irish volunteers. This organization has had on the conscience of the

Easter uprising of 1916. This was the first militant attempt at independence from Great Britain. The year 1919 was formed after the official organization of the IRA. This organization had a high priority to liberate and detach Northern Ireland from Great Britain, which was its permanent colony. It gave the IRA a large support in the population.

During the cold war was on the territory of Europe state-sponsored terrorism, represented by the predominantly ultra-left wing groups, which gradually expanded throughout the world. The Soviet Union trained and spoiled a left-leaning group. The turning point came in 1991, when the collapse of the Soviet Union and Moscow had already no interest to further promote the group in the former west block and there has been a weakening of the Marxist ideology. Gradually started fading extremist tendencies and states transferred their attention to other problems. A critical period occurred in 2001. The terrorist attacks in New York have shown the way the terrorists are able to attack and how, with brute force. The US and the EU began to create anti-terrorist policy. In 2004, when the terrorist attacks in Madrid, has also changed the form of terrorism in Europe. Many of the so far active terrorist groups have ceased their activities. Some of the groups are newly based. Mainly it can be said that the Marxist and nationalist ideology that was popular in the year 2004, is rather a thing of the past. To the fore in Europe receives the Islamic ideology and the various terrorist movements, which appear in the context of dissatisfaction with the attitude of the EU and migration policy of the states. World statistics show a decreasing trend of terrorist attacks in Europe, but the growing tendency of the dead and of those killed during the various attacks.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 16. května 2016

.....

Bc. Karel Řezníček

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucí diplomové práce paní Ing. Lence Brehovské, Ph.D. za její velkou pomoc, trpělivost a odborné rady, které mi velmi pomohly ke snazší kompletaci této diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	12
1. TEORETICKÁ ČÁST.....	13
1.1 Význam slova terorismus.....	14
1.1.1 Obecná definice terorismus.....	15
1.1.2 Definice terorismu v legislativě ČR.....	16
1.1.3 Terorismus v Rezoluci Rady Bezpečnosti OSN.....	17
1.1.4 Terorismus moderní doby.....	18
1.2 Pojmové vymezení terorismu.....	19
1.2.1 Chápání pojmu válka.....	19
1.2.2 Chápání pojmu guerilla a partyzánská válka.....	20
1.3 Terorismus a jeho formy.....	20
1.3.1 Konvenční forma terorismu.....	21
1.3.2 Nekonvenční forma terorismu.....	25
1.3.3 Mezinárodní terorismus.....	26
1.3.4 Státní terorismus.....	26
1.3.5 Politický terorismus.....	27
1.4 Historický vývoj terorismu.....	28
1.4.1 Prvopočátky.....	28
1.4.2 Anarchismus a Nacionalismus.....	30
1.4.3 Válečné období.....	30
1.4.4 Studenovělečné období.....	31
1.4.5 Období po roce 1989.....	31
1.4 Motivace terorismu.....	32
1.4.1 Ideologie.....	33
1.4.2 Osobnost teroristy.....	34
1.5 Podporovatelé terorismu.....	34
1.5.1 Státní podpora.....	35
1.5.2 Podpora jinou skupinou.....	35
1.5.3 Shromažďování finančních prostředků.....	35
1.6 Struktura teroristické skupiny.....	36
1.7 Protiterorismus.....	38
1.7.1 Válka proti terorismu.....	39
1.7.2 Boj proti terorismu.....	39
1.7.3 Protiterorismus v České republice.....	40
1.7.4 Složky státu podílející se na boji proti terorismu v ČR.....	42
1.8 Právní aspekty terorismu.....	44
1.8.1 Mezinárodní úmluvy.....	44
1.8.2 Evropské úmluvy.....	46
1.8.3 Extradice.....	46
2. VÝZKUMNÁ OTÁZKA A METODIKA VÝZKUMU.....	48
2.1 Výzkumná otázka.....	48
2.2 Metodika výzkumu.....	48
2.2.1 Analýza – syntéza.....	49
2.2.2 Indukce – dedukce.....	49

3. VÝSLEDKY	50
3.1 Španělsko	50
3.1.1 Teroristické skupiny Španělska.....	51
3.1.2 Nejvýznamnější teroristické útoky ve Španělsku.....	55
3.2 Portugalsko	57
3.2.1 Teroristické skupiny Portugalska.....	57
3.2.2 Nejvýznamnější teroristické útoky v Portugalsku.....	58
3.3 Německo	59
3.3.1 Teroristické skupiny Německa.....	59
3.3.2 Nejvýznamnější teroristické útoky v Německu.....	63
3.4 Francie	64
3.4.1 Teroristické skupiny Francie.....	65
3.4.2 Nejvýznamnější teroristické útoky ve Francii.....	69
3.5 Velká Británie a Irsko	70
3.5.1 Velká Británie	70
3.5.2 Irská republika.....	71
3.5.3 Teroristické skupiny Velké Británie a Irské republiky	71
3.5.4 Teroristické skupiny Velké Británie a Irské republiky	72
3.5.5 Nejvýznamnější teroristické útoky ve Velké Británii a Irsku	76
3.6 Největší teroristické útoky v Evropě za posledních 50 let.....	77
4. DISKUZE	84
4.1 Teroristické skupiny a jejich vznik ve Španělsku v rámci politicko- bezpečnostního vývoje.....	84
4.1.1 Španělsko ve světle historických událostí a současné problematiky terorismu	85
4.1.2 Španělsko - dílčí závěry	87
4.2 Teroristické skupiny a jejich vznik v Portugalsku v rámci politicko- bezpečnostního vývoje.....	88
4.2.1 Portugalsko ve světle historických událostí a současné problematiky terorismu.....	89
4.2.2 Portugalsko - dílčí závěry.....	91
4.3 Teroristické skupiny a jejich vznik v Německu v rámci politicko-bezpečnostního vývoje.....	92
4.3.1 Německo ve světle historických událostí a současné problematiky terorismu	96
4.3.2 Německo - dílčí závěry	100
4.4 Teroristické skupiny a jejich vznik ve Francii v rámci politicko-bezpečnostního vývoje.....	102
4.4.1 Francie ve světle historických událostí a současné problematiky terorismu.....	104
4.4.2 Francie - dílčí závěry.....	106
4.5 Teroristické skupiny a jejich vznik ve Velké Británii a Irsku v rámci politicko- bezpečnostního vývoje.....	107
4.5.1 Velká Británie a Irsko ve světle historických událostí a současné problematiky terorismu	110
4.5.2 Velká Británie a Irsko - dílčí závěry	112
4.6 Terorismus současné Evropy v historickém pohledu.....	113
ZÁVĚR	114
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	116
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	125

Seznam použitých zkratk

AD - Action Direct

ASALLA - arménští nacionalisté

BRD – Německo (Bundes Republik Deutschland)

CIA – Central Intelligence Agency (Ústřední zpravodajská služba)

CIRA - Continuity Irish Republican Army

CRF - Catholic Reaction Force

ČR – Česká republika

ČSSR – Československá socialistická republika

ETA – Euskadi Ta Askatasuna (Baskický stát a svoboda)

EU – Evropská unie

FLA – Frente de Libertação dos Açores (Fronta za osvobození Azor)

FLAMA - Frente de Libertação do Arquipélago da Madeira (Fronta za osvobození Madeiry)

FLNC - Fronte di Liberazione Naziunale di a Corsica

FMZV - Federální ministerstvo zahraničních věcí

GRAPO – Grupo De Resistencia anti-Fascista Primero De Octubre (Antifašistická odbojová skupina 1. října)

INLA - Irish National Liberation Army

IRA - Irish Republican Army

LVF - Loyalist Volunteer Force

MZV – Ministerstvo zahraničních věcí

NDR – Německá demokratická republika

OIRA - Official Irish Republican Army

OOP – Organizace za osvobození Palestiny

OPEC – Organization of the Petroleum Exortin Countries

OSN – Organizace spojených národů

OSS - Oldschool society

OV - Orange Volunteers

PFLP - Palestinští nacionalisté

RAF - Frakce rudé armády

RHD - Red Hand Defenders

RIRA - Real Irish Republican Army

SLV - South Londonderry Volunteers

SRN – Spolková republika Německo

SSSR – Sovětský svaz

TREVI - Terrorism, Radicalism, Extremism, Violence Internacional

TWA – Trans Worl Airlines

UDA – Ulster Defence Association (Ulsterské obranné sdružení)

USA – Spojené státy americké

UVF - Ulster Volunteer Force

Úvod

Diplomová práce pojednává o jevu v dnešní době mediálně nejsledovanějším a odborníky, politiky, ale i většinou obyvatelstva považovaným za největší hrozbu současnosti ve vztahu k bezpečnosti a to o terorismu. Hovoříme-li o pojmu „bezpečnost“, můžeme si připomenout např. hierarchii potřeb podle Maslowa, který považuje bezpečnost z hlediska existence a potřeb člověka, za druhou z nejvíce pocíťovaných potřeb. „Bezpečnost – pochází z latinského securitas = bezpečnost, jistota, záruka, zajištění. Stav, ve kterém se daný subjekt necítí být ohrožen z hlediska své existence, zájmů a hodnot. Jde také o soubor opatření k ochraně a rozvoje lidského systému, tj. k ochraně a rozvoji chráněných zájmů.“ Pojem terorismus se používá již několik století v různých oblastech života společnosti a vědních oborech, a samozřejmě, že i v různém významu. (Ibl, 2013) Každý takový přístup lze zařadit do jiné kategorie. Z tohoto pohledu např. rozlišuje terorismus jako pojem obecný, který je používán a vnímán širokou laickou veřejností, mediální sférou a dalšími veřejnými subjekty. Terorismus, který se vyskytuje zejména v právní literatuře, je pojem právní. Jde především o zákony, mezinárodní smlouvy a řady jiných souvisejících norem. Terorismus a jeho význam se objevuje i v oficiálních dokumentech institucí, tudíž lze označit toto používání pojmu terorismu, jako pojem úřední. V odborných textech, výzkumných pracích a výsledcích odborných úvah a analýz, se setkáváme s terorismem jako pojmem akademickým. „Pojem terorismus etymologicky pochází ze slova teror (lat. Terror, franc. Terreur), jež ve svém původním významu znamenalo extrémní strach či úzkost pocházející z nějakého nepříliš známého a těžko předvídatelného nebezpečí.“

Shrnutím výše uvedeného lze konstatovat, že jde o jev, který negativně ovlivňuje a zasahuje do společenského života člověka, a který bezprostředně ohrožuje život a zdraví každého jedince a z pohledu prevence s těžko předvídatelným místem a dobou působení.

Cílem diplomové práce je analýza vývoje terorismu na území Evropy s ohledem na budoucí bezpečnostní hrozby.

1. TEORETICKÁ ČÁST

Terorismus – tento celosvětový, stále se vyvíjející fenomén, sahá ve své podstatě do historie již od počátku vzniku civilizace. Formou násilných činů, které jsou doprovodným jevem každé lidské společnosti, se od nepaměti řešila celá řada situací a konfliktů vyskytujících se v mezilidských vztazích. Násilí použité při řešení problémů však v mnohých případech vyvolalo nekontrolovatelnou reakci, která nakonec smetla iniciátory násilného jednání. V tomto smyslu lze násilí považovat za nekontrolovatelnou dvojsečnou zbraň.

Projevy násilí jsou tedy součástí každé lidské společnosti a formy použitého násilí se podle této společnosti odvíjejí. Cílem každé kulturní a demokratické společnosti je snaha o eliminaci veškerých projevů násilí. Terorismus je v současnosti jednou z nejnebezpečnějších dynamických forem násilí, která může ohrozit samotnou podstatu demokratického státu. Přestože si tuto skutečnost velká část lidstva neuvědomuje, nebezpečí teroristických útoků se týká nejen celých států, státních i nestátních institucí, nadnárodních i menších korporací a právnických osob, ale i samotných jedinců – každého z nás. Nebezpečí teroristických útoků spočívá především ve skutečnosti, že útoky jsou vedeny právě proti nezúčastněným civilním osobám s cílem působit na co největší část populace a dostat se tak do širokého společenského povědomí a tedy lze jen těžce předpokládat, kde, kdy a proti kterým osobám bude teroristický útok spáchán. Dalším, již zmiňovaným, nebezpečím terorismu je negativní působení těchto násilných činů na samotné základy demokratického a svobodného státního zřízení.

Po teroristických útocích ze dne 11. září 2001 na World Trade Center ve Spojených státech amerických se stal pojem terorismus velmi ožehavým a sledovaným tématem a byla přijata celá řada nových a efektivnějších protiteroristických opatření a to jak na národní tak i celosvětové úrovni. S rozvojem společnosti dochází i k rozvoji prostředků a metod používaných teroristy. Vznikají zcela nové konvenční i nekonvenční metody páčání teroristických akcí.

1.1 Význam slova terorismus

Přesně vymezit pojem terorismus není jednoduché. Tento jev lze vykládat odlišně s ohledem na subjekt, který výklad provádí, historické časové období, kdy byl pojem používán anebo na účelu či záměru, pro který byl použit. Dodnes neexistuje například na úrovni Organizace spojených národů jednotná a všemi uznávaná definice.

Přestože pojmu terorismus připisujeme různé obsahové interpretace základem tohoto pojmu je latinské slovo *terrere* = extrémní hrůza či zděšení. Vysvětlit pojem terorismu za pomoci jedné jediné definice je velice složité. Základní princip teroru je uveden ve starém čínském přísloví „Zabij jednoho a postrašíš deset tisíc.“

Samotný význam slova terorismus se v průběhu století změnil. Poprvé se s ním setkáváme v době Římské, kde se hovoří o ničivé válce či trestné válce. Ničivá válka měla snahu vzbudit u podmaněných států strach z moci Říma a tím odebrat tamním vůdcům jakoukoliv podporu (Carr, 2002). V 18. století se za Velké francouzské revoluce objevuje termín „*regime de la terreur*“ (Foltin, Řehák, 2006). Tento termín byl spojován s ideály ctnosti a demokracie čili za způsob vládnutí a politického násilí páchané v tomto období ve jménu veřejného blaha. Po svržení Robespiera získal význam slova terorismus negativní konotaci (Bílková, Nováková, Štruma, 2003).

Jiný ale významný pohled na terorismus přinesly léta v období od 80. let 19. století po 30. léta 20. století kdy docházelo k atentátům na představitele států. Terorismem se začalo označovat násilí organizované státem a také násilné akce uplatňované proti státu a jeho představitelům. V roce 1934 došlo k události celoevropského dosahu, kdy se stal atentát na jugoslávského krále Alexandra I. a francouzského ministra zahraničí L. Barthoua v Marseille. V důsledku toho došlo v roce 1937 v Ženevě k podepsání Úmluvy o předcházení a potlačování terorismu, která však nikdy nenabyla platnosti (Brzybohatý, 1999).

Ve 30. letech 20. století se terorismem označovaly metody útlaku totalitních států. V Itálii to byli fašisté, v Německu nacisté a v Sovětském svazu komunisté. Po 2. světové válce je terorismus spjat s národně-osvobozeneckým hnutím ve třetím světě a získal revoluční rozměr. Na přelomu 60. a 70. let 20. století se terorismus objevil

v separatistických hnutí západní Evropy a severní Ameriky. V 80. letech 20. století některé práce nahlízejí na etnický a levicový terorismus jako na síť namířenou proti západní civilizaci, řízenou z Moskvy a jiných států. Pozornost se soustředila na podporu terorismu ze zemí jako je Írán, Sýrie a jiné. V 90. letech 20. století se akademicky terorismus zaměřil na obchod s narkotiky a teprve v druhé polovině 90. let 20. století je dáván do souvislosti s ozbrojenými konflikty, které neodpovídají klasickým válkám mezi armádami. V tomto případě je zařazen mezi hrozby proti stabilitě státu prostřednictvím nestátních aktérů vně států a nevládních organizací. Po 11. září 2001 začal být spojován s militantním islámem (Mareš, 2005).

V roce 1988 byla pány Schmidtem a Jongmanem provedena studie, jež zaznamenala celkem 109 různých definic terorismu. Nicméně se shodneme, že by daná definice zcela jistě měla zahrnovat slova, jako jsou např. – strach, síla, násilí, dogma, víra, cíl, oběť aj. Definičně je to opravdu velice kontroverzní pojem. Pokusím se vybrat z nich ty mé osobě nejbližší.

1.1.1 Obecná definice terorismus

Terorismus není problematikou počátku 21. století, ale setkávali jsme se s ním v rámci situace v Irsku, Baskicku, Blízkém východě či Turecku. Přesto se stále potýkáme s problémem ucelené definice tohoto pojmu. Největším problémem však není vytvoření samotné definice, ale její uplatnění v praxi (Scheu, Šulcová, 2004).

Vytvoření ucelené definice se pokoušejí odborníci již od 30. let minulého století. První definice terorismu byla publikována až v roce 1980 v USA a stala se výchozím standardem pro posuzování a hodnocení teroristických činů. Zní: *„Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilí, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen“* (Brzybohatý, 1999).

Problematika definice se zaměřuje na tři druhy pohledů. Jsou to sociologické, vnitrostátní a mezinárodní přístupy.

V roce 1983 Alex P. Schmid uvedl 109 pokusů o definici terorismu, bohužel neúspěšně. Schmid tvrdí, že terorismus by měl být uchopen jako specifický komunikační proces, protože terorismus je prostředek k dosažení stavu strachu a oběti jsou nositeli určité zprávy. Na tuto Schmidtovou úvahou upozornil Dass, že hranice mezi terorismem a běžným násilím není pevně dána (Scheu, Šulcová, 2004).

Vymezení terorismu v rámci sociologického přístupu je tedy možné ze dvou pohledů (Scheu, Šulcová, 2004):

- a. Ze strany státních a nestátních aktérů. Důkazem je použití násilí vojenskými režimy v jihoamerických a středoamerických státech,
- b. ze strany vůči ozbrojenému konfliktu. Teroristé jsou ti, kteří se liší od legitimních ozbrojených hnutí tím, že nedodržují humanitární právo.

V rámci vnitrostátního práva je hlavním právním nástrojem proti terorismu trestní právo, které se může obejít bez konkrétní definice, ale musí být vymezeny skutkové podstaty, které jsou z hlediska boje proti terorismu relevantní. Jsou to trestné činy proti životu, zdraví, osobní svobodě a majetku. Výhodou je, že terorismus nemusí být vynucen jako trestný čin, ale zaměřuje se na konkrétní hodnoty, do nichž teroristický akt zasahuje (Scheu, Šulcová, 2004).

1.1.2 Definice terorismu v legislativě ČR

Pro Českou republiku je rozhodující definice, založená na skutkové podstatě trestného činu „teroristický útok“ uvedená v trestním zákoníku. Na základě tohoto ustanovení lze ve stručnosti terorismus definovat jako užití násilí nebo hrozba násilím za účelem vyvolání pocitu strachu ve společnosti, s cílem dosažení určitých, zpravidla politicky motivovaných cílů.

Trestní zákoník ČR uvádí následující body (Trestní zákoník ČR, č. 40/ 2009 Sb.): „Těžiště české trestně-právní úpravy terorismu leží v trestním zákoníku, přesněji v § 311 (teroristický útok) a v § 312 (teror). Právní úprava obsažena v těchto normách nejvíce kopíruje poznatky získané jeho teoretickým vymezením.“

- a. *„V případě prvního trestného činu - teroristického útoku - je klíčové prokázat úmysl poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost České republiky, narušit nebo zničit základní politickou, hospodářskou nebo sociální strukturu České republiky nebo mezinárodní organizace, závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný orgán veřejné moci nebo mezinárodní organizaci, aby něco konala, opominula nebo trpěla. Následně pak trestní zákoník stanoví chování, jež ve spojitosti s první podmínkou naplní skutkovou stránku tohoto trestného činu.“*
- b. *„Naproti tomu trestný čin teroru v sobě spojuje pouze dva základní nerozvinuté faktory - úmysl poškodit ústavní zřízení České republiky a jiného úmyslně usmrtit. Tato úprava by se dala označit za „tvrdé jádro“ trestně-právního postihu terorismu.“*
- c. *V celkovém pohledu jsou oba tyto body považovány za zvlášť závažné trestné činy. Spáchá-li tento trestný čin na území ČR cizinec bez trvalého pobytu v ČR, projednává a postupuje se v samotném vyšetřování trestného činu podle české právní úpravy.*

V celkovém pohledu jsou oba tyto body považovány za zvlášť závažné trestné činy. Spáchá-li tento trestný čin na území ČR cizinec bez trvalého pobytu v ČR, projednává a postupuje se v samotném vyšetřování trestného činu podle české právní úpravy.

1.1.3 Terorismus v Rezoluci Rady Bezpečnosti OSN

Díky událostem z 11. září roku 2001 se problematikou terorismu a jeho závažného dopadu na světovou politiku začala zabývat také OSN. V rezoluci Rady Bezpečnosti OSN č. 1566 z roku 2004 je uvedeno následující: *„ Terorismus je zvláště nebezpečným jevem, jež zasévá strach mezi obyvatelstvem...zastrašuje obyvatelstvo a na vládách nebo mezinárodních organizacích si vynucuje, aby přijímaly určitá opatření, nebo aby je naopak nepřijímaly.“*

1.1.4 Terorismus moderní doby

Dle Radany Makariusové je terorismus definován jako závažná globální bezpečnostní hrozba současnosti, která má významný dopad na chod mezinárodních vztahů (Makariusová, Praha, 2013).

Ariel Merari popisuje terorismus jako promyšlené, politicky motivované násilí spáchané proti civilním cílům subnacionálními skupinami nebo tajnými státními agenty, obvykle s cílem ovlivnit publikum“.

Definice Jiřího Šedivého (2003) terorismus označuje jako metodu použití síly či hrozby silou prováděná skrytými jednotlivci, skupinami nebo státem podporovanými aktéry. Akt násilí je zaměřen proti nevinným osobám nebo civilním cílům. Hlavním účelem teroristického aktu je vyvolat pocit strachu. Vedlejším účelem může být upoutání pozornosti (tzv. propaganda činem), nebo získání dílčích výhod či ústupků ze strany atakovaného aktéra. Konečným cílem terorismu je politická změna.

Jako poslední uvádím Marešovu definici terorismu z jeho publikace Terorismus v ČR (M. Mareš, 2005). Tato kniha podává souhrnnou a ucelenou strukturu poukazující na komplexní problematiku terorismu v ČR. Vybral jsem si úsek zabývající se okrajově i výtahem definic z jiných právních řádů a poukazující na jednosměrné zaměření definic terorismu, a to směrem k teroristickým organizacím, avšak v řadě z nich pokulhává i ona druhá strana mince a tj. druh terorismu státního. „Řada legislativních řádů na národní i mezinárodní úrovni považuje terorismus za trestný čin, což je výsledkem postupné kriminalizace terorismu na národní i mezinárodní úrovni. Na druhou stranu však existují i značné rozdíly v pojetí terorismu a podle některých právních řádů nemusí být určité jednání vůbec považováno za trestné (což se týká zejména rozličných aktů státního terorismu).“

Závěrem bych tuto podkapitolu uzavřel konstatováním, že celá řada současných definic zaměřuje svůj obsah pouze směrem k jednomu druhu terorismu tj. nestátnímu. Jiné se zdají být naopak více obecné zahrnující i druhý typ tzv. státního terorismu. Některé zohledňují pouze politické, ekonomické, hospodářské, materiální a civilní aspekty, jiné se zase snaží ohlížet i po psychologickém a sociálním vlivu na obyvatelstvo. Je jen na každém z nás, která z těchto definic nám více vyhovuje.

1.2 Pojmové vymezení terorismu

V dnešní době nastává velký problém ve vymezení pojmu válka, guerilla a terorismus. Příčinou může být velké medializování tohoto problému či dnešní charakter válek. Zaměňují se pojmy jako terorismus a guerilla, což je snahou i různých extrémistických proudů s cílem zakrýt skutečný charakter připravovaného násilí. Spojují se pojmy terorismus a válka hlavně ve spojení s bezpečnostní politikou v Iráku či Afghánistánu. Proto je důležité řádné vymezení těchto pojmů v dalším pochopení terorismu.

1.2.1 Chápání pojmu válka

Ve významovém slovníku je válka chápána jako konflikt mezi relativně velkými skupinami lidí, kteří v boji používají fyzické násilí a zbraně (Válka, 2016). Ve slovníku spisovné češtiny je válka označena jako organizovaný ozbrojený boj mezi dvěma stranami (státy aj.).

Jestliže vyjdeme z těchto dvou definic, lze říci, že válka je násilný masový konflikt, ve kterém se na bojích bezprostředně podílí dvě nebo více ozbrojených sil. Z toho alespoň jednu stranu tvoří regulérní ozbrojené síly. Na obou stranách existuje přinejmenším centrálně řízená organizace těch, co vedou válku a boje. Ozbrojené operace vykazují jistou kontinuitu tzn., že obě strany sledují určitou strategii.

Část expertů označuje válkou pouze ozbrojený konflikt určité intenzity. Měřítkem často bývá počet obětí. Samotné ozbrojené konflikty jsou rozděleny do tří kategorií (Mareš, 2005):

- a. Menší ozbrojený konflikt, kde počet mrtvých dosáhl nejméně 25 a nejvíce 1000 obětí,
- b. střední ozbrojený konflikt, počet mrtvých přesáhl 1000, ale bylo to méně jak 1000 v každém roce konfliktu,
- c. válka, kde počet mrtvých přesahuje 1000 v každém roce konfliktu.

1.2.2 Chápání pojmu guerilla a partyzánská válka

Guerilla a partyzánská válka je specifickou kategorií války. Někdy jsou tyto pojmy zaměňovány.

Pojem partyzánská válka se poprvé objevil v polovině 18. století ve francouzských instrukcích pro vedení války s malými částmi oddílů (Mareš, 2005). Podle významového slovníku je partyzánská válka forma vedení ozbrojeného konfliktu, která se vyhýbá velkým a rozhodujícím bitvám a soustředí se na drobné dílčí přepadové akce (Mareš, 2005). Dá se říci, že partyzánská válka je boj, který se může objevit v různých válkách.

Pojem guerilla se objevil na počátku 19. století jako odboj proti Napoleonovi. Guerilla je chápána jako rozptýlená válka vedená malými jednotkami proti silnějšímu nepříteli. Jsou tři základní formy guerilly:

- a. Guerilla jako strategie boje za frontovou linií, která je podporou hlavního bojového úsilí nepřítele,
- b. guerilla jako hlavní strategií boje, kdy je jejím cílem velkým množstvím malých střetů vyčerpat a zcela vojensky porazit nepřítele,
- c. guerilla jako etapa války, po níž dochází k přeměně guerillových bojovníků na regulérní armádu.

1.3 Terorismus a jeho formy

Díky historickému vývoji se mění formy terorismu v závislosti na ekonomických, sociálních, politických a jiných podmínkách. Terorismus je fenomén, který doprovází lidstvo již od dob Řecka a Říma. Vyvíjel se termín, ale i jeho typologie. Mnoho lidí se snaží vyhodnotit formy terorismu z různých pohledů, proto existuje celá řada přívlastků terorismu (mezinárodní, vnitrostátní, sociální, náboženský...) (Brzybohatý, 2001). Pro snadnější členění se dají použít dvě skupiny terorismu. Konvenční a nekonvenční forma terorismu. Státní a mezinárodní terorismus.

1.3.1 Konvenční forma terorismu

Konvenční terorismus je historickým typem terorismu, který přetrvává i v současnosti. Jedná se o terorismus používající klasické (konvenční) prostředky, jako např. výbušniny, střelné zbraně, hořlaviny, stejně jako násilné metody (atentáty, únosy, držení rukojmí apod.) (Brzybohatý, 2001).

Mezi konvenční teroristické metody se nejčastěji zařazuje střelba, použití sečných a bodných zbraní, ubití, bombové útoky, zadržování rukojmí, zastrašování a hrozby, vydírání, sabotáže a vraždy významných osob (Brzybohatý, 1999).

- a. *Střelba a bodné zbraně*: Tato metoda se používá při teroristických akcích namířených proti nezúčastněným osobám v davu, nebo na konkrétní osoby jako jsou politici, umělci, novináři a jiné osoby. Použití této metody se využívá proti konkrétním národům či skupinám osob jako jsou například Američané, Izraelci atd.

b. *Pumové atentáty*: Bombové útoky jsou nejpoužívanější prostředky teroristických akcí. Sami teroristé je považují za účinné zbraně, neboť se dají používat na malé i velké cíle a pravděpodobnost dopadení je malá. Použitím bombových útoků umožňuje i malým skupinám zabít mnoho lidí a vyvolat společenskou nejistotu. Cílem bombových útoků se stávají osoby, významné cíle či symbolické cíle. Bombové útoky proti osobám jsou mířeny na prominentní osoby, státní činitele, vojenské cíle či veřejné cíle. Vraždy státních činitelů nejsou jednoduchou záležitostí. Musejí být velmi pečlivě naplánovány, a proto se nestávají tak často. Z prominentních osob jsou často terčem útoků lidé veřejnosti dobře známí (vědci, finančníci, lidé z průmyslu či státní správy). Teroristé mnohdy říkají, že útočí jen na vojenské cíle a proto se stávají kasárna ale i vojáci mimo službu či vojáci vykonávající pořádkovou službu častými terči útoků. V neposlední řadě se stávají oběťmi i obyčejní lidé v obchodních centrech, nádražích, v letadlech a jinde (Sharpe, 2001). Teroristé si při útocích na významné a symbolické cíle vybírají tak, aby vytvořili spíše nejistotu a strach u lidí než samotné zabíjení jako je tomu při útocích na osoby. Patří sem cíle jako elektrárny, budovy, symboly země a jiné (Brzybohatý, 1999). Bomby, které se používají, jsou různých typů. Dopisové, balíčkové, bomby v automobilech, specifické bomby a bomby při sebevražedných atentátech. Nejmenší z nich jsou dopisové a balíčkové bomby. Tyto bomby jsou určeny především pro významné osoby, obvykle ale obětí takového útoku bývají lidé z personálu. Proti takovým útokům se dá snadno a rychle vybudovat účinná opatření. Specifické bomby jsou rozměrnější než dopisové či balíčkové. Lze je snadno přepravit a dají se použít téměř všude. Mohou se odložit na všech veřejných místech, jako jsou telefonní budky, odpadkové koše či se dají přenést do letadla v kufru a jiné. Teroristé mají ve velké oblibě i bomby v osobních či nákladních automobilech. Tyto bomby mohou způsobit velké škody jak na životech tak majetku. Jsou velice mobilní a účinné.

c. *Sebevražedné atentáty*: Sebevražedné atentáty jsou specifickým druhem terorismu, který má mnoho taktických výhod. Jde o sebeobětování a odpadá příprava únikových cest a možné ohrožení dopadením. Takové jednání snižuje náklady a zjednodušuje útok. Takové jednání zvyšuje bezpečnost skupiny. Zvyšuje se účinnost útoku, jeho přesnost a psychologický dopad na obou stranách. Sebevražedný atentátník je většinou člověk mladý, svobodný se solidním vzděláním a dobře společensky postavený. Nejedná se tedy o nevzdělance či jedince, který nemá co ztratit (Mika, 2003). První sebevražedné atentáty se objevily za druhé světové války. Nazývaly se „kamikadze“ Jednalo se o použití letadla naplněného výbušninou proti americkým letadlovým lodím. Takové jednání mělo své výhody. Útoky mohli provádět i nezkušení piloti a boj proti fanatickému nepříteli byl těžký. Jediným možným řešením bylo celkové zničení letounu dříve, než dopadlo na letadlovou loď. Takové jednání vzbudilo strach a hrůzu z nepřitele (Sharpe, 2001). Sebevražedné atentáty se znovu objevily až na Blízkém východě. Používají je především islámští teroristé. V 70. letech se objevují jen sporadicky, ale od roku 1982 se objevili jako odpověď na izraelskou invazi do Libanonu. Teroristická skupina Hizballáh začala používat sebevražedné atentáty proti Izraelcům. Ideologii Hizballáhu silně ovlivnil duchovní vůdce ajatolláh Chomejní, který přehodnotil kult mučednictví. Islám zakazuje sebevraždu, ale smrt ve válce zaručuje pravověrným místo v nebi. Muslimský duchovní Šejch Fadlalah prohlásil: „Není rozdílu mezi smrtí se zbraní v ruce nebo s bombou na těle“ (Sharpe, 2001). Sebevražedným atentátům se brzy na to začala věnovat další teroristická skupina Islámský džihád a v 90. letech začala i islámská fundamentalistická skupina Hamás. Sebevražední atentátníci jsou nejčastěji mladiství do 20 let. Tyto lidi společnost považuje za dost staré na to, aby nesli odpovědnost za své činy ale ne dost staré na vlastní rodiny. Hamás prohlašuje, že se neustále hlásí další a další dobrovolníci. Tito dobrovolníci strávili roky na modlitbách v mešitách Hamánu, které vedou k přesvědčení, že jako učedníci padlí za Palestinu půjdou rovnou do nebe (Sharpe, 2001).

d. *Únosy*: Únos je překvapivé zjetí osoby nebo osob, většinou provedené s použitím zbraní za účelem dosažení osobních cílů nebo určité organizace či skupiny (Brzybohatý, 1999). Únosy lidí a letadel jsou nejdůležitější teroristické činnosti již od 60. let. Nejsou však novodobou činností. Objevovaly se již od dob řecko-římských. Únosy měly dopomoci teroristům k dosažení svých cílů. Byly to nátlaky na vlády za účelem propuštění vězňů, dosažení politických ústupků, ale také k dosažení finančních částek na další činnost (Sharpe, 2001). Únosy jsou směřovány na významné i anonymní osoby. Výsledek je však stejný, teroristé požadují vyplnění svých požadavků. Jedním ze společenských prvků únosů je prodlužování jejich zjetí, výhrůžky smrtí či zraněním. Je to jedním z možných donucovacích prostředků pro třetí stranu. Pokud by výhrůžka nesplnila svůj účel, přiklánějí se teroristé ke stupňování výhrůžek, dohodě či v neposlední řadě postupnému zabíjení rukojmí. Zkušenosti však ukázaly, že teroristé obvykle nechtějí zabít většinu rukojmích. Rukojmí jim dávají jistotu úniku ze silného obležení. Počátkem 70. let se začaly objevovat únosy letadel, které se těšily velké oblibě. Hlavně z důvodu velkého počtu unesených lidí, kteří se na palubě letadla nachází. Vrcholem letadlových únosů byla 70. léta. Od roku 1982 počet únosů letadel klesl na pouhých 20 za rok. Stalo se tak díky změně v taktice teroristů, kteří se přeorientovali hlavně na pumové atentáty, střelení a únosy lidí (Sharpe, 2001).

- e. *Atentáty*: Atentátem se označuje vražda významné osoby z politických důvodů. Je to forma násilí a účinná zbraň teroristů. Atentáty jsou většinou pečlivě promyšlené činy a dlouhodobě se plánují. Objevují se převážně v prostředí se slabou vládní autoritou. V západních zemích nejsou atentáty příliš časté, jako je tomu například na Srí Lance či na počátku minulého století v Rusku. Sami atentátníci jsou obvykle součástí skupiny lidí. Jedinci, kteří atentáty plánují ze soukromých důvodů, mohou být k takovému činu dohnáni díky pomatení mysli. Atentátníci jsou přesvědčeni, že vraždou jediné osoby se změní budoucnost. Předpokládají, že atentát svrhne pozornost na jejich politiku a vládní autority se začnou jejich problematikou zabývat. Při jakémkoliv úspěšném atentátu platí, že čím vyšší je symbolická hodnota cíle, tím silnější je dopad na společnost (Sharpe, 2001). Dopady atentátů jsou různé. Z pohledů vlády nepřinesly nic. Zatím co z pohledu teroristů přinesly daleko větší úspěch než tomu je. Pravdou je, že každý takový teroristický čin má hluboký vliv na celou organizaci, která atentát prováděla (Sharpe, 2001).
- f. *Vydírání*: Výhrůžky použitím násilí mohou být stejně účinné jako samotná akce. Existuje mnoho možností jak zastrašování použít. Jednou z možností je odlákání falešnou bombou od pravé, což může mít fatální následky. Důležité je vždy si uvědomovat možnost existence reálného zařízení, než-li jen výhrůžky (Brzybohatý, 1999). Vydírání je jednou z možných metod, kdy teroristické skupiny získávají finanční prostředky. Může jít o bankovní loupeže či vydírání významných podnikatelů. Problémem je fakt, že hranice mezi terorismem a kriminálním činem je velice nezřetelná (Brzybohatý, 1999).

1.3.2 Nekonvenční forma terorismu

Nekonvenční terorismus představuje především zneužití jednotlivých typů zbraní hromadného ničení, (Foltin, Řehák, 2003) prostředků informační a psychologické války, stejně jako prostředků, které z vojenského hlediska nelze mezi zbraně zahrnout (týká se to např. zneužití průmyslových odpadů či látek nebo záměrného vyvolání katastrof a havárií) (Brzybohatý, 2001).

1.3.3 Mezinárodní terorismus

Definice, která by říkala co přesně mezinárodní terorismus je, neexistuje. Jedna definice, která se používá ve vládních kruzích USA, definuje mezinárodní terorismus jako terorismus zasahující občany nebo majetek více než jedné země (Perl, 2005).

Některé teroristické skupiny se zaměřují pouze na činnost ve své zemi, některé naopak, pracují na mezinárodní úrovni. Necháávají se podporovat jinou zemí či na území jiné země pracují. Díky této činnosti se terorismus nedaří vymýtit. Existují tři aspekty, díky nimž se terorismus změnil na mezinárodní. Prvním aspektem je rozpad kolonií. Mnoho států podporovalo teroristy za ukončení kolonialismu. Například Maroko podporovalo Alžírské teroristy. Druhým aspektem byla studená válka. Obě strany jak demokratický západ, tak komunistický východ podporovaly teroristickou činnost, aby ukázaly druhé mocnosti jejich sílu. Třetím aspektem se stala situace v Izraeli. Izrael jako stát vznikl uprostřed arabského světa. Díky tomu arabský svět podporoval teroristy v boji proti Izraelitům (Sharpe, 2001).

V dnešní době je mezinárodní terorismus považován za velkou hrozbu domácí i zahraniční bezpečnosti. Trendem terorismu je organizovaná, samostatně se financující mezinárodní síť. Terorismus se spojuje a různé skupiny spolu začínají spolupracovat. Spojují se výcviky, financování i technologie. Proto stojí nad celou otázkou mezinárodního terorismu šíření zbraní hromadného ničení. Některé státy podporující terorismus se zaměřují na obohacování uranu a tvrdí, že mají i jaderné zbraně. Objevily se již náznaky, že al-Kaida se pokusila získat chemické, biologické, radiologické a jaderné zbraně. Terorismus se díky internacionalitě stává nebezpečnější a proto je důležité proti němu účinně a přesně bojovat, s co nejmenšími chybami (Perl, 2005).

1.3.4 Státní terorismus

Státní terorismus se rozlišuje na tři typy. Prvním je použití násilí vládou proti svým občanům. Tento typ násilí se používá k udržení moci vládou v daném státě. Druhým typem je státem podporovaný terorismus. Vláda kontroluje teroristické skupiny doma či

v zahraničí. Posledním typem je podporování nezávislé teroristické skupiny v zahraničí. Druhá a třetí forma terorismu je zaměřena většinou na cizí vlády (Sharpe, 2001).

Terorismus, který je prováděn vládou či vládními autoritami je terorismus, který vede většinou k útlaku nebo zastrašování obyvatelstva. Je zaměřen buď na jednotlivé skupiny či celé obyvatelstvo. Vlády vydávají zákony legalizující mučení, bití a možné zabíjení policisty ale i armádou.

Státní terorismus většinou používají diktátoři. Příkladem můžou být plynové útoky Saddáma Husajna na kurdské obyvatele, Stalinovy čistky a mnoho jiných (Sharpe, 2001).

1.3.5 Politický terorismus

- a. **Ultralevicový terorismus** je motivován některou krajně levicovou ideologií či jejím postojem. Základní směry krajní levice jsou anarchismus a komunismus, které se od sebe liší tím, že anarchismus usiluje o odstranění státu a komunismus charakterizuje své představy uvnitř státu. Krajní levice často využívá v rámci represivního působení násilí, případně i teroristických útoků.
- b. **Ultrapravicový terorismus** je terorismus definovaný krajně pravicovou ideologií či postojem. Terorismus má čtyři hlavní proudy - tradicionalistický antidemokratický konzervatismus, fašismus a neofašismus, nacismus a neonacismus a krajně pravicový šovinismus. Ultrapravicový terorismus je realizován různými nacionalistickými, neofašistickými, neonacistickými skupinami nebo jednotlivci. Prioritním prvkem jejich počínání je zastrašování svých nepřátel.
- c. **Náboženský terorismus.** Každé náboženství je jiné, ale všechny mají většinou jedno společné, víru v boha a posmrtný život. Pokud se z víry stává fanatismus a z míru válka, začne se náboženství přeměňovat v náboženský terorismus. Tento druh terorismu se snaží prosadit své vyznání v jiných zemích. Pokud je však jejich náboženství odmítáno, neváhají obětovat sebe a jiné lidi.

- d. **Monotematický "Single-issue" terorismus.** Tento druh terorismu je zaměřen na jeden určitý problém, který by měl být podle aktivistů společností řešen. Aktivisté se snaží na tento určitý problém upozornit svým jednáním, ke kterému přistupují ve chvíli, kdy zpravidla demokratická společnost neřeší určitý problém prostřednictvím standardních demokratických nástrojů. Samotným cílem aktivistů je změna legislativy, či získání publicity k určitému problému

1.4 Historický vývoj terorismu

Terorismus není jen novodobou formou násilí. Provází nás již od dob starověkých. Od svého prvopočátku se terorismus neustále vyvíjí a zlepšuje. Terorismus, tak jak ho známe dnes, však ve starých dobách nezahrnoval všechny aspekty dnešního terorismu. Dnešní terorismus dosahuje nebývalé šíře a síly, které stále roste. Techniky, které dnešní terorismus používá, procházely v průběhu staletí svým procesem. Ke kterému přispěl technický pokrok a vyspělost civilizace. Pohled na historické vymezení etap terorismu není jednoduché. Mnohdy záleží na subjektivním pohledu, která zakreslí etapy terorismu podle vlastních kritérií.

1.4.1 Prvopočátky

Používání násilí ve starověkém světě nezahrnoval všechny aspekty dnešního terorismu. Mnoho historických pramenů uvádí použití násilí k dosažení svých cílů. V bibli se uvádí: „Izraelité pobili ostřími svých mečů ve městě Jericho všechno živé, muže i ženy, staré i mladé, voly, ovce a osly.“ Takovéto masakry měst byly typické pro vedení války v mnoha staletích. Jednalo se o teror, který měl zastrašit další města. Historické kořeny terorismu nám ukazují, že terorismus se objevoval v naší historii již od dob řecko-římských. Jednalo se o teror ze strany státu, ze strany odpůrců státu, ze strany malých ideologických skupin a excesy ve vedení války (Sharpe, 2001).

Již v roce 500 let př. n. l. se objevují první náznaky využití teroru formou terorismu ve vedení války. Čínský vojevůdce Sun-č pojedná ve své knize (Umění války) o taktikách války, která jsou neobvyklá pro tehdejší způsoby boje. Obdobně tomu bylo i v Japonsku. Válečník a stratég Mijamoto Musaši ve své knize (Kniha pěti kruhů) pojednává o strategii „tělo místo meče“, kterou lze zařadit do teroristické formy boje (Foltin, Řehák, 2006).

Řecko-římská doba je velice bohatá na teroristické praktiky. Objevují se zde politické vraždy tyranů. Ti byli zabíjeni jak ze strany států tak i odpůrců. Objevuje se zde teror ze strany státu. Velice tvrdé potlačování revolt, objevovalo se mučení ale i války, které se nazývaly ničivé či trestné války. Mnohá římská tažení byla podnikána jako trest za vzpouru nebo zradu tak se objevovaly i takové války, které měly jiný účel. Měli vzbudit strach z moci Říma u nově nabytých území. Navíc takové války umožňovaly římským legionářům drancovat a znásilňovat. Byla to jakási odměna za stálost na bitevních polích (Carr, 2002).

Takové jednání Říma však nezůstalo bez odpovědi. V prvním století našeho letopočtu se v tehdy okupovaném Jeruzalémě objevuje skupina extrémistického židovského hnutí Zelóti. Tato skupina působila proti Římu, ale i proti šlechtě, která přistoupila na kompromis s Římem. Tato skupina nacházela oporu převážně mezi řemeslníky a rolníky. Toto hnutí bylo založeno kolem Kristova narození a zaniklo v roce 1972.

V 11. století za dob křížáckých výprav se v oblasti Perského zálivu objevilo šíitské hnutí muslimů zvané ismáílie, od kterého se později odštěpila fanatická skupina známá jako kult asasínů. Asasíni byli zabijáci, kteří pod vlivem drog hašiše vraždili vůdce protivníka a věřící z řad křesťanů, ale i muslimů, které považovali za své nepřátele a nepřátele své víry.

Specifickým druhem násilí byla ve středověku inkvizice. Ta byla z počátku reakcí na rostoucí vliv heretických hnutí, ve kterých církev viděla ohrožení. Později však církev svého postavení začala zneužívat za účelem získání majetku a bohatství, které jí propadlo po odsouzení obžalovaných (Foltin, Řehák, 2006).

1.4.2 Anarchismus a Nacionalismus

Počátkem 18. století se mění praktiky terorismu. Kolonizace Ameriky přináší mnohá úskalí. Docházelo k velkým konfliktům mezi indiány a kolonizátory. Docházelo k velkým krutostem z obou stran. Vztahy mezi osadníky a indiány byl až na úrovni terorizování. Bitvy, ke kterým často docházelo, končily velkým masakrováním.

Pojem teror jako akt politického násilí se poprvé objevuje za Velké francouzské revoluce v souvislosti s jakobínskou represí. Systém, který vedl k prosazení pořádku po anarchistickém období, byl nazýván „régime de la terreur“. Tento pojem byl spojován s ideály ctnosti a demokracie.

V průběhu 19. století začal nabírat na intenzitě nacionalismus. V mnohonárodních státech se vytvářely komunity, které chtěly mít své vlastní vůdce a své zákony. Postupem času to vyvrcholilo až v mezinárodní politické násilí. Pachatelé byli označováni jako anarchisté. Cílem anarchistů bylo vyvolat mezinárodní povstání dělníků a zničit vládu.

Jednou z největších politických vražd tohoto období byl atentát na arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este. Tato vražda vyvolala celou řadu reakcí po celé Evropě a následně vypuknutí první světové války. Arcivévoda dne 28. června 1914 navštívil Sarajevo i se svou manželkou Žofíí. V 11:20 vystřelil Gavrilo Princip na arcivévodu i jeho manželku. Ta zemřela okamžitě, arcivévoda deset minut po té. Odpovědí bylo dne 28. července vyhlášení války Srbsku.

1.4.3 Válečné období

Válečné působení armád první světové války se neomezovalo jen na válečné pole. Armády Německa i Rakousko-Uherska používaly teror i proti civilnímu obyvatelstvu, aby udržely místní obyvatelstvo tam, kde chtěly. Braly rukojmí z řad civilistů bez ohledu na pohlaví či postavení. Bez skrupulí byli rukojmí zabíjeni jako odpověď na partyzánské akce.

Za druhé světové války byl největším aktérem teroru Adolf Hitler. Ten vedl válku jak proti armádě, tak proti civilnímu obyvatelstvu. Docházelo jak k napadání civilního

obyvatelstva na území jiných států jako ve válce o Británii, v Polsku ale také docházelo k velkým etnickým čistkám. V průběhu holocaustu bylo vyhlazeno na 6 milionů židů, milióny sovětských vojáků, 500 000 Romů a mnoho dalších lidí. Během druhé světové války se k násilí na civilní obyvatelstvo uchýlovaly i spojenecké armády. Své jednání nazývaly strategické bombardování, které bylo zaměřené vůči průmyslovým, zónám Německa, ale i Japonska. Vrcholem této éry bylo svržení dvou atomových bomba na Japonsko (Sharpe, 2001).

1.4.4 Studenoválečné období

Od konce druhé světové války došlo k velkému rozmachu terorismu. Narůstají nové formy terorismu a jeho realizace je důmyslnější. Narůstá mezinárodní terorismus. V této době byly teroristické skupiny podporované jednotlivými bloky. Postupem času začíná terorismus narůstat. V 60. letech se objevují v hojném počtu politické vraždy. Hlavně lidí zabývajících se vyšetřováním terorismu. V polovině 70. letech se útočníci zaměřili na průmyslové firmy a jejich představitele. Velkým mezinárodním teroristickým činem se stal dne 5. září 1972 atentát na Olympijských hrách, namířený proti izraelským atletům. V reakci na tento čin začaly vznikat národní speciální jednotky pro boj s terorismem. V 80. letech se hlavním terčem teroristů stala dopravní letadla, vlaky, nádraží a letiště. Objevuje se též nová forma teroristických útoků - sebevražedné atentáty.

1.4.5 Období po roce 1989

Díky rozpadu Sovětského svazu a ukončení studené války se velmi výrazně mění tvář terorismu. Dochází ke změně ideologie terorismu. Ta se mění na náboženskou motivaci. Tato změna vedla i ke změně teroristických cílů. Pozornost se upíná i k možnému zneužití zbraní hromadného ničení pro účely terorismu. Dne 20. března 1995 se toto podezření vyplnilo a sekta Óm šinrikjó použila při svém teroristickém útoku nervově paralytickou látku, sarin.

Terorismus narůstá do celosvětového měřítka a útoky na Světové obchodní centrum se terorismus stal již globálním problémem. Někteří odborníci se domnívají, že terorismus se stal již formou ozbrojeného konfliktu. Díky technologickému vývoji narůstá možnost zneužití moderních technologií, jako jsou komunikační sítě. Za současného nejznámějšího zástupce globálního terorismu je organizace Al-Káida, pod vedením Usámi bin Ládina. Tato organizace vznikla na konci 80. let. Za jednu z nejdůležitějších hodnot své existence považuje šíření islámu a boj proti ostatním vírám. Al-káida se vyznačuje tím, že bojuje v tzv. Svaté válce, džihádu. Podle dokumentů působí v 65 zemích světa a za svou dobu působnosti způsobila 29 teroristických akcí, při kterých zranila na 8 863 lidí a 3 560 jich zabila (Foltin, Řehák, 2006).

Pohled na historický vývoj terorismu je věc velice subjektivní. Každý autor si dává jiná kritéria hodnocení pohledu na celkový vývoj, každý autor na historická fakta pohlíží jinak. Proto je celkové hodnocení vývoje terorismu věcí velice komplikovanou a nesjednocenou.

1.4 Motivace terorismu

Pokud chceme účinně bojovat proti terorismu, musíme nejprve pochopit motivace a teroristu jako takového. Pochopit samozřejmě neznamená s ním souhlasit, ale poznat důvody, které vedly k činu.

Motivace terorismu jsou založeny na podmínkách a okolnostech, které předcházely samotnému použití násilí. V 70. letech minulého století docházelo k modernizaci a urbanizaci. Lidé se snažili získat pro své děti co nejlepší vzdělání a získat práci. Docházelo ke stěhování lidí z venkova do měst a během několika let se trh rychle přesýtil mladými a vzdělanými lidmi. Díky tomu se někteří lidé začali uchýlovat k terorismu jako jedinému možnému způsobu řešení svých situací.

Motivací u osob je mnoho. Jde o ideologické činy založené na experimentu, či za účelem zisku nebo z afektu. Cílem každého teroristy je získání uznání, nahnání strachu a dosažení svých vlastních hodnot (Brzybohatý, 1999).

Teroristické činy vedené za účelem zisku jsou většinou spjaty s organizovaným zločinem. Jedná se o vydírání, výhrůžky a jiné.

Činy vedené z afektu, jsou páchané jedinci. Souvisejí s psychickým stavem útočníka, většinou jde o imaginární frustraci, která vrcholí klasickým útokem.

1.4.1 Ideologie

Nejvýznamnější motivací je ideologie, která je typická pro široký okruh pachatelů. Tomuto druhu útočníků se všeobecně říká profesionálové. Útok vedený za určitou ideologií vytváří nespokojenost, je zaměřen na likvidaci odpůrců, nebo má jen čistě symbolický význam (Brzybohatý, 1999).

V dnešní době je nejvíce rozšířena takzvaná náboženská ideologie, na základě které mnoho teroristických skupin dnes operuje. Typickým příkladem v Evropě je Irsko, kde teroristické skupiny vyvíjejí činnost buď protikatolickou či protiprotestantskou. Na Středním a Blízkém východu působí řada skupin snažící se o šíření islámů. Tito lidé vyznávají až náboženský fanatismus a nemají toleranci k jiným názorům. Pravdou je, že za takovýmto náboženským jednáním stojí schovaná politická motivace útoků.

Islám vznikl kolem roku 622 n. l. na základě působení proroka Mohameda. Knihu Islámu Korán, napsal Mohamed a zaznamenal v ní veškeré náboženské učení Islámu. Dnes je přibližně jedna miliarda věřících. Devadesát procent Sunitů (ortodoxní) nejvýznamnější menšinou jsou Šíité (přivrženci). Sunité se řídí zaznamenanými výroky Mohameda, Hadíthy a Šíité jsou přesvědčeni o božské neomylnosti toho, kdo je vede a je jejich současným vůdcem (imán). Jak ze sunitů tak šíitů se vyčleňují silně fundamentalistické skupiny, které vyžadují striktní dodržování všech náboženských zákonů a pravidel. Šíitští fundamentalisté hlásí absolutní oddanost koránu, tak jak ji interpretuje nejvyšší náboženský vůdce ajatolláh. Typickým příkladem silně fundamentalistického šíitského hnutí je tzv. Boží strana nazývána Hizballáh (Brzybohatý, 1999).

1.4.2 Osobnost teroristy

Profil teroristy se většinou liší od toho, jak teroristu vnímá veřejnost. Pokud dojde k nějakému teroristickému činu je terorista popisován jako nevyrovnaná osobnost. Opak je však pravdou. Teroristé mají většinou normální psychologický profil. Převážná část jedinců páchající teroristické útoky nejsou duševně nemocní. Je totiž velice nepravděpodobně, aby si skupina mezi sebe vybrala nevyrovnané jedince. Taková osoba by byla velice nebezpečná jak pro sebe tak pro celou skupinu. Teroristé jsou odhodlaní jedinci, připraveni páchat jakoukoliv akci, a podstupují to s rizikem, že jejich čin může nést zlé následky pro ně samotné. Veškeré činy, které terorista spáchá, učiní díky svému přesvědčení. A proto je velice těžké určit všeobecný profil teroristy, protože lidé se stávají teroristy z různých příčin, které často napoví, jaký je terorista (Sharpe, 2001).

Pokud je terorista individualista, nacházejí se již různé poruchy osobnosti či duševní poruchy. Nejčastější duševní poruchou je schizofrenie. Poruchou osobnosti, která se u teroristů individualistů nachází, je psychopatie. Důležitým rysem tohoto onemocnění je vysoce rizikové jednání. Pro teroristy je důležitým rysem nedostatečné vcítění do utrpení lidí a určité otupělosti k cizí bolesti. Většina teroristů při páchaní teroristický útoků nevěří, že páchají něco špatného. Jen malá část teroristů trpí později výčitkami (Novák, 2005).

Dalo by se říci, že terorista působící ve skupině je jedinec dobře začleněný do života. Je to jedinec nenápadný a vyrovnaný. Opakem je terorista působící individuálně, který v mnoha případech trpí psychickými poruchami. Straní se veřejnosti a není dobře začleněn do kolektivu lidí.

1.5 Podporovatelé terorismu

Každá teroristická skupina nutně potřebuje podporu. Tuto podporu mohou poskytovat jednotlivé osoby, skupiny, politické strany nebo samotné vlády. Podpora může být pasivní v podobě ideologické spřízněnosti, či aktivní v podobě poskytování finančních zdrojů, zbraní, výcviku a jiných (Brzybohatý, 1999).

1.5.1 Státní podpora

Stát může poskytovat teroristům podporu aktivně či pasivně. Pokud je podpora poskytována aktivně, děje se tak většinou skrytě. Přímá podpora je pro stát velmi nebezpečná, a proto se vyskytuje jen zřídka. Takový stát, který by se pro takovou cestu rozhodl, by riskoval velké sankce jak ekonomické, politické tak i vojenské.

Mezi typické aktivně nepřímo podporující státy patřila Sýrie, která podporovala terorismus na Libanonské půdě v údolí Bikáa (70. - 80. léta), kde poskytovala útočiště mnoha teroristickým skupinám nejen z Blízkého východu ale i z celého světa. Po té co Sýrie Libanon ztratila, začala diplomaticky a logisticky podporovat významné vojensko-politické hnutí Hizballáh. To však nadále působí v údolí Bikáa a získává určitou nezávislost nad Sýrií. Díky to mu že údolí Bikáa tvořilo v 70. - 80. letech výcvikovou základnu mnoha radikálních teroristů, byla Sýrie obviněna z podpory mezinárodního terorismu. To vedlo k zapsání Sýrie na listinu zemí podporující terorismus, který každoročně vydává USA (Raděj, 2005).

Mezi aktivně přímo podporující terorismus patří státy jako Irán, v minulosti Afghánistán a Libye.

1.5.2 Podpora jinou skupinou

Jedná se převážně o podporu od jiných teroristických skupin. Dá se předpokládat, že teroristé spolupracují i bez ohledu na ideologii. Významná je spolupráce mezi teroristy a skupinami zabývající se organizovaným zločinem. Jedná se hlavně o skupiny distribuující drogy, nebo zabývající se obchodem se zbraněmi (Brzybohatý, 1999). Sdělovací prostředky většinou umožňují teroristům, aby se jejich ideologie dostala k větší části obyvatelstva. Bez sdělovacích prostředků by teroristé nikdy nemohli dostat takové úrovně jen svými silami (Brzybohatý, 1999).

1.5.3 Shromáždování finančních prostředků

Každá teroristická kampaň nebo boj vyžaduje dostatečný přísun financí. Na začátku svého působení mohou teroristé peníze získávat legální cestou. Například od svých přívrženců. V Severním Irsku existovala IRA do roku 1971 jen díky příjmům od svých

přívrženců. Je jen málo skupin, které takto mohou působit. Legální palestinské organizace podporují teroristy vybíráním poplatků od Palestinců po celém světě a tyto oficiální dotace většinou končí v rukou teroristů. Stejně jsou na tom i Tamilští tygři na Srí Lance. I státy poskytují finanční pomoc. V 70. letech takto působil například Libyjský vůdce Kaddáfí, který údajně poskytl až 30 milionů dolarů Palestinské skupině Černé září (Brzybohatý, 1999).

Každá finanční podpora od států je samozřejmě výhodná, ale přináší i nemalé komplikace. Ten stát, který podporuje teroristy, požaduje, aby mohl mluvit do jejich činností. Pokud dojde ke změně vlády, může snadno dojít k pozastavení finanční pomoci teroristům.

Každé hnutí nabývá svých prostředků silou jim vlastní. Venkovští povstalci se zmocňují cizinců, městští teroristé se uchylují ke krádežím, zpronevěrám a vydírání. Teroristé nabývání svých financí označují jako revoluční daně. Mnoho teroristických organizací se podílelo na obchodu s drogami. K takovým organizacím patří převážně ty, které se nacházejí v oblasti bohaté na rostliny potřebné pro výrobu drogy. Jedná se o latinsko-americké rebely ze Světlé stezky či některé palestinské frakce. Dalšími metodami získání finančních prostředků jsou také únosy lidí a letadel pro výkupné. Výhoda takovéto akce je, že je to akce politická, při níž lze snadno vydělat spousty peněz. Únosy přinesly teroristům nemalé finanční obnosy (Sharpe, 2001).

Ta skupina, která je dostatečně dlouho činná, si vytvoří vlastní „černou ekonomiku“ z které nemusí platit vládě žádné daně. Pokud se organizace jednou dostane k penězům, snaží se je znovu investovat. Členové hledají možnosti, jak nejlépe investovat a vyprat tak špinavé peníze. Nebo je vkládají do legálních podniků, aby se zakryl jejich skutečný původ (Sharpe, 2001).

1.6 Struktura teroristické skupiny

Základem každé teroristické organizace je teroristická skupina. Ta provádí veškeré akce. I když akci provádí jednotlivec je podporován ze zálohy početnější skupinou. Teroristické skupiny mají různou strukturu i organizaci. Struktura se průběžně vyvíjí.

Organizační struktura skupiny vychází z jednotného modelu. Tento model lze snadno znázornit jako pyramidu.

Vedoucí kádry stojí na vrcholu pomyslné pyramidy, je to málo početná skupina nejvyšších vůdců, která má název konzultativní rada, která rozhoduje o dlouhodobé strategii, cílech a úderech. Pod konzultativní radou působí čtyři operační výbory, které zajišťují každodenní chod organizace. Jsou to vojenský výbor (nábor a výcvik nových bojovníků), finanční a obchodní výbor (zajišťuje zdroje pro fungování organizace), výbor pro islámská studia (indoktrinace a ospravedlňování akcí organizace), výbor pro média a publicitu (šířit mezi muslimy celého světa přesvědčení, že jsou utlačováni a ponižováni) (Eichler, 2007).

Aktivní kádry tvoří druhou vrstvu, tyto osoby mají vyhrazeny speciální úkoly: získávání poznatků, příprava výbušných směsí, komunikace. Tato skupina je snadněji postižitelná, ale je také snadno nahraditelná nově získanými specialisty. Obě vrcholové vrstvy jsou bez problému nahraditelné, viz zavraždění vůdce al-Kajdy, Usama bin Ladina (Eichler, 2007).

Aktivní podporovatelé jsou třetí skupinou. Tato skupina je početnější a poskytuje organizaci rozsáhlé služby, bez kterých by se vyšší dvě skupiny neobešly a byly by bez nich bezmocné a nevykonné. Dodávají informace a varování, doručují zbraně, nálože a zajišťují přepravu. V neposlední řadě poskytují organizaci byty a útočiště (Eichler, 2007).

Pasivní podporovatelé jsou zcela nejpočetnější a nejméně nahraditelnou skupinou. Tato skupina pomáhá šířit myšlenky organizace, získávají podporu široké veřejnosti, poskytují peníze, dávají typy pro nábor nových členů (Eichler, 2007).

S doplňováním finančních a lidských zdrojů se hovoří o tzv. kouzelném trojúhelníku. Jedná se o obrazné vyjádření vztahů mezi penězi, lidskými zdroji a propagandou. Každý prvek tohoto trojúhelníku tvoří nezbytnou podmínku existence teroristické skupiny. Pro dobré fungování organizace jsou důležití lidé a peníze. Peníze může získat i jedinec, ale dostatečné množství kmenových teroristů, aktivních i pasivních podporovatelů ne, je důležitá propagační kampaň zaměřena na tu sociální skupinu, ze které chce organizace čerpat lidi (Brzybohatý, 1999).

1.7 Protiterorismus

Díky tomu, že terorismus se stával agresivnější a důmyslnější, začaly státy reagovat na takové počínání tím, že se spojují v boji proti terorismu. Jedním z nejdůležitějších principů je odsouzení samotného terorismu.

Protiterorismem se rozumí taková opatření a aktivity za účelem prevence, potlačování a odstraňování následků teroristických akcí (Brzybohatý, 1999).

První, kdo začal usilovat o globální protiteroristickou politiku, byly Spojené státy americké. Postupně se přidávaly další země. Jedním z hlavních cílů protiteroristické politiky států je zmírnění a potlačení problémů, které teroristické činy podněcují. Globální protiteroristická politika může terorismus zmírnit ne však vymýtit. Spolupráce se stále rozvíjí. Velkou aktivitu projevují země Evropské unie. Již v roce 1975 bylo založeno bezpečnostní fórum s názvem TREVI (Terrorism, Radicalism, Extremism, Violence Internacional). Na tomto fóru se každých šest měsíců setkávají ministři vnitra a ministři spravedlnosti členských států spolu s experty na danou problematiku. Prioritním tématem byl terorismus, postupem času se přidaly i problémy spojené s distribucí drog, obchody se zbraněmi a organizovanou trestní činností. V rámci unie působí řada dalších skupin zabývajících se terorismem a problematikou protiterorismu. Cílem je vypracování jednotné politiky v boji proti terorismu. Důležitým článkem v boji proti terorismu je mezinárodní organizace Interpol. Interpol se zaměřuje na výměnu informací v rámci teroristických aktivit, vyhlašuje pátrání po osobách a jeho pobočky spolupracují s bezpečnostními službami jednotlivých států. Na základě přijaté konvence platné od roku 1992 (15. 7. 1992) jsou do našeho trestního zákona zapracovány i teroristické aktivity. Nejdůležitější zbraní proti terorismu je legislativa. Protiteroristická politika států je formulována na základě dvou důležitých právních norem. Jsou to vnitrostátní právo a mezinárodní právo. Vnitrostátní právo ukládá povinnost vyšetřovat zločiny a postavit zločince před soud. V rámci mezinárodního práva jde hlavně o předávání teroristů a vzájemné pomoci při jejich stíhání (Brzybohatý, 1999).

V dnešní době se vyhradily dva přístupy v boji proti terorismu. Prvním přístupem je válka proti terorismu. Druhým je boj proti terorismu.

1.7.1 Válka proti terorismu

Tuto metodu boje začala prosazovat hlavně Bushova administrativa. Jedná se o vojenské metody, díky nimž lze snadno a rychle zničit armády diktátorských států a bez problémů svrhnout režim.

Tento přístup má několik silných stránek. Jsou to vojenské schopnosti USA. Armáda Spojených států má nejmodernější armádu světa. Jsou schopni zasahovat i na velké vzdálenosti. Platformou války proti terorismu v USA je Národní bezpečnostní strategie, která vymezuje základní strategické zájmy USA. Národní bezpečnostní strategie klade důraz na preempci, přikládá menší význam multilaterálním přístupům v oblasti bezpečnosti a udržuje stávající vojenskou převahu. Významným pilířem války proti terorismu je rekonfigurace sítě vojenské přístupnosti ve světě nazvané Global Posture Review. Týká se to převážně snižování základen ve světě a zvýšení schopnosti rychlého nasazení armády kdekoliv ve světě do 4 dnů (Eichler, 2007).

Slabými stránkami je hlavně přímá odpověď na nepřímou strategii. Tato válka se nevede na konkrétní stát či koalici. Terorismus nerespektuje hranice. A to vyvolává řadu negativních odpovědí. Příkladem negativní odpovědi byl 11. 3. 2003 Madrid v reakci na invazi do Iráku.

1.7.2 Boj proti terorismu

Boj proti terorismu hájí státy Evropské unie. Tato metoda se zaměřuje na postižení základních kořenů terorismu a na preemptivní strategii. Vojenské zásahy proti terorismu jsou až na posledním místě.

Tato metoda má své silné stránky. Neomezuje se na následky a vnější projevy terorismu, ale na jeho kořeny a příčiny. Zaměřuje se na hledání dlouhodobých východisek a jejich řešení. Důležitým kladem je, že se nezaměřuje na vrchol pomyslné pyramidy terorismu, ale na její základnu. Zastává názor, že vrchol pyramidy je snadno doplnitelný, ale základna pyramidy nikoliv a její doplnění trvá roky (Eichler, 2007). Slabou stránkou je pomalé řešení problému. Boj proti terorismu není okamžitou otázkou, ale problémem několika mnoha let. Vyžaduje velké investice a mnoho času.

1.7.3 Protiterorismus v České republice

Česká republika spolupracuje s NATO, státy Evropské unie a Spojenými státy při řešení problému spjatých s teroristickými aktivitami. Události ze dne 11. září 2001 je nutno chápat již v širším kontextu boje proti terorismu. Přijetí rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1373 (2001) v boji proti terorismu Česká republika chápe jako historický krok, který postavil mezinárodní právo na vyšší úroveň v boji proti terorismu. Vláda ČR rezolutně odmítla ve svém prohlášení ze dne 13. září 2001 teroristické činy namířené proti USA a vyjádřila plnou podporu akcím v boji proti terorismu (Strategie České republiky pro boj proti terorismu, 2013).

Přijetím deklarace Evropské konference dne 20. října 2001 se Česká republika zavázala k vypracování Národního akčního plánu boje proti terorismu. Národní akční plán je vnitřním dokumentem, který má rozhodující význam státu v boji proti terorismu. Tento koncepční dokument byl přijat jako Usnesení vlády 385 ze dne 10. dubna 2002. Navazuje na rezoluce Rady bezpečnosti OSN 11 373 a akční plánu EU. Národní akční plán navazuje na dokumenty, které byly zpracovány již před 11. září 2001. (Mika, 2003).

Právní zakotvení samotného pojmu terorismus budeme v českém právním prostředí hledat velmi obtížně. Existuje však řada dokumentů a zákonů, kde se s daným pojmem můžeme setkat. V některých normách to může být přímo a v některých je třeba se zamyslet v širší souvislosti. U zamýšlené druhé skupiny je třeba posuzovat vlastní vnímání normy a pojmů jako jsou např. hrozba, riziko, bezpečnost, atd.

Jako příklad je možné k druhé skupině zmínit zákon č.110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky. Další můžeme jmenovat zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení, kde samozřejmě nenajdeme žádný pojem jako je terorismus. Podíváme-li se však na tento zákon z pohledu následků případného teroristického útoku, můžeme připustit, že i tento zákon má k této problematice svůj specifický vztah. Pravděpodobně by bylo možné uvést, že celá tzv. krizová legislativa (i když se nejedná o právní pojem) by mohla patřit do zmiňované druhé skupiny.

Abychom neuváděli příklady pouze druhé skupiny, je třeba zmínit zákon č.40/2000 Sb. trestní zákoník, který v § 311 definuje pojem teroristického útoku a následně v § 312 pojem teroru. Samotnou definici pojmu terorismus bychom v žádném právním předpisu nenašli.

Vzhledem k výše uvedenému můžeme říci, že v České republice existuje jakési právní prostředí, podle kterého lze terorismus postihovat. Uděláme-li si malý exkurz do minulosti, můžeme zde najít snahu některých politiků ke zpracování a následnému přijetí tzv. protiteroristického zákona. Samozřejmě je otázkou, zda by takováto právní norma, dokázala postihnout celé spektrum projevů terorismu.

Je samozřejmě otázkou, nakolik je zmiňovaný zákon účinný v zemích, kde ho mají. Vzhledem k tomu, že tak jak se v čase vyvíjí terorismus, musí se zákonitě vyvíjet i právní normy. Rovněž je důležité, aby v případě přijetí takového zákona (bude-li přijat), byla adekvátně zvážena jeho ochrana proti zneužití proti bezúhonným občanům České republiky.

ČR je státem, v němž nedochází k otevřeným projevům domácího či mezinárodního terorismu. Potenciální riziko politicky motivovaného útoku proti území ČR nebo jejím zájmům v zahraničí by však mohlo úzce souviset se zahraničněpolitickou orientací státu. Přípravenost ČR na případný teroristický útok musí odpovídat geopolitické poloze státu a úrovni jeho zapojení do celosvětového protiteroristického úsilí. Tuto skutečnost odráží Bezpečnostní strategie ČR. Za uplynulé roky došlo k významným změnám.

První česká bezpečnostní strategie byla přijata Zemanovou vládou v únoru 1999 v souvislosti se vstupem do NATO. Byla projevem snahy přiblížit se v tvorbě bezpečnostní politiky praxi západních aliančních zemí. Dokument měl však řadu nedostatků, a navíc byl přijat krátce před schválením nové Strategické koncepce NATO a nemohl proto reflektovat nejčerstvější podobu alianční bezpečnostní politiky.

Druhá bezpečnostní strategie byla přijata v lednu 2001 a napravila většinu terminologických nedůsledností předchozí verze. Nedlouho po přijetí dokumentu nastala důležitá událost, která proměnila vnímání bezpečnostních hrozeb a následně i bezpečnostní politiku spojeneckých zemí – teroristické útoky z 11. září 2001 v USA.

V prosinci 2003, několik dnů před přijetím Evropské bezpečnostní strategie, byla schválena další verze Bezpečnostní strategie ČR. Od té doby se však bezpečnostní prostředí i mezinárodní kontext proměnily. Přijetím Lisabonské smlouvy získala EU nový institucionální rámec, NATO na svém summitu v Lisabonu na podzim 2010 přijala novou Strategickou koncepci. Vláda ČR proto přistoupila k aktualizaci Bezpečnostní strategie ČR v roce 2011, A následnou aktualizací v roce 2015 (Bezpečnostní strategie ČR, 2015).

1.7.4 Složky státu podílející se na boji proti terorismu v ČR

Součástí boje proti terorismu v České republice je celá řada základních složek. Jejich fungování je vzájemně provázáno a jen tak je možné efektivně dosahovat základních cílů, kterými je účinná ochrana státu před případným teroristickým útokem. Samozřejmostí je i fungování a spolupráce dalších navazujících složek v podobě Integrovaného záchranného systému, který se svojí činností podílejí jak na prevenci, tak na případné likvidaci následků.

Ministerstvo vnitra – ústřední orgán státní správy, který je na vrcholu pyramidy v oblasti vnitřní bezpečnosti státu. V jeho gesci jsou základní úkoly v boji proti terorismu.

Národní kontaktní bod pro terorismus – jedná se o pracoviště, které vzniklo v rámci policie a jejích útvaru pro odhalování organizovaného zločinu. Hlavním cílem a úkoly jsou:

- a. Shromažďovat a vyhodnocovat informace se vztahem k terorismu;
- b. předcházet a případně odstraňovat škodlivé následky teroristické trestné činnosti;
- c. působit pro naše domácí i zahraniční partnery jako centrální kontaktní bod v otázkách vzájemné spolupráce;
- d. být důvěryhodným a diskrétním kontaktním bodem pro občany České republiky a umožnit jim spolupodílet se na prosazování práva a bezpečnosti;
- e. monitorovat a vyhodnocovat hrozby plynoucí z terorismu.(Terorismus, 1016)

Bezpečnostní rada státu – její vznik je dán zákonem č.110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky a na něj navazujícím usnesením vlády. Jedná se o stálý pracovní orgán vlády, jehož jedním z úkolů je vyhodnocování problematiky bezpečnosti a její koordinace v rámci České republiky. Rovněž jsou bezpečnostní radou připravovány návrhy, které jsou předkládány vládě a na jejichž základě je vláda schopna přijímat opatření k zajišťování bezpečnosti České republiky.

Výbor pro zpravodajskou činnost – jedná se o jeden ze čtyř tzv. stálých pracovních výborů Bezpečnostní rady státu. Dále se jedná o výbory pro obranné plánování, pro civilní nouzové plánování a pro koordinaci bezpečnostní zahraniční politiky. Jak vyplývá z názvu výboru je jeho hlavní prioritou koordinace zpravodajských služeb v rámci České republiky a jejich spolupráce na úrovni státních orgánů. Vlastní výbor nevykonává žádnou zpravodajskou činnost.

Společná zpravodajská skupina – jedná se o stálý pracovní orgán výše uvedeného výboru pro zpravodajskou činnost. Primárním úkolem této skupiny je zajištění výměny informací získaných zpravodajskými skupinami. Dalším úkolem rovněž na primární úrovni je koordinace mezi Ministerstvem vnitra, Ministerstvem zahraničních věcí, Policií ČR a zpravodajskými službami.

Bezpečnostní informační služba – je jedním z bezpečnostních sborů České republiky. Hlavním cílem její činnosti jsou informace, ať již se jedná o jejich sběr, analýzu a následnou interpretaci. Cílem získávaných informací je včasné rozpoznání případných hrozeb, které by mohly mít negativní dopad na bezpečnost našeho státu.

Úřad pro zahraniční styky a informace – tak jako je uvedeno u Bezpečnostní informační služby, i zde jsou předmětem informace. Jedná se ale o informace, které pocházejí ze zahraničí. Důležitost těchto informací spočívá v ochraně ekonomických zájmů republiky.

Vojenské zpravodajství – jak plyne z vlastního názvu, jsou náplní vojenského zpravodajství především informace mající svůj podstatný vliv v zajištění obrany státu. Samozřejmě, že prioritně se jedná o informace vojenského charakteru, ale nelze opomenout možnost propojení vojenského vlivu s teroristickými uskupeními.

Policie ČR – samotná policie je jedním ze základních prvků v boji proti terorismu. Jak plyne ze zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky

„Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen „mezinárodní smlouva““ (Zákon č. 273/2008 Sb.). Z uvedeného je jasné patrné, že primárním úkolem je chránit bezpečnost osob.

Integrovaný záchranný systém - jedná se propracovaný systém, který nelze brát jako statickou část celkového systému zajišťující bezpečnost České republiky. Tento systém je dynamický a dá se říci, že se vyvíjí přirozenou cestou tak, jak přicházejí potencionální hrozby, na které je třeba reagovat. Jedním ze směrů vývoje je zpracovávání souboru plánů typových činností. V současné době jich existuje třináct, přičemž posledním, který byl uveden v platnost v roce 2013, má název reakce na chemický útok v metru. Je pravdou, že v názvu žádné z typových činností se neobjevuje pojem terorismus, ale téměř každý lze spojit s případným teroristickým činem.

1.8 Právní aspekty terorismu

Vzájemná spolupráce států v trestních věcech patří k těm aktivitám, které vzhledem k aktuálnímu boji proti terorismu nabývá na významu.

1.8.1 Mezinárodní úmluvy

Doposud bylo uzavřeno celkem 12 mnohostranných mezinárodních úmluv upravujících různé aspekty terorismu o opatření k jeho předcházení a potlačování. Uzavírání úmluv posiluje boj proti terorismu na mezinárodní úrovni. Smlouvy, které byly doposud uzavřeny, se liší v mnoha bodech a rozdělují se do pěti základních skupin (Bílková, Nováková Štruma, 2003):

- a. Úmluva o trestných a některých jiných činech spáchaných na palubě civilních letadel (Tokijská úmluva, 1963). Pro ČSSR vešla v platnost 23. 5. 1984. (Vyhláška č. 102/1984 Sb.),
- b. Úmluva o potlačení protiprávního zmocnění se letadel (Haagská úmluva, 1970). ČSSR úmluvu ratifikovala 6. 4. 1972, vyhláška FMZV č. 96/1974 Sb.,
- c. Úmluva o potlačení protiprávních činů ohrožujících bezpečnost civilního letectví (Montrealská úmluva, 1971). ČSSR úmluvu ratifikovalo 10. 8. 1973 a vstoupila v platnost dne 9. 9. 1973, vyhláška FMZV č. 16/1974 Sb.,
- d. Protokol o potlačování protiprávních činů násilí na letištích sloužících mezinárodnímu civilnímu letectví (doplněk Montrealské úmluvy, 1988). Pro Českou republiku vstoupil v platnost 18. 4. 1990, sdělení FMZV č. 138/2002 Sb.,
- e. Úmluva o potlačení protiprávních činů proti bezpečnosti námořní plavby (Řím, 1988). ČR úmluvu doposud nepodepsala,
- f. Protokol o potlačení nezákonných činů proti bezpečnosti pevně ukotvených plošin v pevninské mělčině (Řím, 1988). ČR protokol doposud nepodepsala,
- g. Úmluva o zabránění a trestání trestných činů proti osobám používajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců (New Yorská úmluva, 1973). Pro ČSSR vstoupila v platnost 21. 2. 1977, vyhláška FMZV č. 131/1978 Sb.,
- h. Úmluva o bezpečnosti pracovníků OSN a přidruženého personálu (1994),
- i. Mezinárodní úmluva proti braní rukojmí (New York, 1979) pro ČSSR vstoupila v platnost dne 26. 2. 1988 vyhláška FMZV č. 36/1988 Sb.,
- j. Úmluva o fyzické ochraně jaderných materiálů (Vídeň, 1979). Platná pro ČSSR od 8. 2. 1987 sdělení MZV č. 114/1996 Sb.,
- k. Úmluva o označování plastických trhavin pro účely jejich identifikace (1991). Pro ČR vstoupila v platnost dne 21. 6. 1998.,
- l. Mezinárodní úmluva o potlačování teroristických bombových útoků (1997). Pro ČR vstoupila v platnost 23. 5. 2001, (Sdělení MZV č. 80/2001 Sb.)

m. Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu (1999). ČR tuto úmluvu podepsala 6. 9. 2001, ale doposud nevstoupila v platnost.

1.8.2 Evropské úmluvy

Na Evropské půdě se poprvé objevila myšlenka sjednat protiteroristickou úmluvu na schůzce ministrů spravedlnosti v květnu 1975. O rok později 10. 11. 1976 byla schválena Evropská úmluva o potlačení terorismu nazývána Štrasburskou úmluvou. Členské státy ji schválili 27. 1. 1977 a v platnost pro ČSFR vstoupila 15. 7. 1992. Tato smlouva je pouze uzavřená, protože jejím stranami mohou být pouze členové Rady Evropy.

V Maastrichtské smlouvě je ukotven jeden z úkolů Evropské Unie což je potírání organizovaného a neorganizovaného zločinu, hlavně terorismu. Proto byly přijaty dvě deklarace. Deklarace o financování terorismu (30. 11. 1993) a Deklarace o terorismu (14. 10. 1995).

Po útocích na Světové obchodní centrum vznikla zvláštní protiteroristická skupina tvořena odborníky v rámci EUROPOLu. Byla vytvořena soudní justice zvaná EUROJUST. A zaveden evropský zatykač (2002). Nejnovější rozhodnutí Rady Evropy je Rámcové rozhodnutí o boji proti terorismu, které obsahuje konkrétní opatření, které mají jednotlivé členské země přijmout v boji proti terorismu (David, Malacka, 2005).

1.8.3 Extradice

Extradice je jednou z mezinárodních justičních spoluprací v trestních věcech. Podstatou je zajištění obviněného nebo odsouzeného na území jiného státu a jeho následné vydání k trestnému stíhání či k výkonu trestu odnětí svobody do státu vyžadujícího.

Základem extradice je dvoustranný vztah dvou konkrétních států. Kvůli hrozbě terorismu je zapotřebí zefektivnit mezinárodní spolupráci v rámci Evropské unie. 13. 6. 2002 Rada Evropy rozhodla 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu a předávacím řízení mezi členskými státy (tzv. evropský zatykač). Jedná se o náhradu extradičního řízení systémem předávání. Jde o zjednodušení a urychlení celého procesu.

Dříve o extradici rozhodoval soud a příslušný orgán exekutivy. Nyní je jen jedno soudní řízení. Velkou změnou je i úprava o oboustranné trestní činnosti, kdy není nutné oboustranné ověřování. Týká se to terorismu, obchodu s lidmi, korupce, braní rukojmí. U jiných se oboustrannost ověřuje (Scheu, Šulcová, 2004).

2. VÝZKUMNÁ OTÁZKA A METODIKA VÝZKUMU

2.1 Výzkumná otázka

Pro zpracování diplomové práce bylo potřeba stanovit výzkumnou otázku: „*Jakým způsobem se vyvíjí problematika terorismu v Evropě?*“

2.2 Metodika výzkumu

Pro zpracování diplomové práce bylo využito řady metod vědeckého poznání. V rámci zpracování diplomové práce byl aplikován kvalitativní výzkum, který se zaměřuje na to, jak se nahlíží, chápe a interpretují jednotlivé problematiky vědeckého problému. Nejedná se o využití statistických metod a technik, které v případě analýzy zkoumaného problému v diplomové práci, nebylo možné použít.

Pro zpracování diplomové práce se využívala klasicky metody analýza – syntéza a indukce – dedukce.

Objektem zkoumání byly vybrané země Evropy. Vybrané země byly vybrány na základě vypracování teoretické části a predikce problémových oblastí Evropy. Vybranými státy byly:

- a. Španělsko
- b. Portugalsko
- c. Německo
- d. Francie
- e. Velká Británie a Irsko

Všechny vybrané země měly anebo aktivně mají problémy s terorismem ať historicky, či v přenesené působnosti.

2.2.1 Analýza – syntéza

Uplatnění této metody bylo nutné na počátku zpracování daného tématu. Převážně se jednalo o zpracování teoretické a praktické části, kdy bylo nutné problém terorismu a bezpečnostních hrozeb rozložit na části a vnímat je jako jednotlivá spojení, která vedou k celku. Bylo nezbytně nutné rozložit problematiku vzniku terorismu v jednotlivých zemích v kontextu bezpečnostně politického vývoje a na základě toho získat nové poznatky problematiky vzniku terorismu v Evropě.

2.2.2 Indukce – dedukce

Vědecká metoda indukce a dedukce byla použita při zkoumání skutečností, které byly hlavní příčinou působení teroristických skupin v jednotlivých státech. Z hlediska vědeckého zkoumání bylo přistoupeno k neúplné indukci, jelikož není reálné zjistit všechny fakta vzniku teroristických organizací či jejich působení. Na základě deduktivních metod jsem byl schopen vyvodit obecné závěry a vytvořit pravděpodobný charakter možných příčin teroristického působení v Evropě a predikce budoucího bezpečnostního prostředí v rámci evropského prostředí. Z hlediska dedukce byla použita metoda deduktivního usuzování, která naplňuje požadavek dospívání k pravdivým závěrům.

3. VÝSLEDKY

3.1 Španělsko

Španělsko, oficiálním názvem Španělské království (Reino de España), leží na Pyrenejském poloostrově. Jeho rozloha činí 505 992 km². Sousedními státy jsou Francie, Portugalsko, Andorra a Gibraltar. Z velké části je Španělsko ohraničeno mořem, délka jeho pobřeží je nejdelší v Evropě a dosahuje délky 3 904 km. Součástí Španělského království jsou Baleárské ostrovy, Kanárské ostrovy a dvě enklávy Ceuta a Melilla ležící na marockém území. Území Španělska je rozděleno na 17 autonomních oblastí a 2 autonomní města. Hlavním městem je Madrid. (Beneš, 2000; Španělsko, 2007)

K 1. 1. 2015 žilo ve Španělsku 44,6 milionů obyvatel s průměrným věkem 44 let. Cizinců s legálním pobytem žilo ve Španělsku 4,7 milionů (největší minority jsou z Rumunska, Maroka a Velké Británie). V roce 1940 žilo ve Španělsku téměř o polovinu obyvatelstva méně, tedy 26,2 milionů. Dále například v roce 1970 se jednalo o 34 milionů a v roce 2001 již o 40,3 milionů obyvatel. Z těchto statistik je vidět velký přírůstek obyvatelstva během krátkého časového úseku. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2016; Odstrčilová, 2007)

Hlavou státu je od června 2014 král Filip VI., který nahradil svého otce Juana Carlose I., který abdikoval. Politické uspořádání ve Španělsku je parlamentní monarchie. Všechny autonomní oblasti a města mají vlastní autonomní vládu. Předsedou vlády je Mariano Rajoy Brey. Většina obyvatel je římsko-katolického vyznání, v menší míře se zde objevují lidé bez vyznání, protestanti, židé i muslimové. V Madridu se nachází největší a nejmodernější mešita v Evropě. (Beneš, 2000; Ministerstvo zahraničních věcí, 2016).

3.1.1 Teroristické skupiny Španělska

a. ETA – Euskadi Ta Askatasuna (Baskický stát a svoboda)

ETA, celým názvem Euskadi Ta Askatasuna znamená v baskickém jazyce „*Baskický stát a svoboda*“. Jedná se o nacionalistickou a separatistickou organizaci založenou v roce 1959, se sídlem v Bilbau. Původně se jednalo o studentské hnutí odporu prosazující kulturní hodnoty a snahou odvést pozornost od represivní vojenské diktatury generála Franca. Později se na základě činnosti generála Franca přeměnila na polovojenskou organizaci, jejímž cílem bylo násilím vytvořit nezávislý socialistický stát Baskicko. Baskické území je prozatímní autonomní oblast ležící na územích Španělska a Francie. Podle Španělska, Francie, zemí EU a USA je ETA považována za teroristickou organizaci a to i přesto, že původně byla chápána jako organizace bojující proti totalitnímu režimu generála Franca.

Pod Francovou diktaturou byl ve Španělsku zakázán baskický jazyk, omezována až represivně zakazována baskická kultura. Baskičtí intelektuálové byli vězněni a mučeni za své politické a kulturní názory. I přes tuto represi si Baskicko vydobylo po smrti Franca velký kus autonomie se svým parlamentem a policií (What is ETA?, 2016).

Násilná kampaň ETY vedla k více než 820 úmrtím za posledních 40 let, převážně ze strany odpůrců ETY, příslušníků španělské policie a politiků. Od 70-tých let postupně slábne podpora skupiny ze strany obyvatelstva. ETA se ve velkém znovu ozvala v letech 2003 a 2006. Od roku 2008 probíhala řada protiteroristických akcí, které vedly k velkému oslabení skupiny v Baskicku. V roce 2009 byly radikální separatistické strany vyloučeny z voleb a po 30 letech došlo k sestavení vlády bez extrémistů. 5. září 2010 oznámila ETA své rozhodnutí, že nebude provádět žádné útoky a v lednu 2011 vyhlásila mezinárodně ověřitelné příměří (What is ETA?, 2016).

Mottem ETY je „*Bietan jarrai*“ v překladu „*Držet se obou*“, z tohoto motto vychází i znak ETY. Ideologie ETY je založena na Marxismu-Leninismu.

Konkrétní cíle organizace jsou:

- získání práva na vytvoření nezávislého Baskického státu,
- uznání obyvatel Baskicka jako jediných, kteří mohou o tomto kraji rozhodovat,
- amnestie všem uvězněným členům organizace i členům v exilu,
- respekt pro "výsledky demokratického procesu v Baskicku",
- absolutní mír poté, co budou všechny podmínky splněny.

ETA má za dobu své existence na svém kontě téměř 40 atentátů a rozlišuje celkem 4 taktiky boje: atentáty a vraždy, dále anonymní hrozby, vyhrožování bombovými útoky a únosy. Mezi hlavní oběti patří novináři, právníci a soudci, obchodníci a podnikatelé, univerzitní profesori, příslušníci vojenských a policejních ozbrojených složek, politici a sympatizanti jiným politických stran, ale i nevinní lidé včetně dětí (Broučková, 2016).

ETA se skládá z tzv. tvrdého jádra, které má přibližně 30 - 40 členů, kteří měli pod sebou dalších zhruba 700 členů. Vykonavateli teroristických útoků byli členové tvrdého jádra, zbytek zaujímá posty informátorů, spojek a zprostředkovatelů akcí. V současné době má ETA 2 velitelství – v Baskicku a Francii. Na financování ETY se podílí nejenom členové organizace, ale i některé státy jako např. Ekvádor, Alžírsko, Německo, Itálie a jiný. V dnešní době je ETA považována za teroristickou organizaci a to i přesto, že její nebezpečnost nepřesahuje území Španělska, činí tedy pouze lokální nebezpečí (ETA - Euskadi Ta Askatasuna. 2016).

Ze světové teroristické databáze lze vyčíst celkem 2027 teroristických útoků pod vlajkou ETA od roku 1970 - 2014.

Obrázek 1 Teroristické útoky ETA

Zdroj: ETA. 2015. *Global terrorism database* [online]. University of Maryland [cit. 2016-04-29].

Dostupné z: <http://apps.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?search=ETA&sa.x=0&sa.y=0&sa=Search>

b. GRAPO – Grupo De Resistencia anti-Fascista Primero De Octubre (Antifašistická odbojová skupina 1. října)

Teroristická skupina GRAPO je španělská tajná maoistická skupina založena v roce 1975 a zaměřena na vytvoření Španělského republikánského státu podle modelu Čínské lidové republiky Mao Ce-tunga.

Svůj vznik datuje k roku 1975, kdy došlo k rozpouštění organizace marxistických-leninistů Španělska. Dva měsíce po smrti generála Franca začal přechod Španělska k demokracii a svou činnost proti těmto změnám začala vést komunistická strana Španělska, ze které se odtrhla frakce „fronta proti fašismu“, ze které vznikla GRAPO. 1. října 1975 provedla organizace svůj první útok. Zabila 4 španělské policisty. V roce 1977 byla organizace GRAPO uznána jako teroristická organizace. Nejaktivnější byla skupina v letech 1979 – 1980, kdy provedla největší část svých útoků. Později svou činnost omezili i v důsledku nízké podpory obyvatel (A brief history of the armed struggle of GRAPO in Spain, 2012).

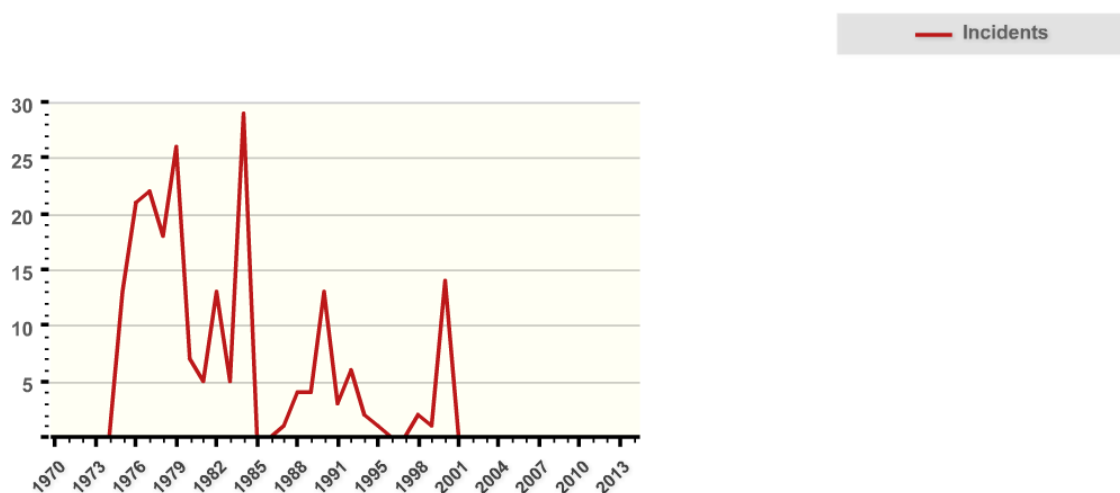
V roce 1984 byl vydán španělský protiteroristický zákon inspirovaný Itálií a následovalo zatýkání jednotlivých členů GRAPO. Tato skutečnost zasáhla GRAPO ve velkém. Velký počet členů byl pozatýkán a ve struktuře organizace to zanechalo vážné

rány, které se již nepovedly zacelit. I když svou činnost nikdy oficiálně neohlásilo, v současné době je GRAPO neaktivní (A brief history of the armed struggle of GRAPO in Spain, 2012).

GRAPO má velmi nízkou úroveň podpory veřejnosti. Od svého vzniku v roce 1975 až do roku 2007 zabila 84 lidí, buď prostřednictvím bombových útoků či střelby. Díky nízké finanční podpoře získávala skupina peníze bankovními loupežemi, během kterých řada jejich členů zemřela (A brief history of the armed struggle of GRAPO in Spain, 2012).

Počet členů se pohyboval od 25 do 200 lidí. První útok proběhl v roce 1975 v Madridu, následoval útok v Barceloně. Největší útok skupiny GRAPO byl proveden 26. května 1979 v Madridu, kdy v bufetu, kde se scházelo velké množství lidí, vybuchla v 18:55 bomba, která zabila 9 lidí a 61 lidí zranila. GRAPO se však k tomuto útoku nikdy nepřihlásilo. GRAPO má na svědomí přes 80 úmrtí a 3 únosy. (Grupos de Resistencia Antifascista Primero de Octubre, 2001).

Ze světové teroristické databáze lze vyčíst celkem 210 teroristických útoků pod vlajkou GRAPO od roku 1970 - 2014.

Obrázek 2 Teroristické útoky GRAPO

GRAPO. 2015. *Global terrorism database* [online]. University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://apps.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?search=grapo&sa.x=0&sa.y=0&sa=Search>

c. Guerrilleros De Cristo Rey

Guerrilleros De Cristo Rey v překladu „Bojovníci Krista krále“ byly španělskou polovojenskou fašistickou skupinou, která působila v letech 1968 – 1980. Vznik skupiny je spojován se vznikem karlismu (jedná se o tradicionalistické politické hnutí Španělska usilující o dosazení Burbonů na španělský trůn. Karlismus pokračuje ve svém politickém úsilí dodnes. Španělská politická strana Partido Carlista je nejvýznamnějším příkladem. V současné době je na pokraji politického vlivu (Malý, 2008).

Nejvýznamnější incident byl proveden v roce 1976 pod názvem Masakr Montejurra.

3.1.2 Nejvýznamnější teroristické útoky ve Španělsku

2. srpna 1968 – První naplánovaný a provedený útok organizace ETA, kdy byl zavražděn policista Melitón Manzanás.

13. září 1974 – První útok, kdy si ETA nevybírala své oběti. V kavárně v Madridu zemřelo 13 lidí a dalších 80 jich bylo zraněno.

3. ledna 1977 – Kampaň proti jaderné elektrárně. Bylo provedeno celkem 246 teroristických útoků, při kterých zemřelo 5 lidí a bylo zabito 7 členů ETY.

Rok 1980 – Probíhaly útoky proti lidem, kteří měli spojitost s drogami, bylo provedeno celkem 63 útoků, při kterých zemřelo 15 lidí.

19. června 1987 – Nejkrvavější činnost ETY se uskutečnila v Barceloně, kdy v autě v obchodním centru vybuchla bomba, která zabila 21 lidí a zranila více jak 40 z nich.

19. dubna 1995 – Útok na předsedu lidové strany José María Aznar, který však nebyl bombou zraněn, díky odklonění směru jeho vozidla, raněno však bylo 16 lidí. (Jueves, 2011)

11. března 2004 - Krátce po půl osmé, explodovaly ve španělské metropoli Madridu bomby, které byly umístěny ve vlacích a aktivovány pomocí mobilních telefonů. Celkem zemřelo 191 lidí a 1 824 lidí bylo zraněno. „*K uctění jejich památky byl v madridském centrálním parku Retiro vysázen háj 192 olivovníků a cypřišů - jeden ze*

stromů je za policistu, který zahynul 3. dubna 2004 při pokusu zatknout pachatele útoků. Mezi oběťmi bylo přes 40 cizinců ze 14 zemí.“

První podezření ze spáchání útoků padlo na teroristickou organizaci ETA, která však na civilisty útočila velice zřídka a často předem anonymně varovala. Čtyři hodiny po útocích našla policie vůz, ve kterém objevili 7 rozbusek a nahrávku s veršemi koránu. Stejný den se k útokům přihlásila Brigády mučedníka Abú Háfize Masrího, které útoky provedly pod jménem Al-Káidy. Údajný šéf skupiny, spolu se šesti dalšími, spáchal dva dny po atentátech na madridském předměstí sebevraždu, protože se je policie právě chystala zatknout. Zajímavé je, že 2 hlavní pachatelé byli „odsouzeni k trestům několika desítek tisíc let odnětí svobody, ačkoli podle španělských zákonů si mohou odpykat maximálně 40 roků“.

Atentáty se odehrály 3 dny před parlamentními volbami, které překvapivě vyhráli socialisté. Jeden z prvních kroků jejich vlády vedl ke stažení španělských vojáků z Iráku. (Česká televize, 2008)

30. prosince 2006 – Na madridském letišti vybuchla dodávka. Útok byl dopředu ohlášen skupinou ETA, konkrétně byl nařizen a naplánován Miguelem Garikoitzem Aspiazem Rubinem (známým také jako Čerokí), který vedl vojenskou jednotku ETA. Španělská policie ho zatkla 16. 11. 2008 a následně byl odsouzen na 20 let (Roháček, 2015).

7. března 2008 – Před svým domem, ve městě Mondragón, byl zastřelen bývalý radní Isaiás Carrasco. Z vraždy byl obviněn člen teroristické organizace ETA.

14. května 2008 – Nálož ve vozidle zabila policistu ve městečku Legutiano. Útok měla na svědomí organizace ETA.

22. září 2008 – Ve městě Santona zabila bomba, která byla uložena ve vozidle, jednoho člověka a dalších 11 jich zranila.

3. prosince 2008 – ETA vyhrožovala několika firmám, které se podílely na vysokorychlostním vlakovém spoji mezi Baskickem a Madridem. Zastřelen byl Ignacio Uribe Mendizabal, který se na stavbě trati podílel.

19. června 2009 – V baskickém městě Arrigorriaga zabila bomba nastražená v autě policejního inspektora.

30. června 2009 – Na Mallorce byla nastražena bomba pod hlídkovým vozem, která zabila dva příslušníky policie.

29. července 2009 – Ve městě Burgos bylo nastraženo 200 – 300 kg trhavy v autě před policejní stanicí. Zraněno bylo přes 60 lidí. (Roháček, 2015)

3.2 Portugalsko

Portugalsko, oficiálním názvem Portugalská republika (República Portuguesa), leží na Pyrenejském poloostrově. Rozloha je o něco málo větší, než rozloha České republiky a činí 92 391 km². Jediným sousedním státem je Španělsko. K Portugalsku náleží Madeira a souostroví Azory. Hlavním městem je Lisabon – jedno z nejstarších měst Evropy. (Portugalsko, 2016; Portugalsko-průvodce, 2016)

V roce 2014 žilo v Portugalsku přibližně 10,8 milionů lidí s průměrným věkem 41,1 let. Cizinců zde žije kolem 415 tisíců lidí, zejména z Brazílie, Ukrajiny, Kapverdské republiky, Angoly, Moldavska či Rumunska. (Portugalsko, 2016) Portugalsko je parlamentní demokracií, republikou se Portugalsko stalo v roce 1910. Hlavou státu je prezident Aníbal Cavaco Silva a předsedou vlády Pedro Passos Coelho. Stejně jako ve Španělsku je i v Portugalsku na prvním místě římsko-katolické vyznání (Portugalsko, 2016; Portugalsko-průvodce, 2016).

3.2.1 Teroristické skupiny Portugalska

a. FLA – Frente de Libertação dos Açores (Fronta za osvobození Azor)

Fronta za osvobození Azor je více známá pod zkratkou FLA. Jednalo se o teroristickou polovojenskou organizaci s cílem násilně osvobodit Azory. Organizace byla založena Josém de Almeidou v Londýně 8. dubna 1975 podle modelu teroristické skupiny FLAMA. Činnost organizace začala aktivně v roce 1975 po karafiátové revoluci, kdy hnutí mělo velký vliv na politickou činnost a aktivitu na území Azor a

Portugalska. V této době sílila pozice Sovětského svazu a země se bály komunistického převzetí. Organizace FLA byla aktivně podporována CIA a americkým ministerstvem zahraničních věcí ze strachu USA ze ztráty strategického vojenského letiště na ostrově Terceira. Činnost FLA byla nevyšší v letech 1975 – 1976, než Portugalsko přešlo na pevnou demokracii a byla přijata nová ústava, která zaručovala přenesenou samosprávu na Azorské ostrovy. Jejich aktivita směřovala hlavně na organizované protesty a hrozby násilím.

b. FLAMA - Frente de Libertação do Arquipélago da Madeira (Fronta za osvobození Madeiry)

Organizace FLAMA je separatistické polovojské hnutí působící na Madeiře. Nejaktivnější bylo hnutí v letech 1975 – 1978, kdy se pokusilo provést několik bombových útoků. Po přechodu Portugalska k plné demokracii svou činnost omezilo.

3.2.2 Nejvýznamnější teroristické útoky v Portugalsku

21. září 1975 – Útok na prezidenta Svobodné odborové organizace

7. října 1975 – Obsazení Národního rozhlasu Madeira

30. června 1077 – Události spojené s oficiální návštěvou Ramalho Eanese na Madeiře (Fundacao Mário Soares, 1977)

27. července 1983 - Proběhl útok na turecké velvyslanectví v Lisabonu za použití výbušniny, útok byl proveden skupinou pěti Arménů. Na místě zemřelo 7 lidí – 5 útočníků, jeden policista a manželka tureckého diplomata (wikipedie, 2016)

25. dubna 2009 – Pálení vlajek na souostroví Madaira (Pestana, 2011)

1. července 2011 - Pálení vlajek na souostroví Madaira (Pestana, 2011)

V Portugalsku se objevil v roce 2007 pravicový terorismus, kdy pravicový extremističtí poškodil židovský kostel. Dále se zde objevil případ terorismu zaměřeného na konkrétní cíl, kdy se jednalo o čin environmentalistické extremistické skupiny s více než 100 lidmi, která v roce 2006 zničila hektar pole transgenní kukuřice. Přestože státy

tyto skupiny považují za extremistické, Portugalsko tento čin označilo za teroristický (Roháček, 2015).

3.3 Německo

Německo se rozprostírá od Severního a Baltského moře až po hřebeny Alp na jihu a má ze všech zemí EU nejvíce obyvatel. Na severu hraničí s Dánskem, na východě s Polskem a Českou republikou, na jihu s Rakouskem a Švýcarskem, na jihozápadě s Francií a Lucemburskem a na severozápadě s Belgií a Nizozemskem. Německo je jednou z nejvyspělejších zemí světa a patří mezi nejlidnatější v Evropě. Jednotlivé spolkové země se od sebe liší počtem obyvatel, národností, rozlohou apod. V populačním vývoji Německa od poloviny 19. století existuje řada demografických změn. V období demografických změn se úroveň porodnosti snížila. Pokles plodnosti v Německu začal koncem 19. století a skončil na počátku 30. let 20. století a byl prohlouben Velkou hospodářskou krizí. Pokles plodnosti nezastavila ani natalitní vlna po konci 1. sv. války a poválečný rozvrat také přispěl k dalšímu poklesu počtu narozených dětí.

3.3.1 Teroristické skupiny Německa

a. RAF - Frakce rudé armády

Kořeny RAF, sahají ke konci 60. let tehdy velice populární studentská hnutí. Podobně jako ve Spojených státech, Francii, Mexiku a dalších se bouřili mladí lidé proti válce ve Vietnamu, objevovala se revolta proti establishmentu, fascinace bojem za nezávislost a obliba levicových idejí. Německo nebylo výjimkou. Situace v Německu byla mnohem silnější. Téměř dvacet let po válce a silnou nacistickou minulostí zastávali bývalí funkcionáři NSDAP posty v politice, hospodářství, justici i školství. Nastávající mladá generace toto vnímala a měla ve svých protestech odezvu v široké veřejnosti. Ranný vývoj RAF byl ohleduplný a měl širokou podporu veřejnosti. Přejít od

nenásilné studentské demonstrace k tvrdým teroristickým aktům představovaly dva žhářské útoky na obchodní domy ve Frankfurtu nad Mohanem 2. dubna 1968. Za atentátem, při kterém nebyl nikdo zraněn, stáli Andreas Baader, Gudrun Ensslinová, Thorwald Proll a Horst Söhnlein. Ensslinová později útok odůvodnila slovy: Udělali jsme to na protest proti lhostejnosti, s níž lidé přistupovali k válce ve Vietnamu. V soudním procesu byli žháři odsouzeni ke třem rokům vězení, po necelém roce však byli předčasně propuštěni. O situaci se postupně začala zajímat novinářka Ulrike Meinhofová, která násilné činy obdivovala. Baader byl za žhářství odsouzen ke třem letům vězení. Hamburská známá novinářka Ulrike Meinhofová v roce 1970 pomohla spolu s dalšími Baaderovi k útěku z vězení. Skupina se poté stáhla do ilegality a přihlásila se k ideologii blížící se marxismu a též k maoismu. Den kdy se povedlo Andrease Baaderse osvobodit se nazývá „hodina zrodu“ RAF. Členové RAF podstoupili výcvik u přátelské organizace Fatah. Po tom se začali soustředit na důmyslné logistické zabezpečení. Přepadávali banky a kradli auta.

RAF začala bojovat proti kapitalismu a imperialismu. Mezi její metody patřily vraždy, únosy, loupeže a pumové útoky. V květnu 1972 svoji činnost vystupňovala pumovými útoky ve Frankfurtu nad Mohanem, Augsburgu, Mnichově, Karlsruhe, Hamburku a v Heidelbergu. RAF, u německého obyvatelstva, vyvolala až hysterický strach. Na druhé straně teroristé získali poměrně hodně příznivců mezi radikálně a levičácky smýšlejícími skupinami, které jim pomáhaly skrývat se před policií.

Většina špiček RAF byla během roku 1972 pozatýkána. Patřil mezi ně i Baader a Meinhofová. Během věznění se několikrát uchýlili k hladovce, aby udrželi pozornost veřejnosti. Proces byl proti nim zahájen v květnu 1975 ve Stuttgartu. Obžalováni byli z pěti vražd, 54 pokusů o vraždu, bankovních loupeží, žhářství a jiných deliktů. Meinhofová se v cele oběsila v květnu 1976. Nakonec v říjnu 1977 byli ve svých celách nalezeni Andreas Baader a Jan Carl Raspe s kulkou v těle. Gudrun Ensslinová byla oběšena a Ingard Möllerová byla pobodána. Vyšetřovací skupina potvrdila, že šlo o sebevraždu. Další členové RAF byli zatčeni během dubna 1977 a odsouzeni byli k dlouholetým žalářům až doživotí (Strašíková, 2008).

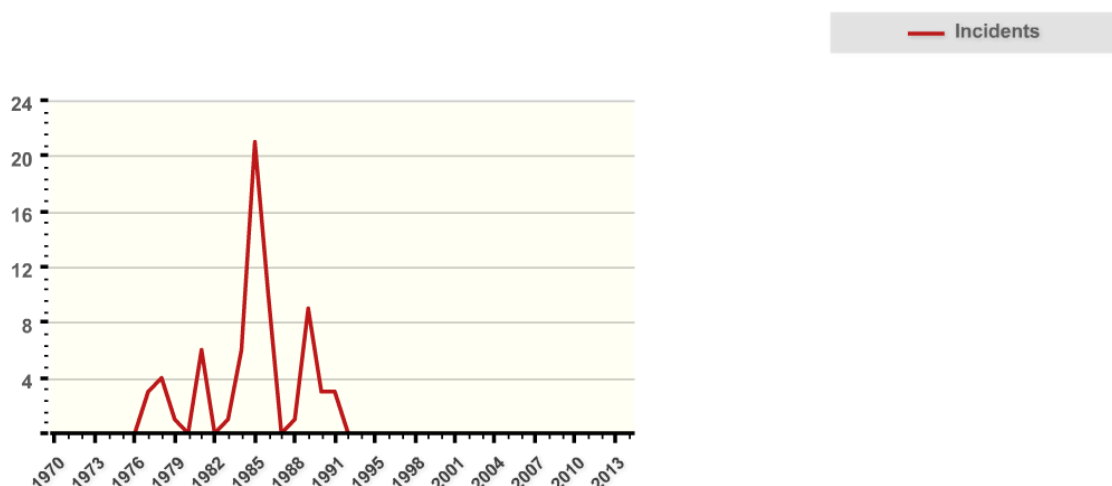
Po této skupině, která se nazývala první generací, nastoupila generace druhá. Patřili k ní Christian Klar a Brigitte Mohnhauptova. Chtěli docílit propuštění odsouzených, a proto koncem 70. let rozpoutali novou vlnu terorismu. Zaměřili se na představitele zbrojního průmyslu a na zájmy USA. Jejich oběťmi se stali např. spolkový generální prokurátor, předseda Spolkového svazu německého průmyslu anebo také jeden z ředitelů firmy Siemens.

RAF podnikla útok i na velitele NATO, na vrchní velitelství NATO v Ramsteinu, dále pumový atentát na leteckou základnu Rhein-Main. Policie zadržela v létě 1984 šest teroristů, zbytek se stáhl do ilegality. Terorista Klar byl odsouzen na doživotí (Daňková, 2005).

RAF změnila strategickou koncepci proti tzv. sjednocení SRN, Francie, Itálie a Velké Británie. V úmyslu měli vytvořit novou revoluční frontu v západní Evropě. Tato strategie údajně vedla k zavraždění vysokého ministerského úředníka von Braunmühla, pokusu o atentát na státního tajemníka ministerstva financí a k vraždě vedoucího představitele Německé banky Herrhausena (Strašíková, 2008).

Poslední akcí tzv. třetí generace RAF byl vražedný útok na šéfa úřadu pro privatizaci majetku Rohweddera v dubnu 1991. Poslední útok následoval 27. března 1993, kdy teroristé vyhodili do povětří nedostavěnou věznici v německém městě Weiterstadtu. Svoji činnost pak ukončili 20. dubna 1998 a jejich akce si vyžádaly desítky mrtvých a stovky raněných osob. Pro SRN tato organizace představovala největší bezpečnostní riziko od konce války (Daňková, 2005).

Ze světové teroristické databáze lze vyčíst celkem 68 teroristických útoků pod vlajkou RAF od roku 1970 - 2014.

Obrázek 3 Teroristické útoky RAF

Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

b. OSS - Oldschool society

Skupina OSS byla policií sledována od svého vzniku na jaře 2004. Jedná se o krajně pravicovou teroristickou skupinu, která plánovala útoky na mešity a ubytovny pro uprchlíky. Skupina se vytvořila přes sociální síť Facebook, v rámci různých diskuzních skupin šířili nenávist proti žadatelům o azyl. Podle německých vyšetřovatelů, teroristická skupina plánovala postupné útoky na mešity a ubytovny. První atentát chtěli členové Oldschool Society údajně spáchat v květnu 2015. V České republice se jim prý podařilo získat velké množství materiálu pro výrobu výbušniny. Aby zvýšili její účinnost, chtěli do bomby přidat i hřebíky. Zatčením tvrdého jádra skupiny, takzvané "tajné rady", v saském městě Borna nedaleko Lipska na počátku května 2015 se policii podařilo atentát zmařit (ČTK, 2015)

V lednu 2016 německé státní zastupitelství obžalovalo tři muže a jednu ženu právě z plánování útoku. Materiál na výrobu výbušniny, které měli v úmyslu použít, si údajně obstarali v České republice. K jejím cílům patřili také němečtí přívrženci salafismu – radikálnímu myšlenkovému směru, který prosazuje návrat k raným formám islámu.

Zatčením tvrdého jádra skupiny, se polici podařilo atentát zmařit (online redakce, 2016).

Skupina byla dobře organizovaná. Měla svého předsedu a místopředsedu, zapisovatelku a tiskového mluvčího. Skupina si na Facebooku dala označení „společenství stejně smýšlejících lidí, kteří nepovažují respekt, loajalitu, čest, bratrství a toleranci jen za prázdnou frázi, ale těmito ctnostmi žijí“. Jejich heslem potom bylo „návrat ke kořenům, ke starým tradicím“ (online redakce, 2016).

Od roku 2013 v Německu posiluje pravicový extrémismus. V roce 2014 bylo evidováno v Německu celkem 1029 útoků, z čeho bylo 175 namířeno proti azylovým domům. Jedná se o nárůst o 1/3 ve srovnání s rokem 2013.

3.3.2 Nejvýznamnější teroristické útoky v Německu

10. února 1970 – Útok na letiště. Tři teroristé PDFLP (Palestiniští nacionalisté) zaútočili na autobus na Mnichovském letišti. Zabili jednoho pasažéra a 11 zranili.

11. května 1972 – Útok na vládní instituci. Výbuch bomby u sídla OSN. Jeden mrtví a 13 zraněných. K činu se přihlásila, RAF.

24. května 1972 – Dvě velké automobilové bomby vybuchly u kasáren Spojených států Amerických. Tři lidé zemřeli. K činu se přihlásila, RAF.

5. září 1972 – Mnichovský masakr. Útok na Olympijské hry. Zemřelo 11 členů izraelského olympijského týmu, německý policejní důstojník a pět teroristů. K akci se přihlásila palestinská teroristická skupina Černé září.

7. dubna 1977 – Útok na německého prokurátora. Tři lidé zemřeli. K útoku se přihlásila, RAF.

30. červenec 1977 – Útok na ředitele Dresdenské banky. K útoku se přihlásila, RAF.

5. září 1977 – Útok na německého předsedu zaměstnavatelů. Zemřelo 5 lidí. K útoku se přihlásila, RAF.

27. září 1980 – Výbuch bomby na Oktoberfestu. Zabito bylo 12 lidí, jednalo se o sebevražedný atentát člena neonacistického militantního hnutí Groupa Hoffmana.

15. ledna 1982 – Výbuch bomby v židovské restauraci v západním Berlíně. K činu se přihlásili Palestinišští nacionalisté.

25. srpna 1983 – Výbuch bomby na francouzském konzulátě. K činu se přihlásila ASALLA (arménští nacionalisté).

1. února 1985 – Útok na vedoucího Spolkového leteckého svazu. K útoku se přihlásila, RAF.

19. června 1985 - Výbuch automobilové bomby na mezinárodním letišti ve Frankfurtu.

8. srpna 1985 – Výbuch automobilové bomby na letecké základně Spojených států amerických v Rhein-Mainu. K útoku se přihlásila, RAF.

4. dubna 1986 – Bombový útok na diskotéce La Belle v Berlíně. K činu se přihlásí Libye.

9. července 1986 - Bombový útok na fyzika Beckurtse, ředitele výzkumu a vývoje firmy Siemens. K útoku se přihlásila, RAF.

30. listopadu 1989 – Bombový útok na bankéře Alfreda Herrhausena. K útoku se přihlásila, RAF.

23. listopadu 1992 - Útok neonacistů na turecké rodiny v Möllnu.

28. dubna 1993 – Útok neonacistů na tureckou rodinu. Tři lidé mrtví.

28. července 1995 – Izraelský občan ruského původu unese autobus v Kolíně s dvěma desítkami cestujících. Zabije 3 rukojmí. (Significant Terrorist Incidents, 2004).

24. prosince 1996 – Výbuch bomby v luteránském kostele na Štědrý den.

2. března 2011 – Kosovský islámský imigrant vystřelí na autobus amerických letců. 2 letce zabije.

17. září 2015 – 41-letý islamista byl zastřelen poté, co těžce zranil policistu (Significant Terrorist Incidents, 2004).

3.4 Francie

Oficiální název zní Francouzská republika. Rozloha Francie je 643 801 km² a počet obyvatel je k 1. 1. 2015 okolo 66 318 000. Francie se nachází v západní Evropě. Na západě je obklopena Atlantským oceánem, na severozápadě se nachází průliv La Manche a na jihu je Středozemní moře. Pyreneje tvoří hranice se Španělskem na

jihozápadě, na jihovýchodě jsou hranice s Itálií a ty tvoří Alpy a na východě se nachází pohoří Jura, které tvoří hranice se Švýcarskem a řeka Rýn pak tvoří část hranic s Německem. Úředním jazykem je zde francouzština. Ve Francii je poloprezidentský systém, což znamená, že prezident je volený přímo občany a jeho postavení přesahuje pravomoci prezidenta parlamentní republiky. Vláda je zde odpovědná parlamentu.

Národnostní složení je především z Francouzů (95 %), dále Arabů (3 %) a Alsasanů (2,3 %). Náboženství je zde různorodé, ale převažuje římskokatolické, dále se zde vyskytuje islám nebo třeba judaismus. Víra v náboženství zde ale postupně upadá a mnoho lidí se hlásí k ateismu

3.4.1 Teroristické skupiny Francie

Francie je nejbohatším státem Evropy, co se týče množství teroristických skupin. Celkem se postupně na jejím území vytvořilo 50. Řada z nich svou činnost ukončila, či se stala neaktivní, ale i přes to je zde poměrně hodně skupin, kterým je třeba věnovat pozornost.

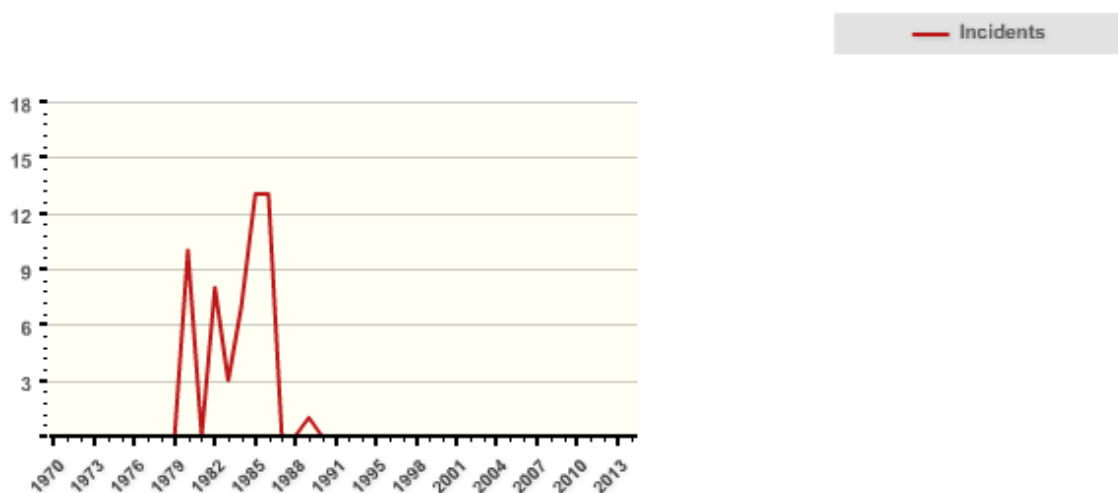
a. AD - Action Directe

Action Directed byla extrémně levicová teroristická organizace. Vznikla v roce 1979 z iniciativy Jeana M. Rouillana a N. Ménigonovej. Skupina představovala městskou guerillovou organizaci, zaměřující se proti imperialismu a sionizmu a na obranu dělnické třídy. Ideologicky byla velice blízká s německou Frakcí Rudé armády. Ve svých prvopočátcích se zaměřuje na propagandistickou činnost, a však postupně se její činnost přetváří na využívání teroristických metod. Díky své ideologii se mezi sebe snažili přijímat i imigranty z jiných zemí, převážně arabských.

Action Directe má na svědomí ve spolupráci libanonskými teroristy dva nejkrvavější útoky proti Židům - bombový útok v synagoze Passy a v jedné restauraci v Paříži. AD spáchala ve Francii v letech 1979 a 1989 sérii vražd a násilných útoků. Většinou se jednalo o útoky na vládní budovy, francouzské armádní budovy, obchodní

organizace aj. Celkem provedla AD na 50 útoků. Největší pozornost si organizace získala v roce 1986, kdy zaútočila na budovu Interpolu. Při útoku zahynuli dva policisté. Mezi oběťmi Action Directe byli i ředitel koncernu Renault George Besse nebo ředitel zbrojní agentury francouzského ministerstva obrany generál René Audran. Za jejich vraždu byli v letech 1989 a 1994 odsouzeni její hlavní představitelé – Nathalie Menigon, Joelle Aubron, George Cipriani a Jean-Marc Rouillane (Řehák, Foltin, Stojar, 2008).

Ze světové teroristické databáze lze vyčíst celkem 55 teroristických útoků pod vlajkou AD od roku 1970 - 2014.

Obrázek 4 Teroristické útoky AD

Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

b. Action Front for the Liberation of the Baltic Countries

Jedná se o skupinu, která společně např. s teroristickými organizacemi jako *Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia*, chtěla jednak zviditelnit a také chtěla nezávislost států, jako Estonsko, Litva, Estonsko a Arménie, jako země tehdejšího Sovětského svazu. V současné době se již nejedná o aktivní skupinu (Schmid, Jongman, 2005; Terrorist Organization Profiles, 2010).

Tato skupina byla v roce 1977 zodpovědná za dva bombové útoky v Paříži. Jeden výbuch byl proveden před kanceláří Francouzsko-sovětských vztahů a druhý před pařížským knihkupectvím. Útok byl proveden, jako reakci na zlepšení Francouzko-sovětských vztahů. Očividně tato skupina byla silně protisovětsky naladěna, ale od té doby se skupina již neozvala (Action Front for the Liberation of the Baltic Countries, 2011).

c. Charles Martel Group

Tato skupina byla francouzská krajně pravicová anti-arabská teroristická organizace, která působila v 70-tých a 80-tých letech. Tato organizace nese jméno po slavné postavě francouzské historie – Charlesu Martelovi, který porazil arabskou armádu v roce 732 (Terrorist Organization Profiles, 2010).

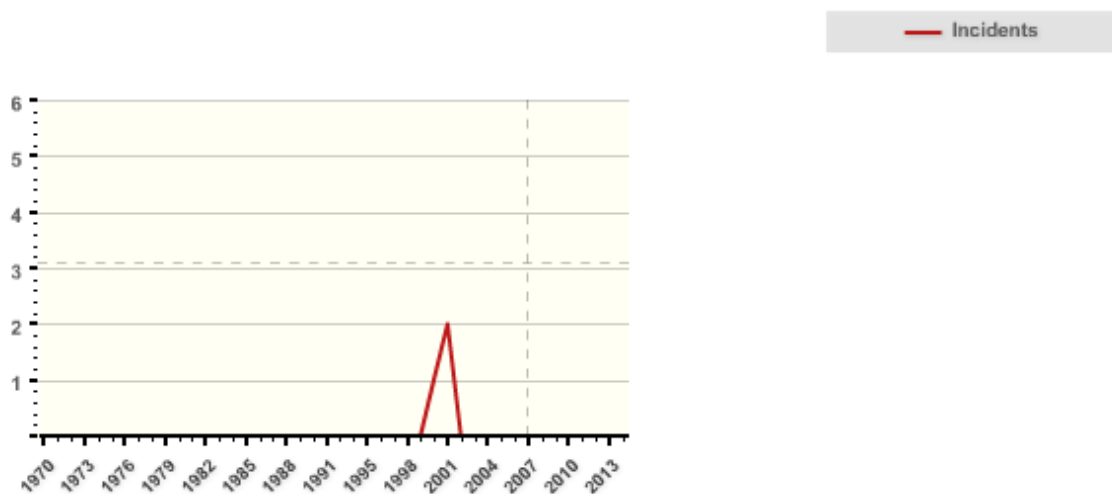
Působnost skupiny byla zaměřena hlavně na alžírské nemovitosti, podniky a vládu. Tento fakt vyplynul z Alžírsko-Francouzské války vedené v letech 1954-1962. Důsledkem této války byla samostatnost Alžírsko od Francie a postupná imigrantská vlna Alžířanů do Francie.

d. Armata Corsa

Armata Corsa je separatistická teroristická organizace na Korsice založena v roce 1999 a v současné době rozpuštěna. Skupina se přihlásila k odpovědnosti za pět koordinovaných útoků po celém ostrově. Cílem této skupiny je především nezávislost Korsiky a přemístění korsických vězňů z Francie (Terrorist Organization Profiles, 2010).

Své útoky zaměřuje především na veřejné infrastruktury, banky, turisty, policejní a armádní budovy, které považuje za symboly moci Francie. Odpovědnost nese např. za pět bombových útoků na *Departmental Amenities Directorate* a jiných (Schmid, Jongman, 2005).

Ze světové teroristické databáze lze vyčíst celkem 55 teroristických útoků pod vlajkou AD od roku 1970 - 2014.

Obrázek 5 Teroristické útoky Armata Corsa

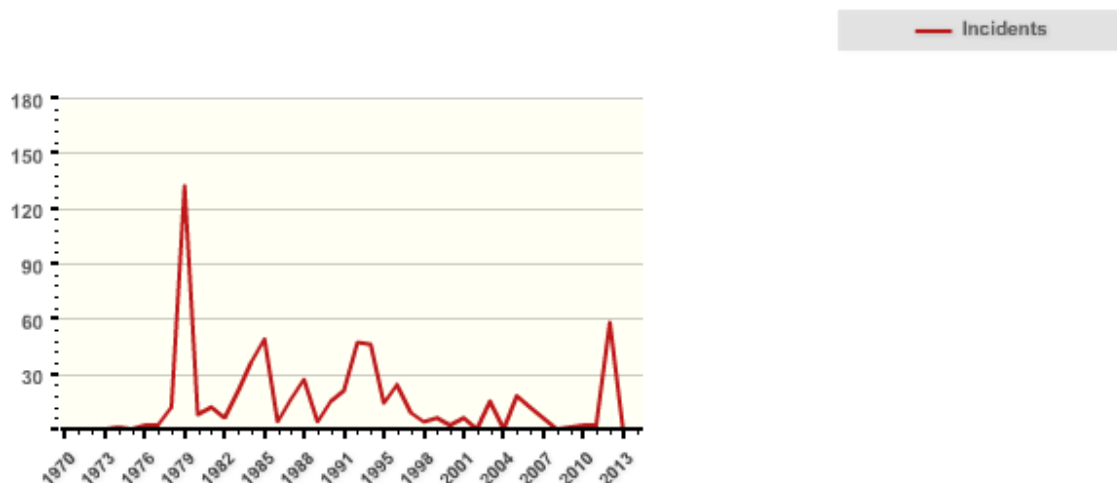
Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

e. FLNC - Fronte di Liberazione Naziunale di a Corsica

Tato organizace působila především na území Korsiky a částečně i ve Francii. Jednalo se o militantní uskupení, které mělo za cíl nezávislost Korsiky, zachování jazyka a kulturu. Typickým cílem byla francouzská státní moc. V roce 2014 FLNC oznámila ukončení ozbrojeného boje (Zulu, 2012).

Od svého vzniku v roce 1976, provedla tato organizace mnoho bombových útoků a loupežných přepadení na zařízení vázaná s Francií, především banky, civilní a vojenská zařízení. Známa operace této skupiny se odehrála v květnu 1976, kdy v různých částech Marseille, Nice a na Korsice, bylo provedeno před 20 výbuchů (Zulu, 2012).

Ze světové teroristické databáze lze vyčíst celkem 639 teroristických útoků pod vlajkou FLCN od roku 1970 - 2014.

Obrázek 6 Teroristické útoky FLCN

Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

3.4.2 Nejvýznamnější teroristické útoky ve Francii

14. prosince 1973 - Bombový útok na alžírském konzulátu v Marseille. Čtyři Alžírčané byli zabití a 20 zraněno.

2. března 1975 - Bombové útoky na Air Algérie kanceláři v Toulouse a Lyonu. Nikdo nebyl zraněn.

10. dubna 1975 - Automobilová bomba exploduje u alžírského konzulátu v Paříži. Nikdo nebyl zraněn.

9. srpna 1983 - Bombový útok na úřad Air Algérie v Marseille. Nikdo nebyl zraněn.

17. září 1986 – Atentát v ulici Rue de Rennes. Zabito bylo 7 osob a 55 zraněno. Útok provedl Výbor pro solidaritu s arabskými politickými vězni, krycí jméno pro Hizbaláh.

Leden 1987 - Útok na úřadech časopisu *Jeune Afrique* v Paříži.

22. října 1988 – Útok na kino Saint-Michel v Paříži. Atentát provedla ultrapravicová Všeobecná aliance proti rasismu a za respekt francouzské a křesťanské identity

25. července 1995 – Atentát na Pařížské metro. Bylo zabito 8 lidí a 117 zraněno. Útok provedla alžírská Ozbrojená islamistická skupina.

11. března 2012 – Série střeleckých útoků na francouzské vojáky muslimského vyznání a židovské civilisty v Montaubanu a Toulouse. 7 lidí zabito a 5 zraněno

7. ledna 2015 – Útok na redakci satirického časopisu Charlie Hebdo. 11 mrtvých a 11 zraněných.

14. listopadu 2015 – Sériové útoky v Paříži spáchané IS.

3.5 Velká Británie a Irsko

Vývoj terorismu na území Velké Británie a Irska je natolik propojený, že jejich oddělení je prakticky nemožné. Tato kapitola popíše jednotlivé země, a však s aspektem na jejich historické propojení.

3.5.1 Velká Británie

Celým názvem Spojené království Velké Británie a Severního Irska je ostrovní stát, rozléhající se na severozápadě Evropy. Svou rozlohou 229 850 km² patří mezi největší ostrovy světa. Je složena ze čtyř zemí – Anglie, Skotsko, Wales a Severní Irsko a z přilehlých ostrovů, například The Orkney Islands, The Hebrides, The Isle of Man, The Isles of Scilly, The Isles of Wight. Severní Irsko se rozkládá v severovýchodní části ostrova Irsko, na jihu a na západě hraničí s Irskou republikou. Pobřeží ostrovů je omýváno Atlantským oceánem, Severním mořem, Lamanšským průlivem, Keltským a Irským mořem. Podnebí ostrova je mírné, proměnlivé, ovlivněné Golfským proudem. Povrch je velmi členitý, nejvyšší horou je Ben Nevis (1343 m. n. m.) ve Skotské vysočině. Hlavním městem je Londýn (LYE, 2002; Školní atlas světa, 2007).

Ve Spojeném království žije asi 64 511 000 obyvatel (údaj z roku 2014). Hustota zalidnění je poměrně vysoká, činí 255 obyvatel/km². Co se týče složení obyvatel, největší skupinou žijící na území Spojeného království jsou Angličané (83,9 %), poté Skotové (8,4 %), Velšané (4,8 %) a Irové (2,9 %). Nachází se zde i celá řada imigrantů, především z bývalého Britského impéria, jako je Indie, Pákistán, Bangladéš, či z karibské oblasti. Úředním jazykem je angličtina, najdeme zde i dialekty jako je velština, skotská gaelština, irská gaelština a kornština (LYE, 2002)

Náboženské složení obyvatel je pestré, hlavně díky mnoha menšinám, které zde žijí. Jsou to křesťané (59,9 %); ateisté (31,2 %); muslimové (4,8 %); hinduisté (1,4 %); sikhové (0,6 %); židé (0,5 %); budhisté (0,4 %); jiná náboženství (1,3 %) (LYE, 2002).

3.5.2 Irská republika

Irsko, nebo také Irská republika je ostrovní stát, rozléhající se na severozápadě Evropy. Svou rozlohou 70 273 km² zaujímá zhruba pět šestin rozlohy stejnojmenného ostrova Irsko. Irsko se rozděluje na 4 provincie – Connacht, Leinster, Munster a Ulster. Tyto provincie se dále dělí na 32 hrabství. Z toho 6 hrabství je pod britskou správou a zbylých 26 hrabství spadá pod Irskou republiku. Irsko na severu sousedí se Severním Irskem. Pobřeží Irského ostrova je omýváno Atlantským oceánem, Irským mořem a Keltským mořem. Podnebí ostrova je proměnlivé, ovlivněné teplým Severoatlantským proudem. Povrch Irska je převážně nížinatý, nejvyšším vrcholem je Carrauntoohil (1041 m n. m.). Hlavním městem je Dublin (LYE, 2002; Školní atlas světa, 2007).

V Irsku žije asi 4 588 252 obyvatel (údaj z roku 2011). Hustota zalidnění činí 65,3 obyvatel/km². Co se týče složení obyvatel, největší skupinou žijící na území Irska jsou Irové (88 %), poté Poláci (2,7 %), Britové (2,5 %), Litevci (0,8 %) a Lotyšů (0,5 %). Jak je vidět, žije zde poměrně dost imigrantů. Úředním jazykem je irština a angličtina. Dalšími jazyky jsou polština, francouzština, litevština, španělština (LYE, 2002).

Náboženské složení obyvatel není tak pestré jako ve Spojeném království. Jedná se o náboženství římsko-katolické (84 %), protestantské (3 %), bez vyznání (6 %) a ostatní (7 %) (LYE, 2002).

3.5.3 Teroristické skupiny Velké Británie a Irské republiky

- a. Continuity Irish Republican Army (CIRA)
- b. Irish National Liberation Army (INLA)
- c. Irish Republican Army (IRA)

- d. Loyalist Volunteer Force (LVF)
- e. Orange Volunteers (OV)
- f. Real Irish Republican Army (RIRA)
- g. South Londonderry Volunteers (SLV)
- h. Ulster Defence Association/Ulster Freedom Fighters
- i. Ulster Volunteer Force (UVF)
- j. Official IRA
- k. Red Hand Defenders (RHD)
- l. Catholic Reaction Force (CRF)

Teroristické skupiny těchto dvou zemí nelze oddělit. V následující kapitole budou vybrány nejvýznamnější skupiny působící v obou zemích.

3.5.4 Teroristické skupiny Velké Británie a Irské republiky

a. IRA – Irish Republican Army

IRA je jednou z nejslavnějších evropských revolucionářských skupiny. Její historie je velice bohatá a sahá až do roku 1913 k organizaci Irských dobrovolníků. Tato organizace měla na svědomí Velikonoční povstání roku 1916. Jednalo se o první militantní pokus o získání nezávislosti na Velké Británii. Roku 1919 vznikla po té oficiálně organizace IRA (Dušková, 2010). Tato organizace měla velkou prioritu osvobodit a osamostatnit Severní Irsko od Velké Británie, které bylo její stálou kolonií. Díky tomu měla IRA velkou podporu u obyvatelstva (Hladíková, 2010).

V roce 1919 - 1921 byla v Irsku občanská válka vedena mezi IRA a armádou Svobodného irského státu. Konflikt ukončila až Anglicko-irská smlouva, která ustavila 26 hrabství Irskou republiku a ponechala Británii 6 hrabství Severního Irska. Tento konflikt byl pro organizaci zlomový. Zbytky původní IRA byly koncem roku 1923 rozprášeny do roku 1931, kdy IRA začala působit ilegálně a orientovala se stále více na

boj teroristickými prostředky, jako jsou atentáty na politické představitele nebo pumové útoky na veřejných místech (Irish Republican Army (IRA), 2010).

Zřízení v Irsku a Severním Irsku bylo časovanou bombou, která se zapálila v roce 1969. Pro IRU to bylo období tzv. „Troubles“ (problémů). Díky nejednotnosti názorů se IRA rozdělila na dvě frakce. Oficiální IRA (OIRA), orientovaná na marxistickou ideologii. OIRA vedla ozbrojený boj proti Britům a v roce 1972 vyhlásila příměří. Druhou frakcí byla Prozatímní IRA (PIRA), která obhajovala tradiční republikánské ideologie. (Irish Republican Army (IRA), 2010) Po vyhlášení příměří OIRou se PIRA přejmenovala na IRA a pokračovala ve svých teroristických praktikách až do roku 2006, kdy IRA vyhlásila příměří a chopila se politické strategie (Valeš, 2016).

Ze světové teroristické databáze lze vyčíst celkem 2673 teroristických útoků pod vlajkou IRA a jejich odnoží od roku 1970 - 2014.

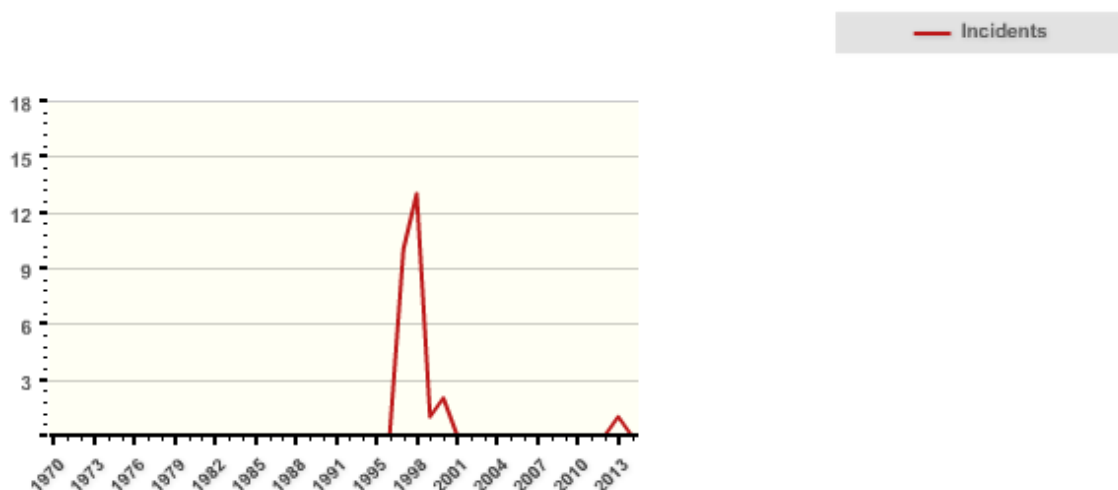
Obrázek 7 Teroristické útoky IRA

Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

b. LVF – Loyalist Volunteer Force

Loajalistický dobrovolnický spolek je polovojská skupina v Severním Irsku. Byla založena v roce 1996 Billym Wrightem. Prakticky se jedná o frakci odštěpenou od skupiny UVF, která v témže roce vyhlásila příměří. Cílem skupiny byl boj proti irským republikánům (Loyalist Volunteer Force (LVF), 2011).

Ze světové teroristické databáze lze vyčíst celkem 27 teroristických útoků pod vlajkou LVF a jejich odnoží od roku 1970 - 2014.

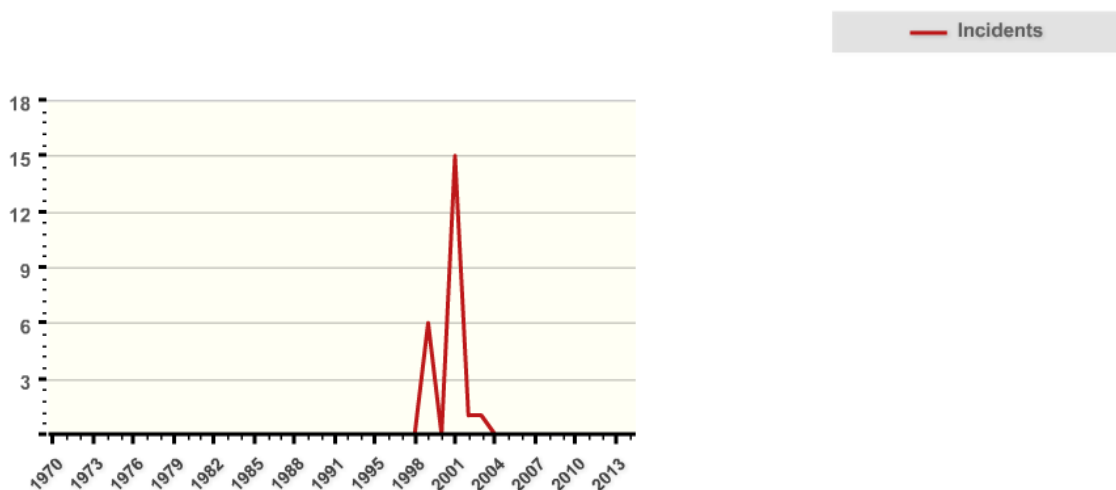
Obrázek 8 Teroristické útoky LVF

Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

c. RHD - Red Hand Defenders

RHD je extrémistická teroristická skupina založena v roce 1998. Členové RHD byli ve skupinách jako je UDA či LVF. První zmínky o této skupině se objevily po bombových výbuších 7. září 1998 během royalistických protestních akcí v Portadownu. Hlavním cílem působení RHD je ponechání britské kontroly nad Severním Irskem (Red Hand Defenders, 2016). RHD je protivníkem irských nacionalistických skupin, kteří se snaží připojit Severní Irsko Irsku a vytvořit jednotný stát Irsko. Jednoduše řečeno se jedná o protestantské unionisty stojící proti irským katolíkům. Svou největší aktivitu měla skupina v letech 1999 – 2002. V současné době nejsou aktivní (Red Hand Defenders – Ireland, 2016).

Ze světové teroristické databáze lze vyčíst celkem 23 teroristických útoků pod vlnkou RHD a jejich odnoží od roku 1970 - 2014.

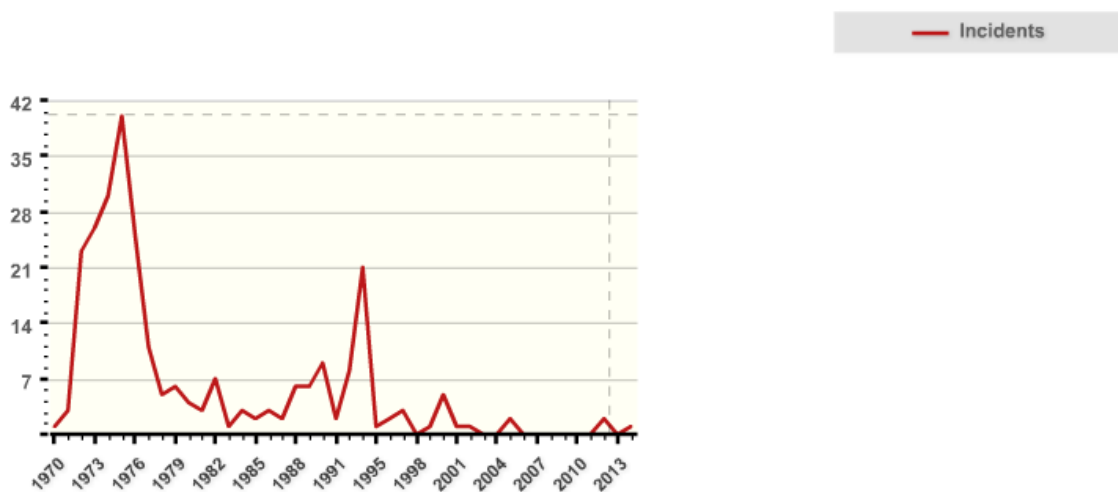
Obrázek 9 Teroristické útoky RHD

Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

d. UVF – Ulster Volunteer Force

UVF je ulsterská lojalistická polovojská teroristická organizace založena v roce 1966. Cílem skupiny byl boj proti irským republikánům především proti PIRA. Jejich cíl je podpora udržení Severního Irsku součástí Velké Británie. V roce 1969 provedla největší teroristický útok v rámci celého severoirského konfliktu. Jednalo se o koordinované výbuchy bomb v Dublinu a Monaghanu. Během těchto útoků zemřelo 33 civilistů. V roce 1971 provedla skupina UVF svůj nejhorší útok. 4. prosince 1971 zinscenovala výbuch bomby v baru McGurk's. Zemřelo 15 lidí. V roce 1994 skupina vyhlásila příměří a v roce 2007 ukončila svou činnost (ARTHUR, 2014).

Ze světové teroristické databáze lze vyčíst celkem 266 teroristických útoků pod vlnkou UVF a jejich odnoží od roku 1970 - 2014.

Obrázek 10 Teroristické útoky UVF

Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

3.5.5 Nejvýznamnější teroristické útoky ve Velké Británii a Irsku

22. února 1972 – Výbuch automobilové bomby v Aldershotu (Anglie). Útok provedla OIRA. Zabila 7 lidí a 18 zranila.

19. září 1972 – Skupina Černé září poslala dopisovou bombu na Izraelskou ambasádu v Londýně.

10. září 1973 – PIRA provedla bombový útok na stanici King's Cross Station v Londýně. Zranila 21 osob

21. listopadu 1974 – PIRA provedla bombový útok na dvě veřejné budovy v centru Birminghamu. Exploze zabila 21 osob a 182 zranila.

20. července 1982 – IRA provedla útok na Hyde Park. Zabila 11 lidí.

21. prosince 1988: Letadlo Boeing-747 společnosti Pan American Airways, letící z Frankfurtu nad Mohanem do New Yorku, se zřítilo na skotské městečko Lockerbie; příčinou výbuch bomby v zavazadlovém prostoru; jako nálože použit semtex československé výroby; včetně obětí na zemi 270 mrtvých. 31. ledna 2001 - na doživotí odsouzen Libyjec Abdal Basat Alí Muhammad Midžrahi, kterého soud uznal vinným z pumového útoku proti letadlu.

18. února 1991 – Vybuchla bomba na Victoria Station. Jeden člověk zemřel a 38 bylo zraněno.

28. února 1992 – Vybuchla bomba na stanici London Bridge station. Zranila 29 lidí.

3. prosince 1992 – IRA nechala vybuchnout 2 bomby v centru Manchesteru. Zranilo se 65 lidí.

4. března 2001 - RIRA nechala vybuchnout automobilovou bombu před budovou BBC.

7. července 2005 - Bombové útoky v metru ochromily Londýn. Koordinovaná akce evropské frakce Al-Kajdy. Tony Blair dal do souvislosti teroristické útoky se summitem G8. Ztráty: zemřelo 50 osob, zraněno přibližně 1000 osob.

3.6 Největší teroristické útoky v Evropě za posledních 50 let

Rok 1972

5. září: Na olympijských hrách v Mnichově palestínští teroristé zastřelili 11 izraelských sportovců.

Rok 1973

18. května: Únos letadla firmy Aeroflot Tu-104, které explodovalo nad Sibiří. Dopravní letadlo bylo na cestě z Moskvy. Bomba byla umístěna v kabině pro cestující. O život přišlo 100 osob.

20. prosince: Atentát „Baskitských separatistů“ na španělského ministerského předsedu. Podminování cesty, po níž jel.

Rok 1974

8. září 1974: Letadlo Boeing-707 americké společnosti TWA se zřítilo u řeckého pobřeží. Příčinou byl výbuch bomby v zavazadlovém prostoru. K útoku se přihlásila Arabská nacionalistická mládežnická organizace za osvobození Palestiny, která nese odpovědnost za smrt 80 pasažérů.

13. září: Tři členové „japonské rudé armády“ vnikli na Francouzskou ambasádu v Hágu. Požadovali propuštění svých členů z vězení.

21. listopadu: PIRA odpálila bomby v Birminghamských hospodách. Ztráty: 21 osob.

Rok 1975

27. února: Levicově anarchistická skupina unesla demokratického leadera (SRN) Petera Lorenze. Za jeho propuštění požadovali osvobození čtyř vězňů z „*Frakce Rudé armády*“.

21. – 23. prosince: Venezuelský terorista „Carlos“ spolu s pěti teroristy, zajal jedenáct lidí na zasedání OPEC ve Vídni. Za jejich propuštění bylo požadováno výkupné.

Rok 1976

27. červen – 1. červenec: Palestinská teroristická skupina PFLP a členové „*Frakce Rudé armády*“ unesli francouzské letadlo z Tel Avivu do Paříže. Izraelské záchraná operce přinesla velký úspěch i přes to, že čtyři lidé zemřeli.

10. září: Šest chorvatských nacionalistů uneslo let TWA 727 do New Yorku. Únosci požadovali za propuštění pasažérů vydání Manifestu.

9. května: Jednalo se o neonacistický teroristický útok Bojovníků Krista krále.

Rok 1977

5. září: „*Frakce Rudé armády*“ (RAF) unesla businessmana Hannse-Maritna Schleyera (SRN). Drželi ho jako rukojmí, aby mohlo být propuštěno několik členů RAF. 18. října byl Schleyer zabit.

13. – 18. října: Palestinská teroristická skupina (PFLP) unesla letadlo Lufthansy na lince do Mogadiša. Požadovala propuštění svých členů z německého vězení.

Rok 1978

16. března: Italská „*Rudá brigáda*“ unesla bývalého italského premiéra Alda Mora, aby byli propuštěni její členové. Moro byl zabit a jeho tělo bylo nalezeno 9. května.

25. května: „*Unabomber*“ Theodor J. Kaczynski začal posílat dopisové bomby. Do odhalení v průběhu 17-ti let zabil tři lidi, 23 lidem způsobil těžké újmy na zdraví.

Rok 1979

27. srpna: IRA (Irish Republican Army) odpálila jachtu lorda Luise Mountbattena. Zabila jeho a dva další lidi a čtyři zranila.

Rok 1980

1. srpna: Na nádraží v Bologni vybuchlá bomba zdevastovala vlak. Zemřelo 85 lidí a 300 jich bylo zraněno.

Rok 1981

17. prosince: Rudé brigády unesly amerického velitele sil NATO. Generál James Lee Dozier byl propuštěn o 42 dní později díky italskému protiteroristickému komandu.

Rok 1982

3. června: Pokus o atentát na Izraelského velvyslance v Británii. Stoupenci Abu Nidala ho zranili. Byla to odvěta za napadení Libanonu Izraelskými vojsky.

Rok 1985

23. června: V zavazadlovém prostoru letadla Boeing-747 indické společnosti Air India vybuchla bomba. Letadlo se zřítilo do moře asi 300 km jihozápadně od irského pobřeží. Při neštěstí zahynulo 329 lidí. 27. října 2000 zadržela kanadská policie dva muže, které obvinila z uložení bomby do zavazadlového prostoru.

7. října: Palestínští teroristé unesli italskou výletní loď Achille Lauro, se 700 turisty na palubě.

Rok 1988

21. prosince: Letadlo Boeing-747 společnosti Pan American Airways, letící z Frankfurtu nad Mohanem do New Yorku, se zřítilo na skotské městečko Lockerbie; příčinou výbuch bomby v zavazadlovém prostoru; jako nálože použit semtex československé výroby; včetně obětí na zemi 270 mrtvých. 31. ledna 2001 - na doživotí odsouzen Libyjec Abdal Basat Alí Muhammad Midžrahi, kterého soud uznal vinným z pumového útoku proti letadlu.

Rok 1991

7. února: IRA zaútočila na britského ministerského předsedu Johna Majora a na členy kabinetu.

Rok 1995

25. července: Zatím nejhrůznější útok v režii islámského fundamentalismu , kdy výbuch ve stanici metra St.Michel v centru Paříže zabil sedm lidí a zranil téměř devět desítek dalších; jeden ze zraněných zemřel loni v listopadu. Šlo o nejkrvavější teroristický čin ve Francii za posledních deset let.

Rok 1999

19. března: Nejméně 70 osob bylo zabito a 140 bylo zraněno při výbuchu nálože na tržišti ve Vladikavkazu v ruské autonomní republice Severní Osetii.

30. dubna: Silná nálož explodovala ve čtvrti Soho v centru Londýna. Výbuch si vyžádal asi 100 zraněných, z nichž 3 lidé zraněním podlehlí. Nálož explodovala v jednom z barů, v němž se setkávají homosexuálové. K atentátu se přihlásila rasistická organizace Bílí vlci.

9. září: Mohutný výbuch na sídlišti Pečatniki na jihovýchodě Moskvy si vyžádal 92 mrtvých a přes 200 zraněných. Výbuch je označován za teroristický akt.

13. září: Exploze devítipatrového obytného domu na ulici Kaširské šosse na jihu Moskvy si vyžádala kolem 120 mrtvých.

Rok 2000

21. ledna: ETA, Baskická separatistická organizace bomba v automobilu v Madridu. Zabíla vojenského důstojníka

Rok 2001

24. březen: Tři téměř současné výbuchy aut v jihoruských městech Miněralnyje Vody a Jessentuki a v obci Adyge-Chabl u Čerkessku. Ztráty: zabito 28 osob.

Rok 2002

26. října: Po útoku komanda na moskevské divadlo Dubrovka obsazené přes dva dny čečenskými teroristy zahynulo 129 civilistů a 40 teroristů.

Rok 2003

12. května: Výbuch provedený zřejmě jedním až třemi sebevražednými atentátníky řídicími nákladní vůz. U vládního komplexu v severočečenské obci Znamenskoje. Zemřelo 60 osob.

14. května: Výbuch na shromáždění u příležitosti náboženského svátku, sebevražedná atentátnice útočila na promoskevské čečenské vedení ve východočečenské vesnici Ilaschan-Jurt. Zemřelo 26 osob, včetně druhé sebevražedné atentátnice.

15. listopadu: Dvě bomby v autech explodovaly před synagogami v centru Istanbulu a zabily 27 lidí. Pět dní nato si dva výbuchy v Istanbulu (u britského konzulátu a britské banky HSBC) vyžádaly nejméně 30 obětí.

Rok 2004

6. února: Sebevražedný atentátník způsobil výbuch v moskevském metru mezi stanicemi Paveleckaja a Avtozavodskaja; zahynulo 41 lidí včetně atentátníka a na 120 osob bylo zraněno.

Rok 2004

11. března: Ráno krátce po půl osmé explodovaly bomby umístěné islámskými radikály ve vlacích v Madridu a zabily 191 osob, dalších 1841 lidí bylo zraněno.

24. srpna: Téměř souběžně se zřítila dvě ruská dopravní letadla TU-134 a TU-154, která v rozmezí 40 minut startovala z letiště Domodědovo v Moskvě. Při haváriích, které způsobily dvě čečenské sebevražedné atentátnice, zahynulo 89 lidí.

1. až 3. září: Školní budovy ve městě Beslan v Severní Osetii na jihu Ruské federace se zmocnili čečenští islamističtí separatisté. Celá situace vyústila 3. září v masakr po explozi bomby, při kterém bylo zabito minimálně 330 civilistů (z toho 186 dětí), 10

příslušníků zvláštní jednotky a 31 teroristů. 783 lidí bylo zraněno. K útoku se přihlásil terorista Šamil Basajev.

Rok 2005

7. července: Série čtyř bombových útoků v ranní špičce v centru Londýna zabila 56 lidí (včetně čtyř atentátníků) a dalších asi 700 osob zranila.

Roka 2009

27. listopadu: Něvský expres, směřující z Moskvy do Petrohradu, vykolejil nedaleko zastávky Bologoje po výbuchu bomby.

Rok 2010

29. března: Dvě sebevražedné atentátnice zabily v metru 40 lidí a desítky osob zranily.

Rok 2011

24. ledna: Sebevražedný útočník odpálil nálož na moskevském letišti Domodědovo. Na místě zahynulo 35 lidí a do nemocnic bylo převezeno na 70 lidí, z nichž dva zemřeli.

22. července: Norský pravicový extrémista Anders Behring Breivik zabil 77 lidí a 150 dalších zranil. Bomby odpálil u vládních budov v Oslu a pak střílel na ostrově Utøya v mládežnickém kempu vládní strany.

Rok 2013

29. prosince: Při sebevražedném atentátu na železničním nádraží ve Volgogradu na jihu Ruska zemřelo 18 lidí a přes 40 osob bylo zraněno. Den nato zabil v trolejbusu ve Volgogradě sebevražedný atentátník 16 lidí a na 40 osob zranil.

Rok 2015

7. až 9. ledna: Dva islámští radikálové postříleli v Paříži v budově týdeníku Charlie Hebdo a poblíž 12 lidí. Po dvou dnech na útěku je policie zastřelila. Zabit byl 9. ledna

i na ně napojený terorista, který v Paříži 8. ledna zastřelil policistku a 9. ledna zabil čtyři lidi v obchodě s potravinami.

10. října: Dva sebevražedné atentáty v Ankaře před začátkem mírového pochodu pořádaného levicovými a kurdskými aktivisty, kteří chtěli protestovat proti násilným střetům mezi tureckou armádou a kurdskými separatisty, si vyžádaly 102 obětí. Další na 500 osob bylo zraněno.

13. listopadu: Při šesti teroristických útocích v Paříži zemřelo 129 lidí, jeden člověk později v nemocnici.

Rok 2016

12. ledna: Výbuch v historickém centru evropské části Istanbulu si vyžádal 13 mrtvých.

19. března: Při sebevražedném útoku v Istanbulu zemřeli čtyři lidé a pachatel, příslušník IS.

22. března: Při třech sebevražedných teroristických výbuších na Bruselském letišti Zaventem, a bruselském metru Maelbeek zemřelo 34 lidí a 340 jich bylo zraněno.

4. DISKUZE

4.1 Teroristické skupiny a jejich vznik ve Španělsku v rámci politicko-bezpečnostního vývoje

V roce 1936 vypukla ve Španělsku občanská válka, kdy proti sobě stáli socialisté, komunisté, anarchisté a pravicoví povstalci, které podporovala Itálie a Německo. Francisco Franco, vrchní velitel španělských jednotek a šéf generálního štábu, podporovaný armádou a katolickou církví v bojích roku 1939 zvítězil a nastolil ve Španělsku diktaturu.

I když je jeho vláda označována jako fašistická, byla v mnoha směrech v rozporu s charakteristikou totalitních režimů. Franko chtěl vytvořit "nového člověka". Za jeho vlády byly omezeny politické, osobní a ekonomické svobody. Mimo jiné zakázal používání jiných jazyků a tím vyvolal separatistické hnutí Basků a Katalánců. Toto hnutí chtělo kulturní a politickou svobodu a k prosazení používala teroristické metody. Na druhé straně, Frankovo Národní hnutí kladlo důraz na hierarchické uspořádání společnosti, pořádek a stabilitu (Nováková, 2013). Velkou roli v tomto režimu hrál katolicismus, ze kterého vycházely některé zákony. Příkladem může být anulování všech občanských sňatků a jejich obnovení jen v katolickém kostele. Neexistovala možnost rozvodu, omezeny byly také interrupce a antikoncepce.

V průběhu druhé světové války si Španělsko i přes patrné sympatie k Ose udrželo neutralitu. V roce 1945 se ale Frankův režim ocitl v mezinárodní izolaci a roku 1946 dokonce OSN prohlásila španělskou vládu za diktátorský režim. Španělsko kleslo hospodářsky na úplné dno, které nepodpořily ani klimatické podmínky. V roce 1947 byl přijat důležitý zákon o nástupnictví hlavy státu, díky kterému byl později zvolen do čela státu Juan Carlos de Borbon. Prohlubující se studená válka přiměla americkou vládu hledat v západní Evropě nové spojence proti Stalinovi. Španělsko slíbilo Spojeným státům letecké a námořní základny, za což mu byla poskytnuta rozsáhlá vojenská a hospodářská pomoc. V prosinci 1955 bylo přijato do OSN (Nováková, 2013; Ubieta, 1995). V Katalánsku a Baskicku rostla nespokojenost se sociální situací, která vyústila

ve stávky a demonstrace. V tomto období se začala objevovat a sílit teroristická skupina ETA (Ubieto, 1995). I přes hospodářský rozmach v 60. letech zůstala politická práva a svobody španělských občanů nadále velmi omezená. V roce 1969 Franco oficiálně jmenoval bourbonského prince Juana Carlose, vnuka Alfonsa XIII., za svého nástupce. V říjnu 1975 upadl generál Franco do kómatu a ve stejném roce zemřel. Juan Carlos I. byl prohlášen králem Španělska a hned zahájil demokratizaci Španělska a definitivně tak skoncoval s dosavadním režimem. V roce 1977 se uskutečnily demokratické volby a po porážce frankistů byla v roce 1978 zavedena demokratická ústava.

4.1.1 Španělsko ve světle historických událostí a současné problematiky terorismu

Soupis teroristických akcí uvedených v kapitole 3.1 uvádí jako nejvýznamnější teroristické akce, prováděné ve Španělsku spojené s etnonacionalistickým a separatistickým terorismem prováděné teroristickou skupinou ETA.

Od roku 2006 do konce roku 2014 eviduje Europol celkem 2178 separatistických teroristických útoků, z nichž 989 útoků se stalo ve Španělsku na území Baskicka, což činí 45,4 % všech útoků (Roháček, 2015). Útoky evidované ve Španělsku byly organizované především teroristickou skupinou ETA a skupinou tzv. Taldes, což je skupina mladých sympatizantů ETA. Od roku 2010 dochází k postupnému slábnutí a 5. září 2012 oznámila ETA konec ofenzivních ozbrojených akcí a 10. ledna 2011 oznámila definitivní konec.

Útoky, již malé, které se po roce 2011 evidují, mají na svědomí členové skupiny SEGI. Jedná se však o malé procento akcí. Ze statistik se postupně ukazuje klesající počet útoků i zatčených teroristů a podezřelých osob v souvislosti s tímto druhem terorismu. Ve Španělsku se postupně snižuje počet útoků spojených a etnonacionalistickým a separatistickým terorismem z 264 evidovaných v roce 2007 na 17 evidovaných v roce 2014 (Roháček, 2015). Klesá i počet zatčených ze 196 na 75 za stejné časové období.

Významným historickým milníkem Španělska i celé Evropy, byl teroristický útok provedený islamisty 11. března 2004 v Madridu. Stalo se tak přesně 911 dní po útocích 11. září 2001 ve Spojených státech. Tento den zažilo Španělsko nejhorší teroristický

útok v dějinách (Česká televize, 2009). Krátce po půl osmé ráno explodovalo ve vlacích na nádraží Atocha a dalších dvou stanicích deset bomb. Výbuchy si vyžádaly 191 obětí a více jak 1800 zraněných. Hned po výbuších označila španělská vláda za viníky teroristickou organizaci ETA. Po čtyřech hodinách od útoků našla policie rozbušky s arabskými nahrávkami Koránu. Ještě ten den se k útokům, přihlásily Brigády mučedníka Abů Háfize Masrího inspirované Al-Kajdou.

Ihned po útocích se rozjelo rozsáhlé pátrání po vinících (Raušová, 2009). Vznikla parlamentní komise, která měla pomoci vyšetřování. Do půl roku po útocích bylo zatčeno několik desítek lidí. Důkladným vyšetřováním se neprokázaly kontakty na Al-Kajdu ani, že by útoky byly provedeny na její příkaz. Mezi obžalovanými bylo celkem 27 mužů a jedna žena. 19 teroristů pocházelo z Maroka a zbylí byly Španělé.

V poslední době hrozí Islámský stát Španělsku provedením teroristického útoku. IS hrozí útoky se slovy „*Znovu získáme naši zemi od vetřelců*“. IS pokazuje na fakt, že muslimové vládli na území Španělska do roku 1492. V tomto roce začala reconquista, což znamená znovudobytí území křesťany. IS se nechal slyšet, že by chtěl znovu obsadit Španělsko do roku 2020. To, že se jedná o výhrůžku velice závažnou, potvrdil i deník Olive Press 10. března 2016, kde uvádí tvrzení Willa Geddeese, předsedy globální bezpečnostní společnosti Corporate Protection. „*Španělsko si historicky prošlo teroristickými hrozbami ze strany baskických separatistů a skupiny ETA až po Al Kajdu a ničující madridské bombové útoky. Ale od minulého léta se výhrůžky radikálů z IS dle očekávání stupňují.*“ (Vlachová, 2016). Nejvíce ohroženými místy by měly být oblíbené turistické destinace Costa del Sol, Costa Blanca a Costa Brava.

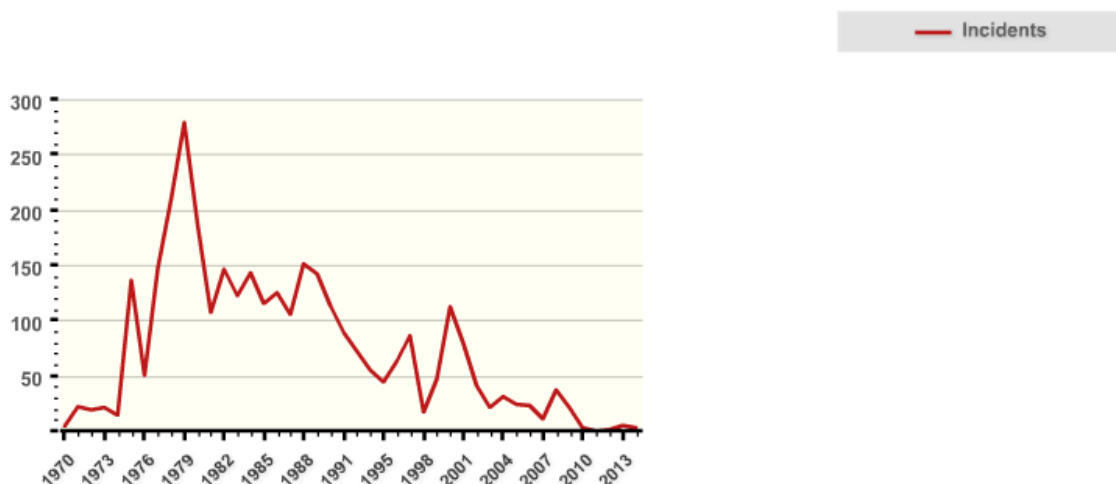
V reakci na teroristické útoky v Bruselu vydala katalánská vláda rozhodnutí vycvičit učitele na školách, aby dokázali rozeznat prvky radikalizace. Učitelé by měli být schopni identifikovat nečekané změny chování žáků (náhlá stydlivost, stranění se ostatních, oblékání se v tradičním islámském oblečení, nebo odmítání se zúčastnit sportovních aktivit z náboženských důvodů aj.) (Vlachová, 2016).

Pouze den po útocích v Bruselu se ve Španělském Madridu objevil útok krajní pravice na mešitu. Skupina v místě útoku vyvěsila nápis: „Dnes Brusel, zítra Madrid?“ V souvislosti s Bruselskými útoky se začaly objevovat i hashtagy

„TerroristasWelcome“ imitující hashtag „RefugeesWelcome“. Španělský poslanec za stranu Podemos a člen Evropského parlamentu poukázal na vzrůstající popularitu hashtagu s islámskou tematikou na sociálních sítích. Zdůraznil snahu některých lidí zneužívat teroru k rozpoutání zloby, stigmatizace v rámci společnosti a podpoře islámofobie. Bohužel celkový přístup Španělska k uprchlíkům tuto situaci nezlepšuje. Deník El Mundo uvádí, jak žalostný je přístup Španělska k uprchlické krizi (Vlachová, 2016). „Z 984 Syřanů, které slíbilo přijmout mezi lety 2012 a 2013, Španělsko přesídlilo jen 128," a dále s odkazem na Paulu San Pedrovou z organizace Oxfam International uvádí, že od roku 2014 do Španělska nevstoupil žádný ze zbývajících 854 uprchlíků, které se Španělsku před OSN zavázalo přijmout. „To není jen nehorázné, ale není to ani zdaleka blízko počtu 16 037 uprchlíků, který by byl pro Španělsko spravedlivou kvótou počtu uprchlíků, které by Španělsko mohlo přesídlit – jednoho za každé 3 tisíce obyvatel," uvedla Paula San Pedrová.

4.1.2 Španělsko - dílčí závěry

Obrázek 11 ukazuje jak moc je Španělsko bohaté na teroristické praktiky. Může za to teroristická organizace ETA a v současné době činnost Al-Kajdy a ISIS. Z obrázku, je vidět klesající tendence teroristických útoků.

Obrázek 11 Počty teroristických útoků ve Španělsku

Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

4.2 Teroristické skupiny a jejich vznik v Portugalsku v rámci politicko-bezpečnostního vývoje

António de Oliveira Salazar byl nejprve ministr financí a poté se stal předsedou civilní vlády. Salazar smýšlel katolicky a monarchisticky. Poté ale, kvůli politické situaci přijal republikánské zřízení a dal mu novou podobu. Salazarova vláda je spojena s termínem „nový stát“ (portugalsky Estado Novo). Uvědomoval si, že demokracie nebyla dobrá a neujala se, proto se k ní ani nevracel. Neustále poukazoval na politický, hospodářský a především mravní rozvrat, který způsobilo patnáct let demokracie. Jeho prioritou bylo „blaho lidu“, „pořádek“, „respekt před zákonem“ a „poklidný rodinný život.“ Vystává otázka, jestli byl Salazarův Estado Novo diktaturou, nebo ne. V určitém slova smyslu ano, ale některé znaky to vyvracejí. Zakázal všechny extremistické politické strany (komunistickou, socialistickou, prohitlerovskou nacionálně socialistickou a fašistickou, inspirovanou Mussoliniho Itálií). Nelegální byly také strany liberálního charakteru. Zcela legálně však fungovali monarchisté a křesťanští demokraté, ti se však nakonec sloučili s Národním svazem. Krom toho se od Národního svazu odštěpovali čas od času různí nespokojenci, kteří zakládali opoziční strany a hnutí. Ty Salazar toleroval a umožňoval jim kandidovat ve volbách proti Národnímu svazu. Parlament zůstal za Salazarovy vlády nerozpuštěný, jen byla výrazně omezena jeho moc. Byla vyhlášena nová ústava, ve které kladl důraz na stavovské komory. Nepokoje v ulicích nebyly v zájmu veřejného blaha a pořádku, a proto byly tvrdě potlačovány policií. Zavedl také cenzuru tisku, ale pouze na propagaci nepřátelských idejí ohrožujících stát. Salazar naopak usiloval o co nejmenší roli státu v životě společnosti. Stát měl dbát podle něho pouze o pořádek, sociální řád a spravedlnost a o blaho občanů. Salazar se také nikdy nenechával titulovat termínem „Vůdce“ (Malý, 2010). Vždycky byl pouze předsedou vlády a nikým víc. Miloval klidný rozvoj země, poznamenaný prací a spořádaným životem obyvatelstva, nenarušený válkami, revolucemi, stávkami nebo jinými nepokoji. To byl hlavní ideál Estado Novo. Salazar vědomě nepodporoval industrializaci poválečného

kapitalistického boomu. Byl pro rozvoj země, ale pomalý. Odmítal jak komunismus, tak i kapitalismus. Salazar často opakoval: „*Lidé nutně potřebují dosyta se najíst, slušně se oblékat a důstojně bydlet, ale nepotřebují nutně mít auto nebo televizi.*“ (Klíma, 2007) V tomto duchu směřovala i jeho ekonomická politika. Jejím důsledkem bylo, že Portugalsko šedesátých let mělo na hlavu nejméně osobních aut a televizorů v celé západní Evropě, ale od třicátých let se nikdy v zemi nestala vážným sociálním problémem nezaměstnanost. Podařilo se mu dosáhnout ekonomické stability. Po válce se nějakou dobu stalo Portugalsko spolu se Španělskem zemí s nejrychleji rostoucí ekonomikou celé západní Evropy, čemuž výrazně napomohl fakt, že se neúčastnilo II. světové války. V roce 1968 byl nucen z důvodu úrazu hlavy rezignovat a r. 1970 zemřel.

Novým premiérem se stal Marcelo Caetano. Více méně zachoval Salazarovu myšlenku Nového státu, ale nebyl tak nekompromisní, což se Portugalsku stalo ostudným. V roce 1974 proběhla karafiátové revoluce, která Marcela Caetana svrhla. Karafiátová revoluce byl levicový vojenský převrat, který začal 25. dubna 1974 v Lisabonu a pomohl k demokratické formě vlády. Do čela státu byl postaven generál A. de Spínola (Malý, 2010). Byly zaručeny politické svobody, propuštění politických vězňů, zrušeny instituce a organizace spojené s předchozím režimem, rozpuštěn dosavadní parlament, zakázána činnost dosud vládnoucího Národního. Spínola i jeho nástupce v čele státu F. Gomes liberalizovali politický život v zemi. 25. 4. 1976 se konaly první svobodné volby po 50- ti letech. V tomto období se formují teroristické organizace na Madeiře a Azorách.

4.2.1 Portugalsko ve světle historických událostí a současné problematiky terorismu

Soupis teroristických akcí uvedených v kapitole 3.2 uvádí jako nejvýznamnější teroristické akce spojené s přechodem k demokracii na pevninské části Portugalska. Nebyly to však útoky významné, které by ovlivnily politicko-bezpečnostní dění. Jednalo se spíše o útoky či akce protestní.

Do popředí politicko-bezpečnostní situace po roce 1989 se v Portugalsku dostávají útoky zaměřené na pravicový terorismus a terorismus zaměřený na konkrétní cíl (tzv. single issue).

Útoky zaměřené na pravicový terorismus jsou ve většině případů jednotlivými státy označovány za extrémistické. Pouze vybrané útoky jsou kvalifikovány a stíhány jako teroristický akt. Příkladem takového útoku, který byl klasifikován, jako teroristický v Portugalsku je poškození židovského kostela pravicovým extrémistou. Vzhledem k malým rozsahům a útokům, se podrobnosti špatně dohledávají. V letech 2006 až 2014 bylo pouze 9 útoků v celé Evropě klasifikováno jako teroristický čin (Roháček, 2015).

Terorismem zaměřeným na konkrétní cíl se označují teroristické akty v rámci environmentalistických extrémistických činů. V roce 2006 zničila v Portugalsku skupina více než 100 lidí hektar pole transgenní kukuřice (Roháček, 2015). Tento útok byl Portugalskem označen za teroristický.

Po útocích v Madridu v roce 2004 se v Portugalsku konalo mistrovství Evropy ve Fotbale (EURO 2004). I přes útoky, které byly v blízkosti konání šampionátu se neobjevily žádné zvláštní teroristické hrozby pro Portugalsko. I přes to nechtělo Portugalsko podcenit bezpečnost a začalo zpříšňovat kontroly na letištích. Během trvání šampionátu Portugalsko pozastavilo planost Schengenské dohody a zavedlo na hraničních přechodech povinné kontroly pro všechny (ČTK, 2004)! Veškerá bezpečnostní opatření se vyplatila a stála v přepočtu 16,3 milionu eur.

Významná hrozba možného teroristického útoku pro Portugalsko bylo v roce 2008. Španělsko varovalo sousední země a Británii o možném teroristickém ohrožení. V průběhu roku 2008 bylo v Barceloně zatčeno 14 lidí podezřelých z napojení na islamistickou teroristickou síť. Ministr Rubalcaba dále uvedl: "Důkazy jednoznačně ukazovaly na radikální a dobře organizovanou islamistickou skupinu, u níž hrozilo, že překročí únosnou míru ideologické radikalizace." (Tur, 2008)

Pro Evropu i Portugalsko se stala činnost teroristické organizace Islámský stát. Ten chce oblast Španělska a Portugalska sjednotit pod jednotným názvem Andalusie.

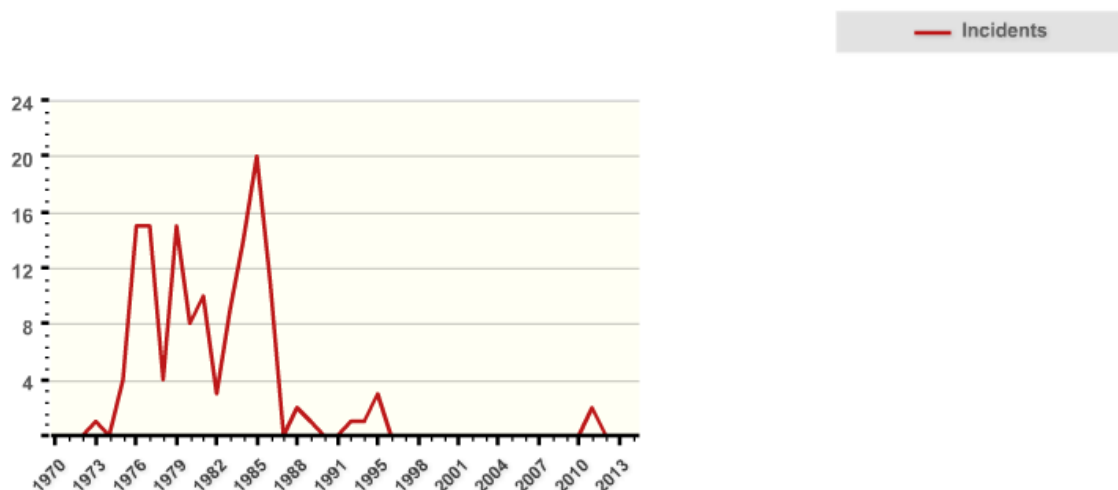
Po útocích v Bruselu se začalo Portugalsko zaměřovat na sílící se činnost Islámského státu v Evropě a zpříšňuje bezpečnostní opatření (ČTK, 2006). Děje se tak

na popud neověřeného sdělení, ve kterém se uvádějí hrozby namířené proti Portugalsku. Tato zpráva se objevila koncem března 2016 na sociálních sítích. Hrozba terorismu je nyní na prostředním, třetím stupni z pětistupňové škály.

4.2.2 Portugalsko - dílčí závěry

Z textu v kapitole 4.2.1 vyplývá skutečnost, že Portugalsko doposud stálo stranou velkých teroristických akcí. Veškeré teroristické akce, které se v Portugalsku staly, byly spojené s osamostatněním Azor a Madeiry, což ukazuje i obrázek 12, který největší počet útoků poukazuje na roky 1976 – 1985.

V Portugalsku se historicky jako v první zemi objevují tzv. environmentální teroristické akty. Jsou zatím jen výjimkou. Většinou se jedná o spálení hospodářské plodiny.

Obrázek 12 Počty teroristických útoků v Portugalsku

Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

4.3 Teroristické skupiny a jejich vznik v Německu v rámci politicko-bezpečnostního vývoje

1945 – 1949

Toto období německé historie je známo také jako „Nultá hodina“. Po roce 1945 bylo Německo rozděleno na 4 části. Tyto části měly pod kontrolou země USA, SSSR, Francie a Velká Británie. V té době také vznikla spojenecká Kontrolní rada se sídlem v Berlíně, která ale skončila 20. března 1948. Do roku 1947 byla sovětská okupační politika součástí německé politiky. Později bylo Německo přerozděleno pouze na dvě části, které ovládaly USA a SSSR. V letech 1946 – 1947 bylo Německo jedním z hlavních bitevních polí studené války mezi USA a SSSR. 21. června – 22. června 1948 se konala německá reforma podle Marhallova plánu, díky které se hospodářsky oživily následující roky. Dále zde byla Berlínská blokáda, díky které vznikl západoněmecký stát (Spolková republika Německo). V květnu 1949 vznikl Základní zákon (ústava) Spolkové republiky Německo. Na druhé straně vzniká Německá demokratická republika. V Demokratické republice Německo vznikla Německá národní rada, která v říjnu 1949 vznikla Ústava Německé demokratické republiky, která byla schválena provizorní Lidovou sněmovnou NDR 7. Října 1949. Právě v této chvíli se stává Německo bojištěm světové politiky mezi Východem a Západem. V sovětské zóně – Sasko, Sasko-Anhaltsko, Durynsko, Braniborsko, Meklenbursko. V zóně USA – Bavorsko, Hesensko, Wurttembersko-Bádensko, Brémy. V britské zóně – Severní Porýní-Vestfálsko, Dolní Sasko, Šlesvicko-Holštýnsko, Hamburk. Ve francouzské zóně – Bádensko, Wurttembersko-Hobenzollernsko, Porýní-Fale, Sársko (Müller, Vollrath, Krieger, 1995)

1949 – 1961

Ve spolkové republice vznikl Základní zákon SRN, který podepsal Konrad Adenauer, což byl tehdejší spolkový kancléř. Vedle toho v Německé demokratické republice byl v tu dobu kancléřem Walter Ulbricht. Celé Německo bylo poznamenáno studenou válkou. V roce 1956 vznikla v NDR Národní lidová armáda.

Spolková republika Německo se integrovala do západních kultur, tedy dosáhla plné suverenity a rozmohl se hospodářský ruch. Tato republika byla antikomunistická, a přesto prosazovala sjednocení Německo. V roce 1952 vstupuje do Evropské Unie. V roce 1957 zde proběhla reforma důchodového zabezpečení. V této republice vznikl zákon o navrátilcích a zákon o odškodnění, což byla rozhodující základna pro úspěšné soužití. Spolková republika Německo se velmi rychle zmodernizovala. 14. 5. 1955 byla podepsána Varšavská smlouva, ve které byla zapojena i Spolková republika Německo. (Müller, Vollrath, Krieger, 1995)

Německá demokratická republika se snažila o vybudování socialismu a vyplácela rozsáhlé reparace SSSR. Cílem její hospodářské politiky byl těžký průmysl a nastával zde pracovní tlak. A 17. června 1953 zde nastalo povstání dělníků. Obyvatelé zde trpěli pod terorem a snažili se uniknout. Po tomto nastalo uzavření západních hranic, což se nazývá fáze konsolidace (Müller, Vollrath, Krieger, 1995).

1961 – 1972

Dne 13. srpna 1961 se vybudovala Berlínská zeď, což se ukazuje jako nezdár. Tato zeď byla vybudována středem Berlína, což byl důkaz ztroskotání dosavadní Německé politiky spolkové vlády. V tomto období zde byly pokusy o sjednocení Německa, o různé smlouvy a dohody.

Po vybudování zdi v NDR nastala fáze hospodářské a politické stabilizace. Byl zaveden nový ekonomický systém plánování a řízení hospodářství po roce 1963. Z toho vyplývala motivace k vyšší zainteresovanost na výrobě. Po SSSR byla tato republika nejsilnější komunistická průmyslová mocnost. Dne 6. 4. 1968 byla podepsána nová ústava „Socialistického státu německého národa.“

Ve Spolkové republice Německo v roce 1966 nastala krize v souvislosti s hospodářskou recesí. V prosinci 1966 byla vytvořena velká koalice, což znamenalo významné vnitropolitické reformy. V roce 1969 nastala Mocenská změna. I přesto, že v tu chvíli SRN spolupracovala s Francií a USA, přesto zde byly chladné zahraniční vztahy. Spolková vláda měla platné smlouvy s Moskvou a Varšavou. A mimo to se čtyři mocnosti dohodly o Berlín. (Müller, Vollrath, Krieger, 1995)

1972 – 1985

V září roku 1973 byly přijaty obě republiky do organizace spojených národů. Ve stejném roce přišla do Evropy hospodářská krize, která znamenala zdražení ropy a zhroucení světové měnové politiky. Tato skutečnost postihla hlavně západní průmyslové státy.

Ve Spolkové republice Německo stoupl počet nezaměstnaných na více než půl milionu a v letech 1975 – 1977 se navýšil až na jeden milion. Ale i tak vláda pokračovala v zahraniční politice, aby si udržela a zajistila dosavadní stav. V roce 1977 zde vrcholily teroristické akce organizace RAF (Frakce Rudé armády) a jejich následnických organizací. V dubnu byl na veřejné ulici zastřelen společně se svými dvěma ochránci spolkový generální prokurátor Seigfried Buback. V červenci se odehrál atentát na Jurgena Ponta, což byl mluvčí představenstva Dresder Bank. V září se zde odehrál únos a vražda prezidenta Svazu průmyslníků a zaměstnanců Hanns-Martin Sehleyer. Ale i přesto republika přestála nátlak teroristů bez větších státoprávních škod.

Německá demokratická republika byla v roce 1972 diplomaticky uznána téměř všemi státy. Podařilo se jí navázat hospodářskou spolupráci i s komunistickými zeměmi. V roce 1980 vláda začala ztrácet svůj sociálně demokratický charakter. Zde se vedla separační politika a zdůrazňovaly se podstatné rozdíly v politickém a společenském systému NDR a SRN. (Müller, Vollrath, Krieger, 1995)

1985 – 1990

V roce 1989 nastal přelom k demokracii. V celém světě docházelo k uvolňování, tedy státy si mohly o své vnitřní politice rozhodovat sami a SSSR se začala stahovat.

Spolková republika Německo hledala způsob jak využít možnosti politicky ovlivnit proces urovnání napětí mezi Západem a Východem.

V Německé demokratické republice došlo v roce 1987 k zostření rozporů mezi státem a opozičními skupinami. A v roce 1989 už měli občané NDR možnost vycestovat na Západ bez ohledu na východoněmecké úřady.

V roce 1989 v rozpětí mezi srpnem a listopadem přišly masové útoky z NDR a vznikaly masové demonstrace, které požadovaly rozsáhlé politické reformy. 8. listopadu 1989 došlo k odstoupení celého ústředního výboru a hned 9. listopadu 1989 došlo k otevření hranic. Přesně 3. října roku 1990 došlo k sjednocení Německa (Müller, Vollrath, Krieger, 1995).

Po roce 1990

Po ukončení bipolarity převládal názor, že ve světě má rozhodující postavení jen jediná mocnost – USA. Tento názor usnadňoval stoupencům vnitřní přerod a přimknutí se na „správnou cestu“. Po sjednocení Německa 4. října 1990 zaujalo mocenskou evropskou pozici a postupně začalo jednat samostatně a nezávisle. Německo aktivně zasahovalo do procesu rozdělení ČSR. Německo se také začalo osamostatňovat i v přístupu k USA, ale i EU. Jednalo se o jiné představy o EU. Vazby na USA se postupně uvolňovaly (např. odmítnutí pomoci při agresi v Iráku). Navíc Německo začalo usilovat o své místo v Radě bezpečnosti OSN. Kupodivu česká zahraniční politika vyjádřila podporu Německa, i přes to, že se nejednalo o jednotné stanovisko členských zemí EU. (Musil, 2015) V roce 2002 Německo přijalo jako svou měnu Euro. V souvislosti se změnami světové ekonomiky se mění i politické uspořádání světa, neboť politická moc vychází z moci ekonomické. V důsledku toho se mění německá orientace na východ a navazují se kontakty se zeměmi jako je Rusko, Indie, Írán, Turecko. Naopak dochází k omezování spolupráce s USA a dalšími tradičními spojenci. V rámci evropského společenství Německo spadalo mezi čtyři přibližně stejně silné státy. Dnes je Německo zcela jasným vůdcem EU. Kohlova vláda si to dobře uvědomovala a začala jednat. Kohlova vláda měla za cíl znovu zaujmout pozici hlavní mocnosti střední Evropy. Gerhard Schröder vytvořil silný mocenský blok francouzským prezidentem Jacquesem Chiracem a spolu v podstatě řídili EU. Jejich cílem bylo prosadit schválení evropské ústavy. To se ovšem nepodařilo. Podle odpůrců příliš zvýhodňovala Německo. Evropští občané nemohou Němcům zapomenout okupaci jejich zemí a ústava by podle nich znamenala to, že by mírovou cestou získalo téměř

tolik, co se mu nepodařilo ve 2. sv. válce. Španělé ovšem ústavu přijali, jelikož sympatizovali s Hitlerem, tudíž nepocitují křivdu vůči Německu.

Německo je nejsilnější stát EU a bude se snažit o co nejtěsnější integraci, neboť to znamená posílení Německa. Konečným cílem německých politiků je vytvoření jednotného evropského superstátu řízeného Němci.

Do budoucna je předpoklad, že postavení států jako je České republiky, Itálie, Polsko, Slovensko, Rakousko, Maďarsko, Slovinsko, skandinávské a pobaltské státy budou prohlubovat svoji závislost na Německu.

Vztahy Německa s Ruskem jsou zásadní otázkou. Po sjednocení Německa v roce 1990 musela německá politika najít způsob, jak uspořádat vztahy s Ruskem. Po protiruské politice za vlády Kohla si němečtí politici uvědomili, že je s Ruskem potřeba spolupracovat. Zásahu na to má právě Schröder. Schröder a Putin dohodli spolupráci v energetické politice stavbou plynovodu po dně baltského moře. Někteří politici říkají, že Schröder zachránil pro celou Evropu dobré vztahy s Ruskem.

Od roku 2005 vede Německou Spolkovou republiku Angela Dorothea Merkelová. V roce 2015 se Německo dostalo do Evropské migrační krize, protože je po USA druhou zemí, kterou nejčastěji vyhledávají uprchlíci. Angela Merkelová se podle některých politiků nevyrovná svému předchůdci Schröderovi. Německé hospodářství se sice zotavuje, má se však za to, že zlepšení je ještě výsledkem Schröderovy vlády. Merkelová se také v zahraniční politice přiklání na stranu USA.

4.3.1 Německo ve světle historických událostí a současné problematiky terorismu

Soupis teroristických akcí uvedených v kapitole 3.3 uvádí jako nejvýznamnější teroristické akce spojené s levicovým terorismem a postupným přechodem k teroristickým útokům zaměřeným proti přistěhovalcům. Jednalo se o velice významné útoky. Nejvýznamnější skupinou tehdejší SRN byla RAF, která velice úzce spolupracovala i s jinými teroristickými skupinami a svou činnost financovala z různých kriminálních aktů.

Na počátku 60. let se v NDR i SRN podobně jako jinde ve světě, začínají formovat studentské organizace bojující všeobecně proti režimu. Většina studentských organizací

vystupovala aktivně proti válce ve Vietnamu a počínající sexuální revoluci ve spojení s tzv. květinovými dětmi. Díky bouřlivým šedesátým létům se začaly profilovat radikální skupiny, které měly velice utopisticky ideologické cíle. Členové budoucí RAF, nebyli výjimkou. Počátek vzniku RAF byl poklidný. Začínající studentská organizace bouřící se proti tehdejší době byla silně podporována veřejností. Bylo to i díky probíhajícím veřejným protestům proti státní administrativě, kde pracovala velká část lidí zatížena nacistickou minulostí. Toto období bylo pojmenováno jako Vergangenheitsbewältigung (Vypořádání se s minulostí), které se však v NDR ani SRN nevedlo zvládnout. Díky tomu měla tehdejší RAF silnou podporu veřejnosti.

Přechod od nenásilné studentské demonstrace k tvrdým teroristickým aktům představovaly dva žhářské útoky na obchodní domy ve Frankfurtu nad Mohanem 2. dubna 1968. Za atentátem, při kterém nebyl nikdo zraněn, stáli Andreas Baader, Gudrun Ensslinová, Thorwald Proll a Horst Söhnlein. Ensslinová později útok odůvodnila slovy: Udělali jsme to na protest proti lhostejnosti, s níž lidé přistupovali k válce ve Vietnamu. V soudním procesu byli žháři odsouzeni ke třem rokům vězení, po necelém roce však byli předčasně propuštěni. Tímto aktem se z poklidné studentské organizace stala organizace teroristická. V roce 1968 kdy pomohla německá novinářka (Meinhoferová) k útěku Baadenovi vznikla oficiálně skupina označovaná jako 1. generace RAF neboli „*Skupina Baaden-Meinhoferová*“. Členové nově vzniklé extrémně levicové organizace začali hledat nové útočiště a podporu v zahraničí. Proto utekli do Jordánska, kde prodělali ve spolupráci s organizací Said Dudin vojenský výcvik, nakoupili zásoby munice a zbraní a vrátili se zpět do Německa. RAF pro své plánované útoky potřebovala dostatečnou finanční zásobu. Na počátku 70-tých let se uchýlila k přepadávání bank, vykrádání bytů a kanceláří. Typickou pro tuto činnost byla akce zvaná „Aktion Passant“ (22. listopadu 1970), díky vykradení mnoha bytů se podařilo Zemskému kriminálnímu úřadu v Severním Porýní přetrhat kontakty, které RAF, vytvořila s různými německými zločineckými organizacemi. Zdálo se, že tím její činnost skončí. Počátkem roku 1971 opět došlo k přepadení dvou bank a policejní úřady spolu s politiky začaly mít obavy z rostoucího násilí. 1. února 1971 vznikla zvláštní operační komise s názvem „Sonderkommission Terrorismus“. Toto období je

charakteristické nárůstem hysterie mezi obyvatelstvem a obavou z vlastní bezpečnosti. Cíly 1. generace RAF, byly doposud banky a získávání zbraní. Žádné velké teroristické akce. Pod taktovkou „Sonderkommission Terrorismus“ došlo k posílení cca 3 000 policistů po celém severním Německu. Úkolem bylo pozatýkání členů RAF. Prvními velkými útoky RAF byly útoky na americké základny v západním Německu. 11. května 1972 byla odpálena nálož u americké základny ve Frankfurtu nad Mohanem. Při tomto útoku zemřelo 13 osob. Jednalo se o první velký útok se záměrem zabít co nejvíce lidí a vyvolat paniku. Počátek 70-let se u RAF nesl ve znamení boje proti válce ve Vietnamu a politickému systému. V průběhu několika málo let došlo k řadě teroristických útoků směřující také na policejní stanice, politické úřady, politické vraždy útoky na nakladatelství. Německá společnost se začala bát a bylo potřeba ukončit činnost této skupiny. Klíkové pro činnost RAF se stalo zatčení dvou osob. Baadera a Meinhofové v roce 1972.

Ve druhé polovině 70-let se činnost RAF označuje, jako 2. generace. Cílem této druhé etapy bylo osvobodit zatčené členy RAF. Jejich cíl byla konfrontace se státem. Již nedochází jako u 1. Generace ke snaze o masivní populistická gesta, ale čistě o boj s politickou mocí. Díky tomu došlo postupně k provedení brutálních atentátů zaměřených na politiky, justici i policii. Z činnosti teroristů se postupně učila i policie. Koncem 70-let změnila svou taktiku z vyjednávací na „s teroristy se nevyjednává“. Toto si však teroristé neuvědomili a došlo k zatčení či zabití celé řady členů RAF. Postupně se od RAF začínají odklánět i sympatizující organizace, jako je například OOP a další. V důsledku několika teroristických akcí provedených v Německu a teroristický útok na Olympijských hrách v Mnichově vznikla v Německu speciální protiteroristická jednotka GSG9. Tato jednotka pomohla zlepšit boj proti teroristům. V roce 1982 spolková policie zmobilizovala síly a podařilo se jí zatknout hledané protagonisty druhé generace – Brigitte Mohnhauptovou a Christiana.

Po dvou letech (v roce 1984) se objevily zprávy o chystaných útocích, které měla provést tzv. 3. generace RAF. Změnila se i ideologie „...*cílem RAF bylo nadále vést boj proti kapitalismu a posílit antiimperialistickou frontu...*“. Od předchozí generace se změnila taktika i struktura celé organizace. Členů bylo málo. Jednalo se o vycvičené

členy, kteří žijí v přísné ilegalitě. Jejich cílem byly především vojenské cíle hlavně vojenské základy USA na území západního Německa. Již se oproti minulým generacím nezaměřují na únosy, ale provádějí cílené atentáty, které jsou mnohem méně logisticky náročné. Komplikací pro teroristické skupiny v Německu bylo období 1989-1990 kdy došlo ke spojení Západního a Východního Německa. Většina ideologicky smýšlejících skupin zanikla a zmírnil se i boj jednotlivých stávajících skupin. 20. dubna 1998 ukončila oficiální svou činnost i RAF, kdy poslala své prohlášení mediální agentuře Reuters v Kolíně nad Rýnem. Jednalo se o zlomový okamžik pro Německo i sousední země, ve kterých působila (Rakousko, Francie, Belgie, Švédsko). Důvody ukončení činnosti byly rozmanité. Jako je významnější důvod uvádí, neschopnost vidět probíhající změny v západoněmecké společnosti a slepému obdivu východoněmecké části.

Po ukončení činnosti RAF, začalo bilancování nad působností celé organizace. Z historického kontextu vyplývá její výjimečnost z pohledu celé Evropy. Činnost organizace ovlivnila celou společnost. Jako jediná organizace té doby nereagovala na soudobé společenské problémy jako v jiných státech Evropy, ale kořeny sahají do historických souvislostí. Činnost RAF byla v Německu natolik významná, že ovlivnila a proměnila přístup k vnitřní bezpečnosti. Během svého působení přiznala, RAF neschopnost přizpůsobit se politickým podmínkám a změnám, které v tehdejší Německu panovaly a žádné její snahy nevedly ke zdárnému cíli.

Po roce 1989 se obyvatelstvo i média přestala zajímat o činnost této skupiny. Zoufalé pokusy změnit pohled společnosti na svět vedly jen k pár posledním teroristickým záchvěvům, které směřovali až k jejímu ukončení.

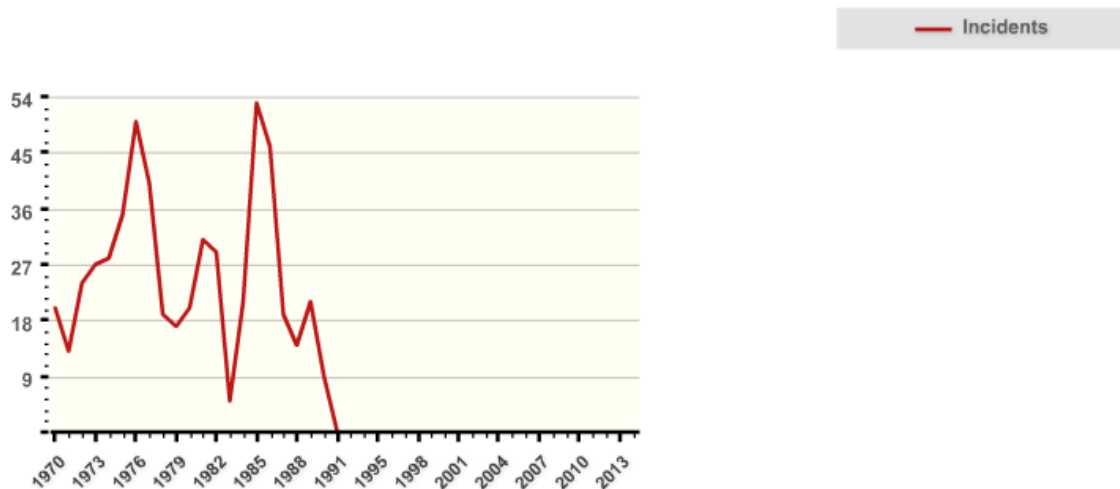
Významným mezníkem v pohledu na bezpečnostně-politické dění měla a i v současné době má, migrační politika. Na přelomu 19. a 20. století bylo Německo považováno za emigrantskou zemi. Obě světové války příliv migrantů zbrzdil, a však od 50 let bylo Německo jednou z nejvyhledávanějších zemí Evropy pro migranty (Faltusová, 2014). Od 90. let v Německu probíhá velká diskuze ohledně imigrace a integrace přistěhovalců. V této době dosáhl počet migrantů svého tehdejšího maxima, což vedlo k velkým problémům z hlediska soužití a bezpečnostně politického dění.

V roce 1993 došlo ke změně ústavy, kvůli omezení získání politického azylu. V roce 2000 byl zastaven výdej tzv. Zelených karet, který se zaměřoval na nábor odborníků. V roce 2005 se v Německu zavedl nový zákon zaměřující se na přistěhovalce.

Velkým tématem bezpečnosti byla i otázka integrace imigrantů, která po útocích na World Trade Centre v roce 2001 vrhala špatné světlo na muslimské imigranty, hlavně na tureckou menšinu, která je v Německu poměrně početná. V 90. letech se začínají objevovat útoky na turecké přistěhovalce a mění se i charakter terorismu, který se zaměřuje na krajně pravicové akty. Migrační politika Německa, která se stala silně liberální díky válce v Sýrii, mění politické i bezpečnostní dění. V Německu začíná růst krajní pravice, kdy v komunálních volbách 6. března 2016 dostala od 12 % do 15 %. Což z ní činí stranu umožňující zasahovat do politického dění. Tento fakt je důležité vnímat z hlediska budoucího vývoje. Lidé se stávají nespokojeni s politicko-bezpečnostní situací v Německu a chtějí změnu. I útoky, které migranti v Německu provádějí, situaci nepřispívají, spíše se probouzí krajně pravicové snahy, které se objevovaly i před 2. světovou válkou.

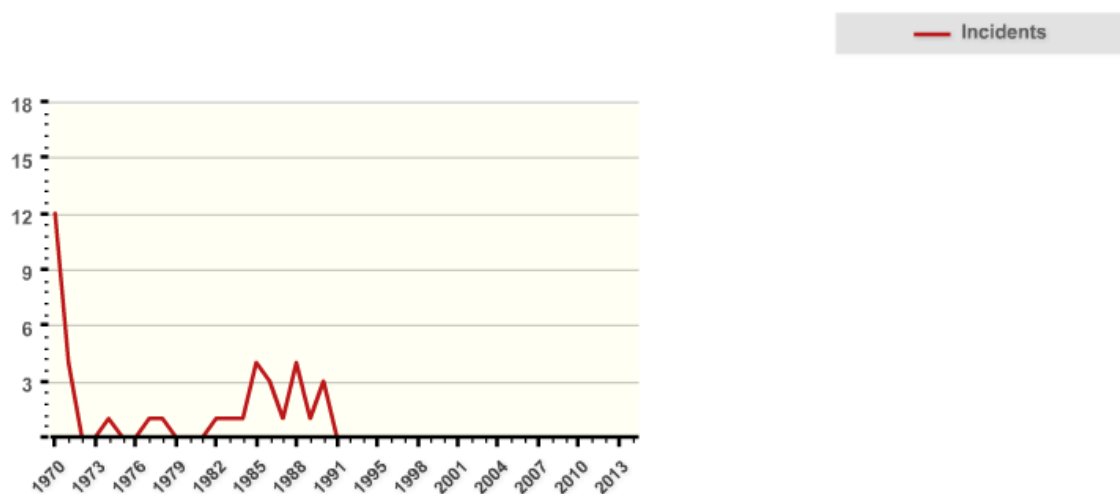
4.3.2 Německo - dílčí závěry

Z obrázků 13, 14 a 15 lze vyčíst, jaké roky byly nejvýznamnější z hlediska teroristických akcí. Z obrázků 13 a 14 je patrné, že SNR díky působení RAF, mělo mnohem více teroristických akcí. Proč se tak dělo, vysvětleno je v kapitole 4.3.1.

Obrázek 13 Teroristické útoky v SRN

Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

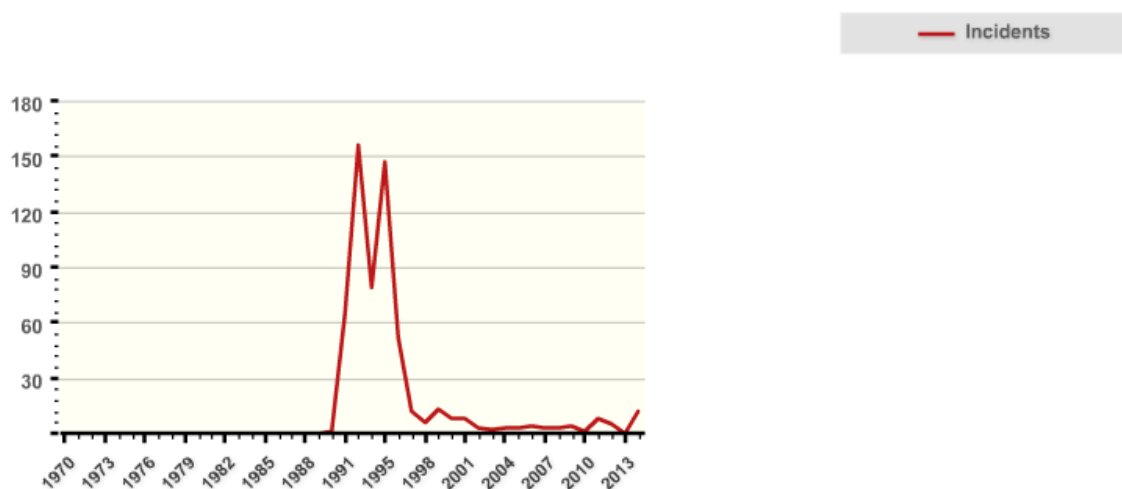

Obrázek 14 Teroristické útoky v NDR

Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

Z kapitoly 4.3.2 vyplývá fakt nárůstu nespokojenosti s politických dění v Německu. I z obrázku vidíme postupný, i když malý nárůst teroristických činů převážně spojených s krajně pravicovými akty. Doposud se v Německu nestal žádný teroristický útok pod

taktovkou islámských teroristů. Můžeme se jen domnívat, zda se něco takového stane a jakým způsobem se bude celá bezpečnostně politická situace Německa vyvíjet.

Obrázek 15 Teroristické útoky v BRD

Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

4.4 Teroristické skupiny a jejich vznik ve Francii v rámci politicko-bezpečnostního vývoje

Francie byla po druhé světové válce všestranně oslabena. Její velmocenské postavení v Evropě bylo podlomeno. Válkou zbídačená země byla na kolenou. Francie ztratila své postavení nejen v Evropě, ale i na moři. Mzdy pracujících lidí byly blokovány, životní úroveň klesala. Vzkvétal černý trh, sociální napětí vrůstalo. Vlády se ujala prozatímní vláda v čele s generálem de Gaullem až do roku 1958. V té době dominoval vliv levicových stran, které měly podporu u široké veřejnosti a přitažlivý sociální program. Díky Marshallovu plánu začala země hospodářsky růst. V poválečné Francii se však řešily i další problémy související s koloniálními válkami, které musely být řešeny a přinesly velký bezpečnostní problém na starý kontinent. Jednou z největších koloniálních válek, které Francie vedla, byla válka v Alžírsku (1954 – 1962). De Gaulle nechal vypracovat nový reformní plán pro Alžír. Alžírským obyvatelům se reformy zdály radikální a Alžírští politici a nacionalisté přišli s vlastním plánem nazvaným Manifest alžírského lidu (Kopecký, 2012). Vlna národnostního citění a antikolonialismu

vyvolaného 2. světovou válkou dosáhla vrcholu v květnu 1945, 8. května propuklo v Alžírsku povstání proti francouzské kolonizaci. Vraždění a chaos trval pět dní. Bylo zabito 103 Evropanů, mnoho bylo zraněno. Těla mrtvých byla často zohavena. Na potlačení vzpoury byla povolána armáda i námořnictvo. Více jak 40 muslimských vesnic bylo vybombardováno. Po potlačení vzpoury se situace uklidnila. Těsně před válkou v Alžírsku postupně vznikaly organizace bojující teroristickými metodami proti francouzské okupaci. Dne 10. října 1954 vznikla odbojová organizace Front de Liberation National (FLN) bojující za nezávislost Alžírska a silně oslabující mocenské postavení Francie. FLN se povedlo dostat problém na půdu OSN a celý problém internacionalizovat. Teprve podepsáním úmluvy mezi Francií a FLN byla vyhlášena nezávislost Alžírska. Důsledky této války se ve Francii prolnuly přívalem imigrantů převážně ze severní Afriky.

Významným milníkem z hlediska politicko-bezpečnostního vývoje byla migrace, která představovala ve Francii významnou oblast po druhé světové válce. Po válce byla Francie nucena uznat, že potřebuje pro svůj hospodářský růst cca 1 500 000 pracovníků. Ty však již v zemi nebyly a Francie byla nucena sáhnout do svých kolonií. Vysoký úřad pro populaci a rodinu měl před sebou důležitý úkol. Měl selektovat nově příchozí. Diskuze vyvrcholily tím, že dočasná vláda přijala dvě ustanovení, která upravovala zároveň podmínky vstupu a pobytu cizinců a podmínky získání francouzského občanství. Jedná se o nařízení z 2. listopadu 1945 a tyto dva texty vytváří dodnes legislativní pilíře imigrace. Jeví se jako nediskriminační vůči žádnému etniku, zaručují zvláštní ochranu žadatelům o azyl a zavádí existenci povolení k pobytu na dobu od jednoho do deseti let. V roce 1945 byla též zřízena Národní kancelář pro imigraci. V roce 1962 dosáhla vrcholu imigrační vlna. Alžířané během alžírské války utíkali do Francie a tento fakt byl jedním z hlavních důvodů pádu vlády Charlese De Gaulla. Vyhlášením nezávislosti Alžíru se počet alžírských imigrantů dokonce zdvojnásobil. Na počátku 70-tých let byla situace již tristní. Velký příliv nových pracovních sil se nesla ruku v ruce s nespokojeností Francouzů. Nedostačující kontrola imigrace a nedostatečná právní základna byly jedny z faktorů, díky kterým byla Francie donucena k razantní akci. Ta přišla na začátku 70. let, kdy díky ekonomické krizi vyvolané ropnými šoky,

se francouzská vláda v červenci roku 1974 rozhodla „zavřít dveře“ a pozastavit veškerou imigraci. I přes razantní zásahy vlády, nastaly u nových imigrantů velké problémy. Převážně se jednalo o imigranty s nízkým věkem a samotné muže, kteří vykazovali potenciál rodinného slučování, které se začalo uskutečňovat v průběhu 70-tých let, změnilo tvář imigrace ve Francii. Díky tomu se ve Francii zvýšila xenofobie a začal nárůst teroristických organizací. Některé organizace bojovaly proti imigrantům, jiné podporovaly imigranty a podporovaly jejich výcvik u spřátelených organizací na Blízkém východě, aby mohly páchat teroristické činy ve Francii. Problém s imigrací a z ní vyplývající xenofobie a nesnášenlivost se postupně vyvíjí až do současné imigrační vlny.

4.4.1 Francie ve světle historických událostí a současné problematiky terorismu

Dle soupisu významných teroristických akcí uvedených v kapitole 3.4.2, můžeme vidět, že terorismus objevující se na území Francie je odlišný od všech ostatních zemí. Francie díky své imigrační politice po druhé světové válce byla zemí silně multikulturní. Velice rychle se změnila tvář tehdejší staré koloniální Francie a musela se přizpůsobovat otevřenému pracovnímu trhu, který pomohl zemi k rychlému hospodářskému růstu. Tento fakt si sebou nesl velké problémy. Většina imigrantů byla muslimského vyznání.

Od roku 1996 eviduje Europol celkem 2 178 separatistických teroristických útoků. Většina z nich (celkem 1 160 tj. 53,3 %) se stala ve Francii (Rokáček, 2015). Ve Francii funguje militantní organizace Fronta pro národní osvobození Korsiky (FLNC). V té působí ještě několik frakcí, například FLNC 22. října nebo FLNC – Unie bojovníků. FLNC je zodpovědná za většinu útoků, které Europol ve sledovaném období eviduje. Několik teroristických útoků bylo zaznamenáno také na území Bretaně. Jako teroristická organizace spojená se separatismem je vedena i Strana kurdských pracujících (PKK). Její členové bývají zatčeni především na území Francie a Německa. PKK má na svědomí spíše menší útoky proti tureckým cílům.

Významným historickým milníkem Francouzského terorismu byly útoky provedené v Paříži v roce 2015. Teroristický útok na redakci satirického časopisu Charlie Hebdo (Teroristický útok ve Francii na redakci Charlie Hebdo, 2015) a teroristické útoky v Paříži v listopadu 2015. Oba tyto útoky otřásly celou Evropou a západním světem.

Během útoků na redakci Charlie Hebdo zemřelo 11 lidí a 11 jich bylo zraněno. Bylo zjištěno, že útoky provedli bratři alžírského původu (imigrační politika po druhé světové válce, která si nese svůj odkaz do současnosti). K útoku se přihlásila jemenská odnož Al-Kájdý jako důsledek znesvěcování muslimských svátostí. Nejednalo se však o první útok na tuto redakci. Již v roce 2011 byl proveden žhářský útok, kvůli karikatuře proroka Mohameda. Útoky ve Francii vyburcovaly protiteroristické demonstrace i jinde v zemi a ve světě. Po celé Francii se jich zúčastnilo až 2,5 milionu lidí. Desítky tisíc lidí se sešly v Bruselu, v Berlíně nebo ve Vídni a manifestovalo se například i v Madridu, Tokiu a Sydney New Yorku. Redakce Charlie Hebdo vydala týden po útocích nové číslo. Na hlavní stránce se objevila karikatura plačícího Mohameda. Proti tomuto číslu se v některých zemích konaly demonstrace proti zveřejňování a zesměšňování proroka. Demonstrace se vedly v Indii, Afghánistánu, Pákistánu, Íránu či Srbsku. Bouřlivé protesty vypukly také v Nigeru a dalších bývalých francouzských koloniích. Ať chceme nebo ne, musíme si uvědomit, že Francie má největší muslimskou komunitu v Evropě, cca 5 milionů lidí. Extrémistů je mezi nimi málo, ale chytout je či odhalit bývá čím dál tím větší problém.

Teroristické útoky v Paříži v listopadu 2015 byly doposud největší útoky provedené na území Evropy. Celkem došlo k 6 útokům střelnými zbraněmi a sebevražděnými atentáty. Útoky si vyžádaly 130 mrtvých a 352 zraněných. Útoky provedli lidé napojeni na teroristickou organizaci Islámský stát. Ihned po útocích byl ve Francii vyhlášen výjimečný stav a byla zpřísněna bezpečnostní opatření. Kvůli velkému riziku se zvyšují bezpečnostní opatření po celé Evropě.

Oba teroristické útoky provedené v Paříži poukazují na černější obavy tajných služeb. Ve Francii je velké množství lidí, kteří se radikalizují. Největší nebezpečí pro Evropu pramení ze skupiny mužů, kteří se vracejí z míst, kde probíhají konflikty (Sýrie,

Libye, Jemen) tzv. navrátilci. Často se jedná o mladé muže, kteří se ve Francii narodili a vyrostli a díky radikálnímu islámu odešli bojovat na území, které ovládá Islámský stát.

4.4.2 Francie - dílčí závěry

Z textu v kapitole 4.4.1 jako největší problém Francouzského terorismu, soužití několika národnostních menšin pospolu. Špatný přístup všech skupin ke společnému soužití, či neuvolnění vztahů v rámci Korsiky, kde probíhají separatistické akce. Z obrázku 16 vyplývá nárůst teroristických akcí vždy v rámci vyhocení sociálně - ekonomických vztahů. Přelom 80-tých let a následně přelom na konci 90-let. Stejně jako všude v Evropě i ve Francii má terorismus klesající tendenci. Velkou výstrahou však je vrůstající hrozba radikalizace a brutalita provedených teroristických činů, která co do počtu nejde srovnat s probíhajícím separatistickým terorismem.

Obrázek 16 Teroristické útoky ve Francii

Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

4.5 Teroristické skupiny a jejich vznik ve Velké Británii a Irsku v rámci politicko-bezpečnostního vývoje

Velká Británie

Po 2. světové válce, ve které Velká Británie a členské státy Britského společenství utrpěly velké ztráty, se britské impérium rozpadlo. Od roku 1945 se velkomocenské postavení Velké Británie postupně oslabovalo. Ztráta do té doby jistého obchodu, stále rostoucí závislost na dovážených surovinách a sílící hnutí za nezávislost v bývalých britských koloniích donutily britské vládnoucí kruhy v poválečném období změnit způsob myšlení.

Roku 1945 zvítězila ve Velké Británii Labouristická strana v čele s Clementem Attleem. Labouristé zestátnili nejdůležitější průmyslová odvětví, ale konzervativní vláda, která pod vedením Winstona Churchilla roku 1945 převzala moc, jejich opatření postupně rušila. V 70. letech obě soupeřící strany bojovaly společně proti hospodářské recesi a inflaci. Roku 1974 padla konzervativní vláda Edwarda Heatha a v předčasných volbách zvítězila Labouristická strana pod vedením Harolda Wilsona.

V 70. letech bylo Britské společenství tvořeno již téměř výhradně nezávislými státy. Koncem 60. let došlo v Severním Irsku k vyostření konfliktu mezi protestantskou většinou, která si přála zůstat součástí Spojeného království, a katolickou menšinou, jež usilovala o sjednocení s Irskou republikou. Rozmachu násilí a terorismu nezabránily ani britské jednotky vyslané do Severního Irsku v roce 1969. Až počátkem roku 1994 bylo uzavřeno příměří. Křehkému příměří napomohlo zasedání zainteresovaných stran, které se konalo ve Stormontu. Vyslovalo souhlas s ustavením Shromáždění Severního Irsku, avšak odzbrojení nelegálních vojenských jednotek zůstává stále ještě problémem číslo jedna.

Za vlády nástupce Jamese Callaghana dosáhl počet nezaměstnaných nejvyšší úroveň v poválečném období. Vláda padla a v předčasných volbách získali absolutní většinu konzervativci pod vedením Margarety Thatcherové. V roce 1980 opozici návrh na vyslovení nedůvěry vládě nevyšel. Několik členů Labouristické strany založilo 16. března 1981 sociálně-demokratickou stranu, která se zasazuje o volební systém

s poměrným zastoupením o pokračování členství Velké Británie v Evropském společenství (od r. 1972), resp. v Evropské unii, a o smíšený hospodářský systém.

Prestiž Margarety Thatcherové výrazně stoupla po kapitulaci Argentiny ve válce o Falklandy 14. června 1982. Funkci premiérky zastávala až do 27. listopadu 1990.

V červnu 1983 získali konzervativci ve volbách do Dolní sněmovny absolutní většinu a podařilo se jim udržet si ji i ve volbách v roce 1987. K nejpálčivějším problémům, s kterými se musela vláda M. Thatcherové vyrovnávat, patřila stálá vysoká nezaměstnanost (r. 1984 až 11%) a občanská válka mezi militantními katolíky a protestanty v Severním Irsku. Parlamentní volby 1. května 1997 s převahou vyhráli labouristé.

1. září 1994 bylo v Severním Irsku vyhlášeno příměří, které mělo být tečkou za čtvrtstoletím ozbrojeného boje irských republikánů proti britské nadvládě v Ulsteru. Novou únorovou dohodu uzavřely soupeřící strany 10. dubna 1998. V referendu 23. května 1998 ji schválila většina voličů. Severní Irsko zůstalo součástí Spojeného království, ale získalo částečnou samosprávu.

Od poloviny devadesátých let 20. století stáli v čele vlády labourističtí politici Tony Blair a Gordon Brown, kteří již v politice tzv. thatcherismu nepokračovali. Ani současný konzervativní premiér David Cameron se k politice thatcherismu v zásadě nevrátil.

Irsko

Koaliční vláda Fine Gael začala na počátku 50. let s programem změn, které by měly změnit nynější situaci. Bylo rozhodnuto o programu kapitálových investic, které by měly nastartovat ekonomický rozvoj. Problém ovšem nastal v okamžiku, kdy se ekonomika země začala rozvíjet příliš rychle. To se projevilo na deficitu platební bilance v roce 1956 a započalo následnou ekonomickou krizi. Koncem padesátých let se mění vlády a Fianna Fáil začíná uplatňovat svůj Program ekonomického rozvoje. Jeho posláním mělo být zvýšení životní úrovně v Irsku, zastavit odliv Irů ze země do ciziny a celkové pozvednutí země.

Roku 1961 podává Irsko svoji první žádost na vstup do EHS. Program ekonomického rozvoje představený na konci padesátých let se jevil jako úspěšný. S jeho nastartováním se zvýšil růst irské ekonomiky každoročně o 3 – 4 %. Tehdejší vláda vedená Séanem Lemassem viděla v nastartovaných reformách příležitost, a proto v letech 1963-1964 představila Druhý program ekonomického rozvoje. Roku 1965 opět zahrozil deficit platební bilance, situace se však ještě během roku stabilizovala, nejspíše v důsledku podepsání anglo-irské obchodní dohody. Roku 1967 pak Irsko podává svoji druhou žádost o vstup do Evropského hospodářského společenství.

Již v době podpisu obchodní dohody s Velkou Británií se v Irsku začínalo s přípravami na vstup do EHS. K tomuto, do jisté míry přelomovému kroku v irských dějinách došlo roku 1973, kdy se Irsko společně s Velkou Británií připojují k původním šesti členům EHS. Následující dekádu lze charakterizovat neustálým se zvyšováním prosperity a hospodářské úrovně země. Vstup do EHS byl právě tím prvkem, který tak výrazně ovlivnil průmyslovou a zemědělskou výrobu. Irsko se stalo místem, kde se začínají soustředit hi-tech odvětví, jako elektronika, elektrotechnika, chemický průmysl či farmaceutický průmysl. Po vstupu do EHS roste úroveň školství, které bylo do této doby značně zaostalé. Dochází k liberalizaci názorů ve společnosti. Dopady vstupu jsou vidět ve všech sférách politického, kulturního i ekonomického života.

Koncem 70. a počátkem 80. let se země dostala do hluboké recese a růst státního dluhu vyvolával politickou nestabilitu. Nová koaliční vláda Fine Gael a Labouristů, vznikla po volbách v únoru roku 1981, proto předložila úsporný rozpočet, což vedlo k jejímu sesazení. Roku 1982 došlo k vyhlášení nových voleb, ve kterých vyhrála strana Fianna Fáil. Ovšem i vládě Fianna Fáil nezbylo pro zlepšení ekonomické situace jiné řešení, než zvednout daně, což vedlo k dalšímu pádu vlády. Volby z roku 1983 opět vyhrála strana Fine Gael, sestavila koaliční vládu s Labouristy, čímž byl dán základ pro následné období liberalizace.

Definitivně vykrytalizovalo vedoucí postavení Fianna Fáil, která se stala stranou s nejsilnějším koaličním potenciálem. V roce 1993 dokonce vytvořila koalici s labouristy. Liberalizace se projevila i na postavení žen ve společnosti. Roku 1993 byla prezidentkou zvolena Mary Robinson a v roce 1997 M. MacAee za Fianna Fáil.

Průmyslový boom, kterým Irsko prošlo v devadesátých letech, a který z chudého státu vytvořil bohatého člena EU, lze nepochybně připsat na vrub právě onomu členství země v ES, potažmo EU.

4.5.1 Velká Británie a Irsko ve světle historických událostí a současné problematiky terorismu

Teroristické akce uvedené v kapitole 3.5.5 ukazují převážně na etnicko-náboženské problémy, situované převážně do oblasti Severního Irska. Kde se po staletí mísili dvě náboženství (katolické 37 % a protestantské 63 %) a národnosti (Britové a Irové). Severní Irsko je od 12. století považováno za multikulturní společenství. V odborných publikacích nazývaných bikomunální společnost.

Nejvýznamnější skupinou působící v oblasti Velké Británie a Irska byla IRA, která je blíže rozepsaná v kapitole 3.5.4. Současná bezpečnostní situace je z pohledu místních teroristických akcí klidnější než v letech 1960 – 2000, ale není zcela klidná. Mnoho let byla snaha podepsat mírové dohody, ke které došlo až 10. dubna 1998. V dohodě byl zakomponován systém tří prvků (propuštění vězňů, odzbrojení a reformy policie spolu s ochranou lidských práv). Kromě dohody mezi zainteresovanými stranami se do otázek zapojilo i obyvatelstvo, které se zúčastnilo referenda na podporu Belfastské dohody 71% účastí. 25. června 1998 se konaly volby do Severoirského shromáždění a v srpnu 1998 bylo vyhlášeno oficiální příměří. Na začátku roku 1999 britská a irská vláda podepsaly mezinárodní smluv, které představovaly právní základ pro mezivládní instituce. Úspěch všech jednání vedl k uklidnění celé situace. A po několika desetiletích i relativně bezpečné atmosféře.

Zlom v otázce bezpečnosti pro Velkou Británii a Irsko nastal 7. července 2005, kdy byly odpáleny čtyři bombové nálože v centru Londýna. Během ranní dopravní špičky došlo k postupným výbuchům ve stanicích metra a autobusu ve stanicích Tavistock Square, Aldgate, Edqware Road a King's Cross. Okamžitě po útocih se k provedení útoků přihlásilo několik skupin. Až v září 2005 se k útokům přihlásila Al-Kájda avšak britská vláda toto spojení odmítla. Během útoků zemřelo 52 lidí a přes 700 zraněných. Evropské středisko pro sledování rasismu a xenofobie (EUMC) vydalo

10. listopadu 2005 studii pojednávající o dopadech teroristických útoků z července 2005 v Londýně na muslimské komunity v členských státech EU (Dopad teroristických útoků v Londýně na muslimské komunity ve státech EU. 2005). Studie zkoumá reakci vlády a policie na tyto útoky, odezvu muslimských komunit, zpravodajství v médiích a možnost vypuknutí protimuslimsky zaměřených nepokojů ve Velké Británii i jinde v Evropě. EUMC zjistilo, že pevné a jednotné stanovisko v otázce odsouzení útoků, ale i odvety za ně, jež zastávala britská vláda, policie a představitelé komunit, včetně muslimských, hrálo klíčovou roli při prevenci protimuslimsky zaměřených nepokojů, a to jak v britském, tak v celoevropském měřítku.

Muslimské organizace v EU silně odsoudily londýnské útoky a vyjádřily odhodlání postavit se násilnému radikalismu. Muslimští vůdcové ve Spojeném království okamžitě odsoudili atentáty a zdůraznili, že takovéto činy odporují islámu. Zapojili se do dialogu s vládou, policií a místními autoritami a podpořili úsilí vykořenit terorismus a zamezit svévolným aktům odplaty na muslimských komunitách. Muslimské organizace ve všech dalších členských státech jednotně odsoudily útoky, a zatímco v Británii tyto organizace především plánovaly zaměřit se na práci s širší společností tak, aby z ní byly vymýceny všechny formy extremismu, v některých dalších členských státech byl kladen důraz spíše na aktivizaci plné spolupráce členů muslimských komunit s vyšetřujícími orgány. Muslimští náboženští vůdcové v některých státech vydali fatwy, které prohlašovaly útoky za akty v naprostém rozporu s islámem. V Británii muslimům okamžitě veřejně deklarovali podporu zástupci křesťanské církve a židovských komunit.

Týden po útocích se média ve všech členských státech obecně snažila o vyváženost zpráv. Britská média zdůrazňovala fakt, že útočníci nejednali jménem muslimské komunity (Dopad teroristických útoků v Londýně na muslimské komunity ve státech EU. 2005). Jakmile byli pachatelé identifikováni jako britští muslimové, došlo ke změně a média se začala soustředit na širší témata související s islámem a s předcházením dalším útokům. Některá média se zaměřila na postavení muslimských komunit v britské společnosti, zejména na zjevné odcizování mladých mužů vyznávajících islám. V dalších členských státech některá média oprášila téma regulace imigrace, zatímco jiná se soustředila na radikalizaci muslimské mládeže, kterou

přičítala nedostatečné integraci. Ve většině případů média zřetelně rozlišovala mezi terorismem a islámem. Z obecného pohledu vyplývajícího ze zpráv Národních kontaktních míst se dá konstatovat, že ve většině členských států EU nedošlo ve sledovaném období k významnému nárůstu protimuslimsky zaměřených incidentů. Ve Velké Británii se nicméně počet útoků vedených proti členům muslimských komunit a jejich modliteben zvýšil téměř okamžitě. V pěti týdnech následujících po bombových útocích zaznamenala londýnská policie strmý nárůst protinábožensky zaměřených trestných činů v porovnání se stejným obdobím roku 2004. Tyto útoky byly vedeny ve většině proti britským muslimům.

4.5.2 Velká Británie a Irsko - dílčí závěry

Z kapitoly 4.5.1 vyplývá největší problematika teroristických akcí spojena s nacionálním a náboženským terorismem. Největší nárůst teroristických akcí byl zaznamenán vždy, když došlo ke změně struktur IRA. V tu chvíli začala nárůst teroristických akcí, který klesal s postupným upevňováním struktury a organizace ve státních sférách. Klid přinesl až rok 1995 a počínající snahy o podepsání mírové dohody.

Obrázek 17 Teroristické útoky ve Velké Británii

Zdroj: *Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

4.6 Terorismus současné Evropy v historickém pohledu

V průběhu studené války se na území Evropy vyskytoval ve velké míře terorismus podporovaný státem, reprezentovaný ultralevicovými skupinami. Jednotlivé bloky podporovaly teroristické skupiny. Sověti podporovali ve velkém teroristické skupiny, jako je RAF, IRA a dávala jim finanční i materiální podporu s cílem oslabit kapitalistickou vládu. Rok 1991 byl pro takové skupiny klíčovým. Sovětský svaz se rozpadnul a přestal skupiny podporovat.

V současné době se mění povaha teroristických činů v rámci celé Evropy. Postupně se opouští separatistické cíle a přechází se zpět na nacionalistické a euroskeptické tendence. Mezi nejvýznamnější skupiny současnosti (pomineme-li islámský terorismus) je Národní fronta ve Francii, Zlatý úsvit v Řecku nebo Jobbik v Maďarsku. Během těchto aktivit se objevují demonstrací, namířených zejména vůči přijímání dalších mimoevropských imigrantů, popřípadě útoky na jejich budovy, či obchody. Rozvíjejí se hnutí podporující občanský hněv.

Odpověď na výzkumnou otázku „*Jakým způsobem se vyvíjí problematika terorismu v Evropě?*“ přispívá, následující text.

Díky velkým historickým vazbám mezi Evropou a koloniemi převážně v muslimském světě a liberální imigrační a azylovou politiku se objevuje velký počet nespokojených muslimů, žijící v Evropě. V současné době se jedná o největší teroristickou hrozbu. Nad Evropou panuje stín pochybností nad možnou vycvičenou generací mladých muslimských bojovníků, kteří se vracejí do Evropy z míst obsazených Islámským státem. Zároveň se objevuje i hrozba pravicového extrémismu z tzv. osamělých vlků jako byl útok Andrease Breivika v červenci 2011.

Důležité je však připomenout, že extrémistické skupiny ovlivněné marxisticko-leninistickou a maoistickou ideologií v Evropě během let 1970 – 1990, byly diametrálně odlišné od evropských extrémistických skupin současnosti. Tehdejší skupiny měly jednotný cíl a ideologii. Skupiny současnosti nemají cíl, jediným pojátkem všech je odpor proti establishmentu.

ZÁVĚR

Projevy násilí jsou součástí každé lidské společnosti a formy použitého násilí se podle této společnosti odvíjejí. Cílem každé kulturní a demokratické společnosti je snaha o eliminaci veškerých projevů teroru. Terorismus je v současnosti jednou z nejnebezpečnějších dynamických forem násilí, která může ohrozit samotnou podstatu demokratického státu. Přestože si tuto skutečnost velká část lidstva neuvědomuje, nebezpečí teroristických útoků se týká nejen celých států, státních i nestátních institucí, nadnárodních i menších korporací a právnických osob, ale i samotných jedinců. Nebezpečí teroristických útoků spočívá především ve skutečnosti, že útoky jsou vedeny právě proti nezúčastněným civilním osobám s cílem působit na co největší část populace a dostat se tak do širokého společenského povědomí a tedy lze jen těžce předpokládat, kde, kdy a proti kterým osobám bude teroristický útok spáchán. Díky historickému vývoji se mění formy terorismu v závislosti na ekonomických, sociálních, politických a jiných podmínkách. Terorismus je fenomén, který doprovází lidstvo již od dob Řecka a Říma. Evropu jako celek nevyjímá.

Diplomová práce si kladla za cíl analyzovat vývoj terorismu na území Evropy s ohledem na budoucí bezpečnostní hrozby. Objektem výzkumu byly státy, které mají nebo měly problém s teroristickými skupinami a z toho vyplývající bezpečnostní hrozby.

Výstupy práce poukazují na fakt, že mnoho států se potýkalo i potýká s fenoménem terorismu. Tvář soudobého terorismu se od doby po 2. světové válce výrazně změnila. Na počátku byl odpor proti státu se snahou o nacionalizaci s přívlastky náboženského teroru či separatismu.

Práce také poukazuje na snižující se počet teroristických organizací působící na území Evropy a s tím související i zmenšující se počet teroristických útoků. Významným aspektem soudobého teroru v Evropě je rostoucí vliv islámského terorismu mající historické kořeny ve Španělsku a Francii, který se nezaměřuje na velkou četnost teroristických aktivit, ale na větší psychologický efekt s cílem během útoku zabít a zranit co nejvíce lidí. Tento fakt lze pozorovat od útoků v Madridu v roce 2004 po

poslední útoky v Bruselu v roce 2016. Celkem za tuto dobu proběhlo 5 velkých teroristických útoků, což do počtu během 12 let není mnoho, ale jejich významnost je mnohem větší než u jiných útoků prováděných v Evropě. Dalším významným aspektem, který představuje hrozbu pro Evropu, jsou skupiny snažící se bojovat proti imigrantům. Příkladem nám může být skupina Old School Society v Německu bojující proti imigrační politice EU a Německa. V budoucnu můžeme očekávat vzrůstající tendenci těchto akcí a novou bezpečnostní hrozbu, proti které bude třeba bojovat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Action Front for the Liberation of the Baltic Countries. 2011. In: Terroristprofile [online]. [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <https://terroristprofiles.wordpress.com/2011/12/14/action-front-for-the-liberation-of-the-baltic-countries/>

Aktualizace Bezpečnostní strategie ČR: formalita, nebo příležitost? 2011. In: Natoaktual.cz: Oficiální portál Informačního centra o NATO [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/aktualizace-bezpecnostni-strategie-cr-formalita-nebo-prilezitost-1d3-na_analyzy.aspx?c=A110221_154732_na_analyzy_m02

ARTHUR, Paul. 2014. Ulster Volunteer Force (UVF). In: Encyclopedia Britannica [online]. [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/topic/Ulster-Volunteer-Force-Northern-Ireland-1966>

Ataque à Embaixada da Turquia em Lisboa. 2016. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: https://pt.wikipedia.org/wiki/Ataque_%C3%A0_Embaixada_da_Turquia_em_Lisboa

A brief history of the armed struggle of GRAPO in Spain [online]. Spain: 2012 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.signalfire.org/2012/04/05/a-brief-history-of-the-armed-struggle-of-grapo-in-spain/>

BENEŠ, Vlastislav. 2000. Španělsko a Španělé. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-716-9952-7.

Bezpečnostní strategie ČR. 2015. Praha: Vlada ČR.

BÍLKOVÁ, Veronika, Pavel, ŠTURMA a Jana NOVÁKOVÁ. 2003. Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovaném zločinu: dějiny války proti civilistům : [od starověku po současnost]. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck. Právní instituty. ISBN 80-717-9305-1.

BROUČKOVÁ, Magdalena. 2009. Teroristická organizace ETA [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://t-e-r-o.blog.cz/0903/teroristicka-organizace-eta>

BRZYBOHATÝ, Marian, Veronika BÍLKOVÁ a Jana NOVÁKOVÁ. 1999 a. Terorismus: dějiny války proti civilistům : [od starověku po současnost]. Vyd. 1. Praha: Police History. Právní instituty. ISBN 80-902-6704-1.

BRZYBOHATÝ, Marian, Veronika BÍLKOVÁ a Jana NOVÁKOVÁ. 1999 b. Terorismus: dějiny války proti civilistům : [od starověku po současnost]. Vyd. 1. Praha: Police History. Právnické instituty. ISBN 80-902-6701-7.

BRZYBOHATÝ, Marian, Veronika BÍLKOVÁ a Jana NOVÁKOVÁ. 2001. Současné vývojové trendy terorismu a vybrané pedagogické problémy výcviku speciálních jednotek: dějiny války proti civilistům : [od starověku po současnost]. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky. Právnické instituty. ISBN 80-725-1073-8.

CARR, Caleb. 2002. Dějiny terorismu: dějiny války proti civilistům : [od starověku po současnost]. Vyd. 1. Praha: Práh. ISBN 80-725-2063-6.

ČTK. 2004. Fotbalovému Euru teroristický útok nehrozí. In: Lidovky.cz [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.sport.cz/fotbal/clanek/31086-fotbalovemu-euru-teroristicky-utok-nehrozi.html>

ČTK. 2016. Portugalsko zpřísnilo bezpečnostní opatření. Kvůli podezřelé zprávě. In: Lidovky.cz [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/portugalsko-zprisnilo-bezpecnostni-opatreni-kvuli-podezrele-zprave-1ei-/zpravy-svet.aspx?c=A160401_080457_in_zahranici_ele

ČTK. 2015. Německo zadrželo čtyři lidi, chystali prý útoky na mešity. 2015. In: České noviny [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/nemecko-zadrzelo-ctyri-lidi-chystali-pry-utoky-na-mesity/index_view.php?id=1212891

ČT24. 2009. Přesně 911 dní po 11. září 2001 teroristé udeřili v Madridu. In: Česká televize [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1460844-presne-911-dni-po-11-zari-2001-teroriste-uderili-v-madridu>

DAŇKOVÁ, Šárka. 2005. Teroristé v Německu. In: Dějiny a současnost [online]. Praha [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2005/6/teroriste-v-nemecku/>

DAVID, VLADISLAV, Michal Malacka. 2005. Fenomén mezinárodního terorismu. Praha: Linde. ISBN 978-807-2015-245.

Dopad teroristických útoků v Londýně na muslimské komunity ve státech EU. 2005. In: Migrace online [online]. [cit. 2016-05-07]. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/dopad-teroristicky-utoku-v-londyne-na-muslimske-komunity-ve-statech-eu>

DUŠKOVÁ, Kateřina. 2012. ETA a IRA komparace separatistických organizací a jejich politické činnosti. Plzeň. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická. Vedoucí práce PhDr. Přemysl Rosůlek, Ph.D.

Doplňěk montrealské úmluva: PROTOCOL FOR THE SUPPRESSION OF UNLAWFUL ACTS OF VIOLENCE AT AIRPORTS SERVING INTERNATIONAL CIVIL AVIATION, SIGNED AT MONTREAL ON 24 FEBRUARY, 1988 SUPPLEMENTARY TO THE CONVENTION FOR THE SUPPRESSION OF UNLAWFUL ACTS AGAINST THE SAFETY OF CIVIL AVIATION, DONE AT MONTREAL ON 23 SEPTEMBER, 1971. 1988. In: . Dostupné také z: http://dgca.nic.in/int_conv/Chap_XIX.pdf

EICHLER, Jan. 2007. Terorismus a války na počátku 21. století: řešení krizových situací. Vyd. 1. V Praze: Karolinum. ISBN 978-80-246-1317-8.

ETA - Euskadi Ta Askatasuna. 2016. Válka.cz [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://forum.valka.cz/topic/view/83102>

ETA. 2015. Global terrorism database [online]. University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://apps.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?search=ETA&sa.x=0&sa.y=0&sa=Search>

FALTUSOVÁ, Gabriela. 2014. Mezinárodní migrace z Turecka do Spolkové republiky Německo. Brno. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně. Vedoucí práce Ing. Milan Palát, Ph.D.

FOLTIN, Pavel a David ŘEHÁK. 2005. Důvody realizace a formy terorismu, Obrana a strategie. Brno, 5(1). ISSN 1214-6463.

FOLTIN, Pavel a David ŘEHÁK. 2005. Historický vývoj terorismu , Obrana a strategie. Brno. ISSN 1214-6463. Dostupné také z: http://www.army.cz/mo/obrana_a_strategie/1-2006cz/rehak.pdf,

FUNDACAO, Mário Soares. 1977. Visita oficial de Ramalho Eanes à Madeira. In: Arquivo biblioteca [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: PESTANA, João Filipe. 2011. Bandeiras da FLAMA por toda a Ilha. In: Dnoticias.pt [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.dnoticias.pt/actualidade/politica/271671-bandeiras-da-flama-por-toda-a-ilha>

Global terrorism database: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism [online]. 2015. Maryland: University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/>

GRAPO. 2015. Global terrorism database [online]. University of Maryland [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://apps.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?search=grapo&sa.x=0&sa.y=0&sa=Search>

Grupos de Resistencia Antifascista Primero de Octubre. 2016. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: https://es.wikipedia.org/wiki/Grupos_de_Resistencia_Antifascista_Primerode_Octubre

Haagská úmluva: THE TAKING OF EVIDENCE ABROAD IN CIVIL OR COMMERCIAL MATTERS. 1970. Dostupné také z: <https://assets.hcch.net/docs/dfed98c0-6749-42d2-a9be-3d41597734f1.pdf>

HLADÍKOVÁ, Lucie. 2010. Konflikt v Severním Irsku v kulturně-historických souvislostech. In: Válka.cz [online]. [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://www.valka.cz/13877-Konflikt-v-Severnim-Irsku-v-kulturne-historickych-souvislostech>

IBL, Petr. 2013. Globální terorismus. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola Karlovy Vary. ISBN 978-80-87236-14-7.

Irish Republican Army (IRA). 2010. In: University of Maryland [online]. USA [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: http://www.start.umd.edu/tops/terrorist_organization_profile.asp?id=55

JUEVES. 2011. 829 muertos en 43 años de terrorismo. In: Política [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.elperiodico.com/es/noticias/politica/principales-ataques-eta-1189895>

KLÍMA, Jan. 2007. Dějiny Portugalska: řešení krizových situací. 2., rozš. a dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-903-4.

KOPECKÝ, Václav. 2012. Válka v Alžírsku 1954-1962. In: Válka.cz [online]. [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <http://www.valka.cz/14616-Valka-v-Alzirsku-1954-1962>

Loyalist Volunteer Force (LVF). 2011. In: GlobalSecurity.org [online]. [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/lvf.htm>

LYE, Keith. 2002. Svět do kapsy: podrobný průvodce po státech celého světa od A do Z. České vyd. 1. Praha: Cesty. ISBN 80-718-1662-0.

MAKARIUSOVÁ, Radana. 2013. Terorismus, globální terorismus a éra al-Káidy. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press. ISBN 978-80-86855-95-0.

MALÝ, Radomír. 2010. Objektivně o generálu Francovi, frankismu a karlismu. Parlamentní listy [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://euportal.parlamentnilisty.cz/PrintArticle/6798-objektivne-o-generalu-francovi-frankismu-a-karlismu.aspx>

MALÝ, Radomír. 2010. Tyran, nebo otec vlasti? In: Te Deum [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://www.tedeum.cz/3_2010/salazar_tyran_otec_vlasti_032010.htm

MAREŠ, Miroslav. 2005. Vymezení pojmů terorismus, válka a guerill v soudobé bezpečnostní terminologii, Obrana a strategie. Brno. ISSN 1214-6463. Dostupné také z: http://www.army.cz/mo/obrana_a_strategie/1-2004cz/mares.pdf

MIKA, Otakar J. 2003. Současný terorismus: řešení krizových situací. Vyd. 1. Praha: Triton. ISBN 80-725-4409-8.

Montrealská úmluva: Convention for the suppression of unlawful acts against the safety of civil aviation (with Final Act of the International Conference on Air Law held under the auspices of the International Civil Aviation Organization at Montreal in September 1971). Concluded at Montreal on 23 September 1971. 1971. In: . No. 14118. Dostupné také z: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20974/volume-974-I-14118-English.pdf>

MÜLLER, Helmut M, Hanna VOLLRATH a Karl-Friedrich KRIEGER. 1995. Dějiny Německa. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. Dějiny států. ISBN 80-710-6125-5.

MUSIL, Petr. 2015. Čtvrtstoletí sjednoceného Německa: rozdíly přetrvávají. In: Ekonomický denník [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://ekonomicky-denik.cz/ctvrtstoletí-sjednoceneho-nemecka-rozdily-pretrvavaji/>

New Yorská úmluva: Convention on the Prevention and Punishment of Crimes against Internationally Protected Persons, including Diplomatic Agents 1973. 1973. In: . Dostupné také z: http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_4_1973.pdf

NOVÁK, Daniel. 2005. Individuální psychopatologický terorismus. (3). Dostupné také z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalistika-728588.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>

NOVÁKOVÁ, Jiřina. 2014. Ve Španělsku byla nastolena fašistická diktatura Zdroj: <http://www.neaktuality.cz/zahranici/ve-spanelsku-byla-nastolena-fasisticka-diktatura/> [online]. 2014 [cit. 2016-04-08]. ISSN 1804-9125.

ODSTRČILOVÁ, Jana. 2007. Politicko-geografický vývoj Španělska. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně.

ONLINE REDAKCE. 2016. Neonacistická teroristická skupina plánovala v Německu útoky proti uprchlíkům a mešitám. In: Security magazin [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.securitymagazin.cz/zpravy/neonacisticka-teroristicka-skupina-planovala-v-nemecku-utoky-proti-uprchlikum-a-mesitam-1404048763.html>

PESTANA, João Filipe. 2011. Bandeiras da FLAMA por toda a Ilha. In: Dnoticias.pt [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.dnoticias.pt/actualidade/politica/271671-bandeiras-da-flama-por-toda-a-ilha>

PERL. 2005. Terorismus a národní bezpečnost: otázky a trendy. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Informační středisko pro otázky boje proti terorismu.

Portugalsko. 2016. In: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/portugalsko/

Portugalsko - Průvodce. 2011. In: Orbion.cz [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://portugalsko.orbion.cz/stat/pruvodce/zakladni-informace-665/>

RADĚJ, Tomáš. 2005. Mezinárodní politika. Quo Vadis, Sýrie?. 29(12), 27-27. ISSN 0543-7962.

RAUŠOVÁ, Zuzana. 2009. Španělsko si připomíná pět let od krvavých útoků na madridské vlaky. In: Česká televize [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: Španělsko si připomíná pět let od krvavých útoků na madridské vlaky Zdroj: http://zpravy.idnes.cz/spanelsko-si-pripomina-pet-let-od-krvavych-utoku-na-madridske-vlaky-11t-/zahranicni.aspx?c=A090310_153059_zahranicni_zra

Red Hand Defenders. 2016. In: BBC News [online]. [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/hi/english/static/northern_ireland/understanding/parties_paramilitaries/red_hand.stm

Red Hand Defenders - Ireland. 2016. In: TRACK [online]. [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.trackingterrorism.org/group/red-hand-defenders-ireland>

RENNER, Tomáš. Konec terorismu ve Spolkové republice Německo v 90. letech 20. století: trvalá evropská výjimka? Acta Politologica. 167-180. ISSN 1803–8220.

Resoluce rady bezpečnosti OSN 1566. 2004. United nations. Dostupné také z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N04/542/82/PDF/N0454282.pdf?OpenElement>

ROHÁČEK, Martin. 2015. Terorismus v Evropské unii mezi lety 2006–2014. In: Armádní noviny [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.armadninoviny.cz/terorismus-v-evropske-unii-mezi-lety-2006-2014.html>

ŘEHÁK, David, Pavel FOLTIN a Richard STOJAR. 2008. Vybrané aspekty soudobého terorismu. 1. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Agentura vojenských informací a služeb. ISBN 978-80-7278-443-1.

SDĚLENÍ MZV č. 80/2001 Sb.,: MEZINÁRODNÍ ÚMLUVA O POTLAČOVÁNÍ TERORISTICKÝCH BOMBOVÝCH ÚTOKŮ. 2001. Dostupné také z: <http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=2001m080>

SHARPE. 2001. Světový terorismus: encyklopedie. České vyd. 1. Praha: Svojtka. ISBN 80-723-7340-4.

Scheu, H. Ch. – Šulcová, Z. (2004) Mezinárodn_ právní aspekty boje proti terorismu (Praha: Informa_ ní st_ edisko pro otázky boje proti terorismu), Svazek 1

SCHMID, Alex Peter a A JONGMAN. 2005. Political terrorism: a new guide to actors, authors, concepts, data bases, theories,. Rev., expanded, and updated ed. /. New Brunswick, N.J.: Transaction Publishers. ISBN 14-128-0469-8.

Significant Terrorist Incidents, 1961-2003: A Brief Chronology. 2004. U.S. Department of State [online]. USA [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://2001-2009.state.gov/r/pa/ho/pubs/fs/5902.htm>

STRAŠÍKOVÁ, Lucie. 2008. Španělsko těsně před volbami v roce 2004 zažilo nejhorší teroristický útok v dějinách [online]. In: Česká televize . [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1460813-spanelsko-tesne-pred-volbami-v-roce-2004-zazilo-nejhors-teroristicky-utok-v-dejinach>

STRAŠÍKOVÁ, Lucie. 2008. Frakce rudé armády znamenala pro Německo 30 let teroristických útoků. In: Česká televize [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1441016-fracke-rude-armady-znamenala-pro-nemecko-30-let-teroristicky-utoku>

ŠEDIVÝ, Jirí. 2003: Nové paradigma terorismu, Mezinárodní politika, 1/2003, str. 4-7, Praha

Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013. 2013. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky.

Školní atlas světa. 2007. 2. vyd. Praha: Kartografie Praha. ISBN 978-80-7011-925-9.

Španělsko. 2007. Aktuální publicistika [online]. Produkce Apu.c [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.spanelsko.apu.cz/index.html>

Španělsko. 2016. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/spanelsko/

Terorismus. 2016. In: Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/narodni-kontaktni-bod-pro-terorismus.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

Teroristický útok ve Francii na redakci Charlie Hebdo. 2015. In: Aktuálně.cz [online]. [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <http://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/teroristicke-utoky-ve-francii/r~c93d1740a66a11e49e4b0025900fea04/>

Teroristické útoky v Paříži 2015. 2016. Aktuálně.cz [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/teroristicke-utoky-v-parizi-2015/1~1fbdecde8aae11e5adcb0025900fea04/>

Tokijská úmluva: Convention on Offences and Certain Other Acts Committed on Board Aircraft (Tokyo, 1963). 1963. Dostupné také z: <http://www.icao.int/secretariat/legal/Docs/Montr%C3%A9a%20Protocol%202014.pdf>

TUR. 2008. Španělsko zatкло 14 islamistů. Přípravovali útoky. In: Aktuálně.cz [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/spanelsko-zatklo-14-islamistu-pripravovali-utoky/r~i:article:518993/>

Úmluva o fyzické ochraně jaderných materiálů: Convention on the Physical Protection of Nuclear Material. 1979. In: . Vídeň. Dostupné také z: <https://www.iaea.org/publications/documents/conventions/convention-physical-protection-nuclear-material>

UBIETO ARTETA, Antonio. 1995. Dějiny Španělska. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. Dějiny států. ISBN 80-710-6117-4.

VALEŠ, Martin. 2006. IRA už není teroristickou organizací. In: Aktuálně.cz [online]. [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/ira-uz-neni-teroristickou-organizaci/r~i:article:252455/>

VLACHOVÁ, Anna. 2016. Strach z terorismu, islamofobie, výhrůžky. Španělsko se zmítá v krizích Zdroj: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/150827-strach-z-terorismu-islamofobie-vyhruzky-hledani-radikalu-ve-tridach-spanelsko-se-zmita-v-krizich/>. In: EuroZprávy.cz [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/150827-strach-z-terorismu-islamofobie-vyhruzky-hledani-radikalu-ve-tridach-spanelsko-se-zmita-v-krizich/>

Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 102/1984 Sb., o Úmluvě o trestných a některých jiných činech spáchaných na palubě letadla. 1984. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1984-102>

What is Eta? 2011. BBC News [online]. Europe [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-11183574>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. 2009. In: Sbírka zákonů České republiky. 11, pp. 354-464.

Zákon č. 273/2008 Sb., o polici České republiky. 2008. In: Sbirka zákonů České republiky. 91, pp. 4086-4116.

ZULU. 2012. Fronte di Liberazione Naziunale Corsu. In: GlobalSecurity.org [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/flnc.htm>

ZAHRANIČÍ. 2015. Živě: Útoky v Paříži mají 129 obětí. Policie zadržela první podezřelé, stopy vedou do Belgie. In: Aktuálně.cz [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/zive-do-parize-se-vratil-terorismus-desitky-mrtvych-a-zranen/r~1abf2fac8a5611e5a705002590604f2e/>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Teroristické útoky ETA	53
Obrázek 2 Teroristické útoky GRAPO	54
Obrázek 3 Teroristické útoky RAF	62
Obrázek 4 Teroristické útoky AD	66
Obrázek 5 Teroristické útoky Armata Corsa.....	68
Obrázek 6 Teroristické útoky FLCN.....	69
Obrázek 7 Teroristické útoky IRA	73
Obrázek 8 Teroristické útoky LVF	74
Obrázek 9 Teroristické útoky RHD	75
Obrázek 10 Teroristické útoky UVF.....	76
Obrázek 11 Počty teroristických útoků ve Španělsku.....	87
Obrázek 12 Počty teroristických útoků v Portugalsku	91
Obrázek 13 Teroristické útoky v SRN	101
Obrázek 14 Teroristické útoky v NDR	101
Obrázek 15 Teroristické útoky v BRD.....	102
Obrázek 16 Teroristické útoky ve Francii.....	106
Obrázek 17 Teroristické útoky ve Velké Británii	112